

GÖDÖLLŐ

Városfejlesztési koncepció

Város
Kastély
Egyetem

Ökováros
Főutca-program
Humán urbanista

Lakóhely
Munkahely
Szabadidő

Rekreáció
Kultúra
Gazdaság

Közlekedés
Főtér-Főutca-Fórum
Szomszédságok

Funkciótervezés
Vezérprojektek
Szabályozás

Operatív program

Készült

Gödöllő Város Önkormányzata részére

Budapest, 2006. augusztus 1.

TeTT Consult Kft.

Gödöllő – városfejlesztési koncepció

Készült Gödöllő Város Önkormányzata megbízásából, 2006. augusztus 1-jén.

Készítették:

TeTT Consult Kft.

Dr. Letenyei László
Berczeli Péter
Török József
Vesmás Bence

ÉrtékTérkép Kft.

Varga-Ötvös Béla
Boór Tamás
Ercsei Kálmán
Udvary Emese

Rövid tartalom

I. Bevezetés 6

II. A koncepció alapelemei 8

SWOT-tábla 9

III. Gödöllő város mentális térképe 21

IV. Szakági koncepciók 34

V. Gödöllő Városi Operatív Program (2007-2013) alapelemei 87

A **Vizsgálati dokumentáció** külön kötetben, mellékelve található.

Tartalom

I. Bevezetés.....	6
I. 1. A településfejlesztési koncepció szerepe a város életében	6
I. 2. A munka szemlélete és módszertana	7
I. 3. A tanulmány szerkezete	7
II. A koncepció alapelemei.....	8
II. 1. Bevezetés és SWOT-elemzés.....	8
II. 2. Gödöllő város alapvető adottságai	10
II. 3. Jövőkép.....	13
Stratégiai célok	13
Koncepcionális alapelvek	14
Városfejlesztési tényezők.....	14
Az ököváros-gondolat.....	15
Városfejlesztési célok	17
Gazdaságfejlesztési alapelvek.....	18
III. Gödöllő város mentális térképe.....	21
III. 1. Térképi ábrázolás	21
Ingatlanpiaci elemzés a mentális térkép kategóriái alapján	22
III. 2. A mentális terek bemutatása	24
1. Központ, más néven belváros, centrum	24
2. Kertváros.....	25
3. Csanak.....	25
4. Királytelep	26
5. Antalhegy.....	26
6. Máriabesnyő.....	26
7. Klapka.....	27
8. Egyetemi város	27
9. Fenyves	27
10. Nagyfenyves	28
11. Alvég.....	29
12. Haraszt	29
13. Blaha.....	29
14. Lakótelepek.....	31
III. 3. Városi szintű identitásképző elemek	32
IV. Szakági koncepciók	34
IV. 1. Népesedés és demográfia	34
Helyzetkép	34
Lehetőségek	35
Megállapítások.....	36
Jelenlegi szakági koncepció kibővítése.....	36
IV. 2. Helyi gazdaság.....	36
Helyzetkép	36
Jelen városfejlesztési koncepció gazdaságfejlesztési jellegű megállapításai	37
IV. 3. Önkormányzati gazdálkodás	38
Helyzetkép	38
Jövőbeni kihívások	38
Alternatív önkormányzati bevételi vagy finanszírozási formák.....	39
Jelen városfejlesztési koncepció pénzügyi jellegű megállapításai	41

IV. 4. Közlekedés	41
Bevezetés	41
Gépjármű-közlekedés és városszerkezet	42
Alternatív közlekedés	44
Tömegközlekedés	44
Térségi tömegközlekedés	45
Kerékpáros közlekedés	45
Mellékutak és városi alközpontok forgalma	45
Gyalogosközlekedés	46
Városi lovastúra-útvonalak	46
A városfejlesztési koncepció közlekedési vonatkozásai	46
A jelenleg érvényes közlekedés-fejlesztési koncepció módosítása	47
IV. 5. Városépítéset, urbanisztika	48
Városszerkezet	48
Belváros	50
Helyzetkép	52
Lehetőségek, stratégiák	53
A jelen építészeti koncepció megállapításai	53
A szakági koncepció kibővítése	53
IV. 6. Egészségügy	57
Helyzetkép	57
Lehetőségek, stratégiák	58
Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai	59
A jelenlegi szakági koncepció kibővítése	59
IV. 7. Ifjúság- és oktatásügy	60
Helyzetkép	60
IV. 8. Sport	63
Helyzetkép	63
Lehetőségek, stratégiák	64
A városfejlesztési koncepció megállapításai	64
A jelenlegi Sportkoncepció kibővítése	64
IV. 9. Közbiztonság	65
Helyzetkép	65
A közbiztonság fejlesztésének céljai	65
A jelen városfejlesztési koncepció megállapításai	66
IV. 10. Környezetvédelem, fenntartható növekedés, vízgazdálkodás, felszín alatti vizek	67
Helyzetkép	67
Lehetőségek	68
Jelen Városfejlesztési koncepció megállapításai	68
A jelenlegi szakági koncepció kibővítése	68
IV. 11. Népjelölési kérdések	69
Helyzetkép	69
Lehetőségek	70
Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai	71
A szakági koncepció kibővítése	71
IV. 12. Kultúra	71
Helyzetkép	71
Lehetőségek, stratégiák	73
Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai	73
A szakági koncepció kibővítése	74
IV. 13. Idegenforgalom és turisztika	76
Helyzetkép	76
Lehetőségek	77
Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai	78

Az elfogadott idegenforgalmi koncepció kibővítése.....	79
IV. 14. Kistérségi szerepvállalás.....	80
Helyzetkép	80
Stratégiai javaslatok	81
IV. 15. Egyetem és város.....	83
Helyzetkép	83
Lehetőségek	84
Együttműködési lehetőségek, stratégiák	84
IV. 16. Kastély és város.....	85
Helyzetkép	85
Lehetőségek, stratégiák.....	86
A szakági koncepció módosítása	86
V. Gödöllő Városi Operatív Program (2007-2013) alapelemei.....	87
Bevezetés	87
Módszertan	87
Az operatív program célja	88
Prioritások.....	88
1. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése prioritás	88
2. Városképf-fejlesztési prioritás.....	90
3. Kultúra, sport és idegenforgalom fejlesztése prioritás	91
4. Szociális, egészségügyi és oktatási intézmények és ellátások fejlesztése prioritás.....	92
5. Helyi gazdaság és tudományos élet fejlesztése prioritás.....	93
6. Ököváros, környezetbarát városüzemeltetési prioritás.....	94
Intézkedésekhez kapcsolódó projektötletek felsorolása.....	95
Összefoglaló táblázat a projektekről	98
Projektek főbb paraméterei	100
Vezérprojektek	100

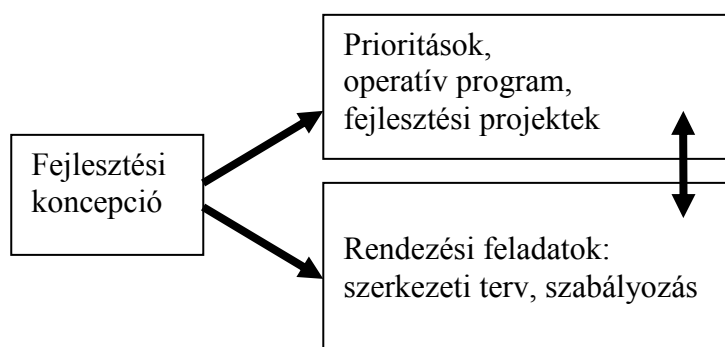
I. Bevezetés

I. 1. A településfejlesztési koncepció szerepe a város életében

A *fejlesztési koncepció* egy település fejlesztési programját és rendezését megalapozó dokumentum. Egy jó koncepció az élet minél több területére vonatkozóan, komplex szemlélettel készül, amelyben a társadalmi szempontokon kívül (egyebek közt) gazdasági, helyi politikai, földrajzi, környezetvédelmi, egészségügyi, infrastrukturális, közlekedési, műemléki, művelődési és más szempontok is felmerülhetnek. Az adott területre vonatkozó információkat szélesebb kontextusban, regionális, országos vagy uniós összehasonlításban is értelmezni kell. A koncepcióban megjelenik a múlt öröksége, a jelen tennivalói és a jövő célkitűzései, illetve az egyes területeken előrejelzéseket és jövőképet is megfogalmaz. A különböző szempontok alapján írt dokumentumnak egységesnek kell lennie, amelyből kiderül az egyes vizsgálati területek kapcsolatrendszere. Elvárható például, hogy a gazdasági erőforrások, a szociálpolitika és a környezetvédelem kérdései a maguk szervesen összekapcsolódó módján kerüljenek bemutatásra. A gyakorlatban persze a koncepciót megalapozó kutatások nem mindig törekedhetnek teljességre, általában ésszerű kompromisszumokat kell kötni a kutatás mélysége, költségei és időtartama között. A készülő koncepciók főleg akkor lesznek jól hasznosíthatók, ha a készítők már a vizsgálati szakaszban is elsősorban a legfontosabb helyi kérdésekre koncentrálnak erőforrásaikat; éppen ezért nincs is állandó recept a „jó” koncepció elkészítésére.

Mind a rendezési, mind pedig a fejlesztési feladatok alapja a térségi vagy településfejlesztési koncepció, a kétfajta tevékenység azonban különbözik egymástól. Viszonyuk mellérendelt, mindkét tevékenység a fejlesztési koncepcióra építve és egymást figyelembe véve végezhető.

1.1. ábra. A koncepció, a fejlesztés és a rendezés viszonya

A *rendezési feladatokat* jogszabályok írják elő. A *településrendezési terv* (az 1997. évi LXXVIII. törvény szóhasználatában) a szerkezeti terv és a szabályozási terv összefoglaló elnevezése. A *szerkezeti terv* a település térbeli-fizikai kialakítását rögzíti, tartalmazza az egyes területrészek felhasználási módját, a szükséges infrastruktúra térbeli kialakítását stb. A szerkezeti terv mindig hosszú távú kitekintéssel készül. A településszerkezeti tervet az önkormányzat képviselőtestülete *határozattal* fogadja el, a határozat csak az önkormányzatra nézve kötelező jellegű. A *szabályozási terv* a szabályzat építési előírásait térképen, rajz formában foglalja össze. A szabályozási terv rövidebb távra szól, ezért nem feltétlenül tartalmazza a szerkezeti terv valamennyi elemét, de a szerkezeti tervben megfogalmazott

távlati céloknak nem mondhat ellent. A *szabályozási terv* és a *helyi építési szabályzat* a helyi építésügyi követelményeket tartalmazó és a szerkezeti tervben foglaltak megtartását szolgáló jogi dokumentum. az építésügyi munka alapja; a dokumentumokat az önkormányzat képviselőtestülete *rendelettel* fogadja el, a jogszabály az önkormányzat területi hatályán mindenkire, így a magasabb szintű közigazgatási egységekre (regionális, állami vagy uniós szervekre) is érvényes.

A *fejlesztési feladatokat* nem foglalja össze egyetlen jogszabály, bár több jogszabály is érinti. A fejlesztés célja egy terület vagy egy település egésze vagy része fejlődésének gyorsítása. A konkrét fejlesztési tervek, bár a fejlesztési koncepción alapulnak, többnyire a koncepciónál kevésbé komplex szemléletűek.

Az élet számos forgatókönyvvvel szolgálhat a fejlesztési feladatok ellátására; jellemzően a koncepció alapján írt fejlesztési terv megfogalmazását egy pályázati időszak követi, amelyet sikeres esetben egy kivitelezési/végrehajtási, majd egy nyomon követési/monitoring és értékelő szakasz követ. A korábbi fejlesztések általában újabbak alapját vetik meg, ezért a fejlesztések sikeres esetben egy végtelennek tűnő láncolatot képeznek.

I. 2. A munka szemlélete és módszertana

A munkánk során az ún. *humán urbanista* szemléletet követtük: annak érdekében, hogy a Gödöllői Városfejlesztési Koncepció valóban a gödöllőieket szolgálja, alapos társadalmi vizsgálatot végeztünk.

A TeTT *Települési és Térségi Tervező* Consult Kft. Gödöllőn a következő vizsgálati munkarészeket végezte el:

- terepbejárás
- önkormányzati interjúsorozat
- virilis interjúsorozat
- KSH- és önkormányzati adatok elemzése
- mentális térkép szerkesztése
- kérdőíves reprezentatív adatfelvétel
- előzetes javaslatok
- javaslat konfliktuskezelésre
- interpretáció (tanulmány elkészítése)
- végrehajtás monitoringja
- +1: prezentáció

A jelen koncepció mellékleteként vizsgálati dokumentáció is átadásra került.

A koncepció gyakorlati hasznosságát növelheti, hogy a megbízás konkrét tartalmán (azaz a Koncepción) túl a városi Operatív Program alapelemeit is elkészítettük.

I. 3. A tanulmány szerkezete

A tanulmányban körüljárjuk a településrendezés kulcskérdéseit. A koncepció első részében Gödöllő adottságait vesszük sorra, majd ismertetjük az erre alapuló jövőképet és az ehhez szükséges alapelveket. Ezután bemutatjuk a település mentális térképét, illetve alaposabban végigvesszük a legfontosabb stratégiai kérdéseket, mint például oktatás, közlekedés, sport, demográfia, egészségügy, fenntartható fejlődés, önkormányzati gazdaság, stb.

II. A koncepció alapelemei

II. 1. Bevezetés és SWOT-elemzés

Gödöllő hosszú távú városfejlesztési koncepcióját 10-15 éves távlatban tárgyaljuk. A jövőkép kialakítása során az ország, a régió és a kistérség fejlesztési stratégiáiból, szakági koncepciókból, valamint a város és térségének adottságaiból, fejlesztési lehetőségeiből indultunk ki.

Felméréseink szerint a város vezetése és a lakosság körében az a nézet alakult ki, hogy a betelepülések, a népességszám gyors növekedése helyett a város számára a „beállt” státuszú, közösségalapú városfejlesztés a kívánatos, további növekedés inkább a város természetes szaporodásából adódjon. Ez persze nem jelenti az újabb betelepülések akadályozását, ám annak a harmonikus fejlődésnek kell alárendelődnie. Alapvető cél, hogy a város elkerülje az agglomeráció nyugati részének (Budaörs, Törökbálint, Érd stb.) rendkívül gyors, rendezetlen növekedési folyamatát.

A vizsgálatokból kiderült, hogy a városban kiegyensúlyozott a korstruktúra, erős az aktív életmód iránti igény, a vállalkozói attitűd, viszonylag magas a gyermekvállalási kedv, jelentős a szellemi potenciál, az országos és az agglomerációs átlagot meghaladja az anyagi és vagyoni erő. Mindez, a város kiváló adottságaival együtt pozitív jövőkép megfogalmazására ad okot, annak ellenére, hogy az államháztartás helyzete jelenleg nem kedvező sem az önkormányzat, sem a lakosság és az üzleti szféra számára. Összességében megállapítható azonban, hogy a város helyzeti előnyben van más hasonló léptékű városokkal szemben.

Az előnyök és hátrányok elemzése, a várossal kapcsolatos dokumentumok áttekintése, valamint az interjúk alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy Gödöllő számos kedvező adottsággal rendelkezik, amelyek megfelelő kombinációjával egyedi, különleges arcú város formálható. Némi túlzással azt mondhatjuk, hogy Gödöllő a lehetőségek városa.

A lehetőségek ugyanakkor nem érvényesülnek automatikusan, kivált, ha több irányba is el lehet indulni. Egy latin közmondás szerint „gondjai vannak annak, akinek lehetőségei vannak”.

A következő oldalon a város SWOT-tábláját mutatjuk be.

SWOT-tábla

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
• Kiváló gazdaságföldrajzi adottságok (közlekedés, logisztika), keleti kapu pozíció az agglomerációban • Kiváló természeti feltételek (erdők, vizek, termál) • Magas presztízsű intézmények: kastély, egyetem • tudásalapú gazdaság, versenyképes iparágak és vállalatok jelenléte • Nincs jelentős környezetszennyező ipar • Gazdag kulturális hagyományok, programok • Idegenforgalom (művészetek, vallás, lovaglás) • Kiépült közigazgatás • Fejlett oktatási rendszer • Kedvező demográfiai helyzet • Alacsony munkanélküliség • Jelentős értelmiségi réteg • Magas helyi vásárlóerő-potenciál • Magas értékű és keresett ingatlanok • Kistérségi szerepkör	• Nagy átmenő forgalom, erős napi csúcsok • Főút, HÉV-vágányok szétválasztják a várost • Fejlesztési forráshiány, szűkülő önkormányzati gazdálkodási erőter • Egyetem, kastély, cégek különálló egységek, látogatóik nem a város látogatói • Csak protokolláris kapcsolat az egyetemmel, a nagyvállalatokkal • Alvóváros jelleg • Alközpontok kiépítettségének hiánya • Belső közösségi közlekedési gondok (szerkezet, sűrűség) • Kevés idegenforgalmi szállás- és vendéglátóhely • Csapadékvíz-elvezetés nem teljes
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
• Szellemi és fizikai rekreáció: egészség, sport, termál, művelődés • K5-Turizmus: kastély, környezet, konferencia, kultúra, kegyhely • M31 és elkerülő út megépítése révén javuló terület-felhasználási esélyek • Természeti adottságok kiaknázása (termál, vizek, erdők, idegenforgalom, energia) • Belvároskép javítása, kiterjesztése a kastély felé, a csomópontban a gyalogos felületek növelése • Saját energiabázis (termál, energiaerdő, hulladék) • Tudásalapú tevékenységek patronálása (tudásipar, oktatás, kultúra, művészetek) • Egészség- és sportgazdaság fejlesztése (rekreáció, gyógyítás, természeti és más sportok, stb.) • Idegenforgalom átfogó fejlesztése • Attraktív létesítmények (ÖKO-park, állatkert, golf) • Helyi vásárlóerő lekötése helyi kínálattal (kkv-k) • Együttműködés a város, az egyetem, a kastély és a gazdasági élet szereplői között • Lokálpatriotizmus erősítése • „Gödöllő-imázs” = otthon, munka, rekreáció • Agglomeráció potenciális szellemi központja • Szomszédságok, utcaközösségek kialakítása • Közösségi közlekedés fejlesztése • Sportrepülőtér kihasználása • Térségi együttműködés • EU-programok fogadása	• Budapest közelsége, a negatív agglomerációs hatások erősödése • Helyi adózás bizonytalansága • Népeség- és területnövekedési nyomás (betelepülés) • Gazdaságföldrajzi előnyökből adódó, túlzott befektetői igények, környezetterhelés (gazdaság, kereskedelem, logisztika) • Rendelkezésre álló anyagi, szellemi és környezeti értékek szétforgácsolódása • Dráguló élet

II. 2. Gödöllő város alapvető adottságai

Gödöllő demográfiai adottságai

Gödöllő város állandó lakosainak száma 2005-ben 32 597, az ideiglenes lakosok száma kb. 2000 fő volt. Az elmúlt néhány évben a város lakosságának száma valamelyest nőtt. A növekedést a bevándorlás okozza.

A 19-60 év közötti korosztályból mintegy 12 500 fő a munkavállaló. A munkavállalók 40%-a ingázik, legtöbbjük Budapestre jár dolgozni. A Gödöllőre járók száma mintegy 8000 fő, amiből az következik, hogy a Gödöllőre bejáró dolgozók száma meghaladja a helyben dolgozó gödöllőiek számát. A gödöllői munkanélküliségi ráta 3-4%, amely jóval az országos érték alatt van.

Az elmúlt évtizedben több mint duplájára nőtt a Gödöllőn bejelentett gépjárművek száma, ma meghaladja a 12 000 darabot, ami azt is jelenti, hogy több gépkocsi van, mint ahány háztartás: családonként több autóval is rendelkeznek. Ehhez járulnak még a környező településeken regisztrált járművek, akár átutazóban, akár célforgalomban, amelyek jelentősen terhelik Gödöllőt.

A térség gazdaságát jellemző adat, hogy a jövedelmek átlagosan 10-15%-kal magasabbak, mint az országos átlag. Szintén magas a szakképzettek és a diplomások aránya, amely 10%-kal haladja meg az országos átlagot.

Gödöllő földrajzi helyzete

Gödöllő 64 km²-en, a Gödöllői dombvidéken terül el, ebből 16 km² a beépített terület. A város K-Ny irányú kiterjedése mintegy 10 km, É-D irányban 12 km. A város központja a nyugati városhatártól mintegy 2 km-re, az É-D és a K-Ny irányú fő közlekedési útvonalak kereszteződésében helyezkedik el. Az ipari területek a lakóterülettől elkülönülten helyezkednek el a város nyugati oldalán. A lakóterület nagyobb része családi házas beépítésű, a 10 500 háztartásból 4500 emeletes házakban, a város 6 kisebb-nagyobb, egymáshoz kapcsolódó lakótelepén helyezkedik el. A lakótelepek házai közül 2000 körül van a panelházi lakások száma. A családi házas övezet tipikusan 7-800 m²-es telkekből áll, de vannak elhanyagolható mennyiségben sűrűbb beépítésű részek is 2 és 4 lakásos társasház formájában. A városközpont az elmúlt évtizedben épült újjá, a folyamat jelenleg is tart, a főbb utak mentén kisvárosi, fsz.+tt., fsz.+1em.+tt. megjelenési formában. A városban található néhány kiemelt jelentőségű műemléképület, amelyek közül a Grassalkovich-kastély, a Hamvay-kúria, és a Szent István Egyetem fő épülete külön említést érdemel. A város központjában az említett műemlékekhez és lakótelepekhez kapcsolódóan nagy kiterjedésű parkok találhatók.

A város belterülete ivóvízzel, telefonnal, villamos energiával és gázzal teljes mértékben ellátott, csatornázottsága mintegy 98%-os, a belterületi utaknak mintegy 75%-a pormentes.

A város korábban járási székhely volt, ma a gödöllői statisztikai kistérség központja. Ennek megfelelően számos intézmény van, amely térségi feladatot lát el. A már említett ingázó munkavállalók mellett a térségi feladatokat ellátó intézmények jelentős számú látogatót vonzanak a városba. Ehhez kapcsolódnak még az oktatási és a kereskedelmi intézményeket látogató személyek. Durva becslés szerint a város nappali létszáma közel a duplája az éjszakainak. A város megközelítése igen kedvező, a vasúti és buszcsatlakozás mellett HÉV köti össze Budapesttel, a gépkocsiforgalmat autópálya és országos főútvonal bonyolítja. A

közlekedési hálózat minden forgalmat a központon keresztül vezet, emiatt a város központja túlszűfolt, csúcsidőben a forgalom a vasúti és a HÉV-kereszteződések miatt nagymértékben lelassul, olykor megbénul.

A város É-i, É-K-i területén jelentős méretű üdülőterület található, meredek, rosszul járható útviszonyok között, ennek ellenére jellemző a kellő infrastruktúrával ellátott üdülőépületek lakáscélú használata. A város külterületén lévő mezőgazdasági célú területek egy része gyenge termőképességű szántó, gyeperdő, legelő, igen nagy része állami és magántulajdonú erdő. Az elmúlt években a mezőgazdasági területeken több gazdasági célú épület épült, állattartási, tárolási célból. A korábban jelentős kiterjedésű gyümölcsösök újratelepítése lassan megkezdődött, nagyságuk az egyéb hasznosítású területekhez viszonyítva nem jelentős. A mezőgazdasági hasznosítású részekben mezőgazdasági szolgálat nincs. A város területén két nagyobb és több kisebb vízfolyás található, mindkettő jelentős nagyságú duzzasztott tórendszer került kialakításra.

Stratégiai adottságok

Gödöllő fekvéséből adódó értékeinek jövőbeni alakulását alapvetően meghatározzák az európai, az országos, illetve a budapesti agglomeráció és a kistérségi összefüggések. Magyarország külpolitikai, gazdasági és kulturális kapcsolataiban az elmúlt tizenöt évben az Európai Közösség, majd Unió került előtérbe. Az EU-csatlakozással az ország egy 450 milliós piacnak lett a szerves része.

Magyarország külkapcsolataiban az európai uniós piacok kerültek előtérbe (a magyar külkereskedelmi forgalom több mint 60 százalékát teszi ki), amelyek a magas minőségű, környezetbarát termékek előállítását és kereskedelmét részesítik előnyben.

Az európai gazdasági és közigazgatási rendszerekbe történő integrálódás felértékeli az innovatív képességgel, rugalmassággal, jól képzett lakossággal, a közlekedési szempontból könnyen elérhető, infrastruktúrával teljesen ellátott településeket. Gödöllő adottságainak kihasználását, szellemi potenciálját ehhez a trendhez kell illeszteni.

A város mind magyarországi, mind európai viszonylatban kiváló gazdaságföldrajzi pozíciót élvez. Az Európát átszelő tengelyek frekvenciált pontján fekszik, Budapest közvetlen szomszédságában. A kelet-nyugati mellett az észak-déli transzeurópai közlekedési folyosó kiépítése is valószínűsíthető még a 15 éves távlaton belül. A térséget alapvetően érinti az M31-es főforgalmi út megépítése. A város környezetében tehát nagy forgalmi kapacitásbővülés épül ki. Ezzel a város és környékének elérhetősége európai méretekben ugyan javul, azonban ez óriási forgalmat és nyomában befektetési szándékot is terel a térségbe.

A város kitüntetett fekvése egyben azt is jelenti, hogy erőteljesen kitett a külső hatásoknak. Olyan hatásoknak, amelyek nagyságrendekkel haladják meg a város léptékét. Ideális terep mind az üzleti és tudás-, mind a lakás- és rekreációs célú hasznosításnak. A hatalmas európai piacon a tőke keresi a befektetési lehetőségeket. Oda megy, ahol kedvező megtérülési lehetőségek, gyors elérhetőségek adódnak. Ha a befektetők, ingatlanfejlesztők „ráéreznek” egy területre, akkor szinte megállíthatatlanok. Az agglomeráció nyugati szektorában ez jól látható a bevásárló-, iroda- és raktárközpontok robbanásszerű telepítésében. Gödöllő egyaránt élvezheti, kihasználhatja e frekvenciáltságnak az előnyeit, de elszenvedheti hátrányait is. A hely potenciális tökevvonzó képessége miatt bármikor előállhat a beépített területek növelése iránti újabb és újabb igény.

Kedvezőtlen hatás, hogy középtávon az önkormányzat gazdasági mozgásterében korlátozó tényezőkkel kell számolni. A központi költségvetésből eredő források nem bővülni, hanem reálértéken inkább csökkenni fognak, aminek továbbgyűrűző hatása, hogy ezt csak belső forrásokkal lehet pótolni.

Ezt ellensúlyozandó a belső gazdasági tényezők esetében is akadályokba ütközünk:

Az egyszer igénybe vehető privatizációs bevételek növelése, az önkormányzati vagyon felélése veszélyes, mert a város gazdasági kezdeményező képességét bizonytalanítja el.

A polgárok és a gazdasági szervezetek helyi adóterhei nem növelhetők számottevően, illetve csak az érdekeltek egyetértésével.

Korlátozott és kockázatos a hitelfelvétel a helyi gazdálkodás esetében.

Az európai uniós pénzalapokat csak jól előkészített projektekkel és saját források hozzáadásával lehet elérni.

Az önkormányzati gazdálkodás jelenlegi helyzetére tehát a szűk mozgástér jellemző, s a központi gazdasági és közigazgatási intézkedések hatásainak kiszámíthatatlansága további bizonytalanságot visz a tervezésbe. Éppen ezért a saját értékek és erőforrások – a helyi anyagi és szellemi erők, az ingatlanvagyon – egységes keretbe foglalt minőségi fejlesztése és a források ehhez történő hozzárendelése képezi a településfejlesztés feladatát, még ha ez nem is lehet nagyleptékű.

A szűk gazdasági mozgástér előidézhethet olyan helyzetet, hogy az önkormányzat belekényszerül újabb építési telekosztásokba, melynek következtében még több ember, még több forgalom, esetleg nem kívánt gazdasági tevékenység jelenik meg Gödöllőn. Elkerülendő az a folyamat, amely Érden, Pomázon lezajlott, nevezetesen a túlzott és gyors telekosztást és beáramlást követő kezelhetetlenné duzzadt település kialakulása.

A Gödöllőn jelen lévő nagy szellemi és jövedelmi-vagyoni potenciál, valamint a vállalkozói magatartás és aktív életmód egy sajátos, eddig nem hasznosított gazdasági erőteret határoz meg, amelyben stratégiai időtávban nagy lehetőségek rejlenek:

1. a tudásra épülő, kreatív tevékenységek bővítésében (például: egészséggazdaság, tudásipar, idegenforgalom, szellemi műhelyek, oktatás, kultúra),
2. a nagy számú, magas jövedelmű és igényű réteg mint keresleti tényező szükségleteinek helyi kielégítésében, a helyi fogyasztói piac bővítésében.

A két erőter-meghatározó tényező feltételezi egymást. Szimbiózist alkotnak, kölcsönösen erősítik egymást. Ahol a helyi keresleti és kínálati oldal egyensúlyban van, ott erős, saját lábán álló gazdaság is működik. A helyi kínálat ma nem meghatározó. A lakosság nagy része máshol vásárol, máshol vesz igénybe szolgáltatásokat.

A helyi gazdaság akkor működik jól, ha a keresleti és a kínálati oldal minél rövidebbre zárt, egyszerűbben fogalmazva, ha a lakhatási, a munkahelyi és a fogyasztói (vásárlói, rekreációs, szolgáltatást igénybe vevő stb.) funkció minél szélesebb köre egy helyen, jelesen a városban található. Ha maximalizálódik a Gödöllőn eltöltött idő és elköltött pénz. Minél inkább így van, annál erőteljesebb, magabiztosabb a helyi társadalom és gazdaság, annál kedvezőbb pozícióba tud kerülni külső partnerekkel szemben.

II. 3. Jövőkép

Stratégiai célok

Gödöllő legfőbb értékei: a természeti és épített környezet, a kulturális örökség, valamint a lakosság és az intézmények szellemi, jövedelmi és vagyoni potenciálja. Az értékek fúziójából jöhet létre az a sajátos gödöllői életmódot alakító többletérték, amely a régebbi időkben is megalapozta Gödöllő hírnevét.

A vizsgálatok és egyeztetések eredményeként stratégiai célokat fogalmaztunk meg:

1. A lakó-, a munkahely és a rekreációs tér egységének megteremtése.
2. Ökológiai szempontok maximális figyelembevétele.
3. Ökonómikus városműködtetés.
4. Minőségi, gödöllői életforma kialakítása.
5. Kiegyensúlyozott, fenntartható növekedés.
6. Önkormányzatiság és a lokálpatriotizmus fejlesztése.

A városfejlesztési koncepciót röviden a következőkben foglalhatjuk össze:

Magas színvonalú rekreációs, kulturális és tudásközpont.

Az igényes rekreációs, kulturális és tudásközpont megvalósításának alapja a minőségi kisvárosi miliő megteremtése, amely a helyi értékek megbecsülésére, hasznosítására épül, és amelynek egyik fő fejlesztési lehetősége a tudásiparban rejlő lehetőségek kihasználása. Előny, hogy a város kedvező gazdaságföldrajzi pozíciója és kvalifikált lakossága (munkaereje) révén „válogathat” a betelepülni kívánó vállalkozások között.

Gödöllő demográfiai trendje merőben más, mint az országban megszokott: kiegyensúlyozott. A városban átlagnál nagyobb a gyermekvállalási kedv. A szülők szeretnék, ha gyermekeik a városban maradnának. Ehhez közösségi terek és programok kellenek, amelyek élményszerűen Gödöllőhöz kötik a fiatal generációt. Következésképpen a lakás- és munkakörülmények javítása, az oktatási, nevelési, közösségi és sportintézmények erősítése stratégiai kérdés. Agglomerációs összehasonlításban is nagy szellemi és anyagi erő (vagyon, vásárlóerő) van jelen Gödöllőn, ami munkahelyteremtő, város- és tájalakító erő. Az itt élők főként szellemi energiájukkal teremtik meg anyagi jólétüket. Ki kell használni ezt a „megújuló” erőforrást a város fejlesztésében, egyfajta „Gödöllő-minta” kialakításában. Gödöllő a Kistérség, de az agglomeráció egyik szellemi központja, műhelye lehetne.

Koncepcionális alapelvek

A városfejlesztési koncepció általános célja: egészséges szellemi és egzisztenciális környezet, a munka- a lakó- és a rekreációs funkciók szimbiózisának megteremtése az életminőség javításával és a gazdasági jólétezés hosszú távon fenntartható növelésével a környezeti és épített értékek megőrzése mellett.

Koncepcionális alapelvek:

- Meglévő környezeti és városi értékek óvása, gazdagítása, a városkép javítása.
- Tudás- és szolgáltatás-alapú, innováció- és versenyképesség-erősítő gazdaságfejlesztés, ebben a helyi vállalkozói réteg támogatása.
- Anyagi potenciál – a városi vagyon – összetételének tudatos kialakítása, ezen belül fenntartható ingatlanvagyon működtetése, a városi vagyon értékének gyarapítása, új ingatlanok vásárlása.
- Szellemi potenciál fejlesztése, fiatalok megtartása.
- Identitástudat erősítése, közéletteremtés.
- A népesség ellátásához szükséges út-, közmű-, közintézményi és közterületi kapacitás fejlesztése a környezet sérelme nélkül.
- Város és kistérsége partnerkapcsolatának erősítése.

Városfejlesztési tényezők

Az igényes rekreációs és kulturális központ megvalósításának feltételei a következők szerint csoportosíthatók:

- funkciótervezés
- városi szerkezetek megváltoztatása
- vezérprojektek beindítása
- fejlesztési szabályozás

A funkciótervezés alatt a város mindennapi életét és jövőépítését meghatározó fő funkciók, tevékenységek és a hozzájuk tartozó intézmények jellegének, típusának és helyének (övezetének) kijelölését értjük. A fő funkciók és intézmények:

- lakóhely - munkahely - szabadidő
- rekreáció - gazdaság - kultúra
- kastély - egyetem - város

A képviselő-testület elfogadta a tervezők által javasolt jövőképet, mely szerint: Gödöllő igényes pihenő- és kulturális központtá válhat.

A jövőképet meghatározó „városfejlesztési pillérek” a következők:

1. Rekreáció: tavak környezete, termálprogram (később gyógyászat), egészségügy, lovassport, sportrepülés, fürdőváros, parkok-ligetek.
2. Belváros: közélet, üzlet, szolgáltatások.

3. Kulturális turizmus: kastély, színház, szecesszió, nemzetiségi hagyományok, máriabesnyői kegyhely.
4. Egyetem, oktatás: innovációs tudásbázis, biotechnológiai innovációs centrum, konferencia-turizmus, oktatási központ.
5. Gazdasági-szolgáltató övezet a jelenlegi ipari parkban, a „két út között”.
6. Ökonómikus, környezettudatos városi hulladék- és energia-gazdálkodás.
7. Beköltözés helyett népességtartás.

Az ököváros-gondolat

A korszerű szemléletű városfejlesztési metodika középpontjában az értékek megőrzése, újak létrehozása, összességében az életminőség javításán alapuló közösségfejlesztés áll.

A városi adottságok és a vizsgálatok alapján követhető az ököváros-gondolat, amelynek a képlete: az ökológiai szemlélet és az ökonómikus tevékenység harmonizálása az önkormányzatiság keretében. Az ököváros-modell a megújuló helyi és térségi környezeti, gazdasági és humán forrásokra építő fenntartható városműködtetés elve.

A városfejlesztés hosszú távú célkitűzésének tekintjük a saját forrásokra alapozott „önfenntartó város” létrehozását. Az ököváros célja a minél kevesebb hulladék előállítása. A hulladék átvitt értelemben is értendő: pénzpocsékolás, túlzott energia-felhasználás, ill. indokolatlan mértékű beruházás/fejlesztés. Az ököváros egyfajta optimumra törekszik a helyi értékekkel való gazdálkodásban.

A hagyományos források (állami támogatás, privatizáció, helyi adórendszer, hitel stb.) és az azokra épült eszközrendszer tartalékai kimerülőben vannak, így előtérbe kerül a legbiztonságosabb forrás, amely a település saját, immanens, el nem vihető része:

- a település fekvése, környezeti és térszerkezeti adottságai,
- történeti és épített öröksége, ingatlanállománya,
- a lakosság aktivitása, patriotizmusa, áldozatvállaló készsége,
- a városban működő intézmények és gazdasági szervezetek

E tényezők együttes hasznosítását az önkormányzatiság elve és gyakorlata viheti végbe, amely – spirituális értelemben – ugyancsak megújuló energiaforrás, amennyiben a hasznosítás/hasznosulás eredményéből visszaforgatnak a keletkezés színtereibe: a helyi társadalom (polgárság) és gazdaság, illetőleg a város (szellemi-fizikai környezet és infrastruktúra) épülésére. Az ehhez kapcsolódó külső források (állami és uniós támogatások, ill. magánberuházások) együtt teremthetik meg az NFT-stratégia helyi megvalósulását: a versenyképesség fokozását, a humán erőforrások jobb kihasználását, a megfelelőbb környezetet és a kiegyensúlyozottabb regionális fejlődést.

Az ökológiai szemlélet a természeti és az épített környezettel való gazdálkodást a védelem, a hasznosítás és a fejlesztés egységeként kezeli, és a megújuló, megújítható és gazdagítható forrásokra koncentrál. Gödöllőn az alábbiakkal lehet számolni:

- természeti kincsek: biomassza, termál, nap, szél, víz, állat- és növényvilág,
- természetközelség, erdőgyűrű a város körül, tiszta levegő – a város ennek is köszönheti létét, hírnevét,
- tavak, Rákospatak, Babat-völgy,
- termálkincs (rekreáció, idegenforgalom, energia),

- egyetem (agrár, biotudományok, környezetgazdálkodás, tájfenntartás, tájtervezés, biogazdálkodás),
- természetsportok (lovassportok, kerékpár, kirándulás, golf stb.),
- ligetes városközpont, nagy parkok,
- ökopark, safari-park, arborétum.

Az ökonomikus tevékenység a megújuló és bővíthető energiaforrások (biomassza, termál, szél, nap, víz és ide soroljuk a hulladékgazdálkodást is) felhasználásának bővítésére, valamint a megújuló és bővíthető tőkeforrások (föld, ill. ingatlanérték) és a munkaerő (szellemi érték) értéknövelő hasznosításra törekszik. A helyi energia bővítése, a helyi tőkebefektetések ösztönzése egyben fenntartható munkahelyeket, fenntartható vásárlóerőt is generál.

Gazdasági előnyök:

- nem szükséges a magas profitráta, a gyors megtérülés,
- ha saját vagyonnal (ingatlan, energiabázis) és kezdeményezőképesseggel rendelkezik, akkor keretet teremt a lakosság és az üzleti szféra számára, amely, ha jól működik, akkor a város bevételeit gyarapítja, sőt maga is helyi munkahelyeket teremt,
- a bevételek visszaforgatása egy fenntartható növekedési spirált ír le,
- gazdaságos városüzemeltetés: városi vállalatok, hatékony (takarékos) hivatal,
- gazdaságos energiahasznosítás (hagyományos + megújuló), saját energiabázis megteremtése, arányának növelése,
- vagyongazdálkodás: ingatlanvásárlás (pl. repülőtér alatti terület), -hasznosítás, az önkormányzati vagyon gyarapítása, amely a megújuló, újrakeletkező vagyon- és bevétel-gyarapodás bázisa,
- idegenforgalom (konferencia, wellness, lovas, repülés),
- kulturális gazdaság (kastély, szecesszió, képzés, kiállítás),
- egészséggazdaság (rekreáció, termál, sport, szabadidő), térségi egészségügyi központ,
- örökség-gazdálkodás,
- egyetem bevonása.

Önkormányzatiság az öngazdátás és az önfinanszírozás egysége, amely megújuló, életmódteremtő közösséget hoz létre:

- közélet erősítése: gazdasági, kulturális egyeztető fórumok, lakosság bevonása,
- helyi igazgatás és gazdasági részvétel (vagyon + finanszírozás) erősítése,
- köz- és magánforrások harmonizálása,
- szomszédságok – társadalmi részvétel (utca- és övezeti közösség),
- kistérségi együttműködés,
- központi régióhoz illeszkedés.

A lakosság, a város és az intézmények, gazdasági szervezetek összetartozása azon a közös érdeken alapul, hogy a város és a többi szervezet sikeres tevékenysége, hírneve mindegyikükön múlik, hiszen címükben, ismertetőjükön ott szerepel a Gödöllő név is. Ezért létre kellene hozni a minőség gödöllői formáját, a „Gödöllő-céh” intézményét, amelynek kizárólag minőségi, illetőleg speciális helyi terméket vagy szolgáltatást nyújtó ember vagy szervezet lehetne a tagja, akit/amelyet a céh tagjai emelnek a soraikba. Cél, hogy a Gödöllő név márkanévvé váljon: amihez a Gödöllő név kapcsolódik, az csak minőségi, illetőleg gödöllői lehessen. A minőségi környezetet, megbízhatóságot mutató város vonzó lesz mind a látogatók, mind a befektetők számára. A gödöllői céh tagjai lennének a város emblemikus intézményeinek vezetői, a legnagyobb adózó vállalkozások, kimagasló közéleti szereplők.

Városfejlesztési célok

Városszerkezet változtatása

Gödöllő olyan jó helyzetben van gazdaságföldrajzi szempontból, hogy ha megépül az M31-es és az elkerülő út, továbbá él különleges adottságaival (kastély, egyetem, értelmiségi közeg, minőségi vállalkozások), akkor a város fejlesztési potenciálja megnövekszik.

Egyfelől a belső forgalmi terhelés csökken, szellősebb, nyugodtabb lesz a város, ugyanakkor épp ettől vonzóbb is. Ha vonzóbb, akkor értékesebb lesz itt lakni, ami nyomást gyakorol az ingatlanpiacra, következésképpen drágább lesz az ingatlan, a szolgáltatás, ezért fokozatosan drágul az élet.

Másfelől pedig a jobb és kapacitás szempontjából javuló megközelíthetőség kedvezővé teszi a várost a gazdasági-logisztikai vállalkozások számára, ami újfent nyomást gyakorol a befektetők részéről, s ez az építési igényben, a foglalkoztatás (ingázás) növelésében, összességében forgalomnövekedést indukál, beleértve az egyetem esetleges fejlesztését is, amely a hallgatók, résztvevők számának növelésében fejeződik ki, hasonlóan a kastély intenzívebb hasznosításakor.

A koncepció megvalósításához városszerkezeti változtatásokra van szükség (ld. még külön fejezet; IV. 5.):

Közlekedés: a tervezett M31-es és városi elkerülő utak, a közúti haránt átkötések megvalósítása, a helyi közösségi közlekedés fejlesztése (szerkezet, járatsűrítés).

A belváros tehermentesítése, ezzel párhuzamosan a Főtér-főutca program megvalósítása és a belváros térbeli kiterjesztése a Szabadság út túloldalára az Alsó-park bevonásával, a Szabadság úti csomópont forgalmának fokozatos csökkentése, az átjárhatóság (a gyalogos felületek), ezzel egyidejű növelésével. Így egy különleges, a város méretéhez képest nagy kiterjedésű, ligetes (benne a helyreállított Hattyús-tóval), több tér együtteséből álló fórum alakítható ki. A polgári és az arisztokratikus terek különleges együttest alkotnának, amelyet a városháza, a volt községháza, az új „rézgombos”, a kastély, a leendő termál-objektum, a vasútállomás (egyetem), a művelődési ház és a piac határol be.

Lakóövezet célú, jelentős mértékű, belterületbe vonást a jelenleg belterületbe vonásra tervezett területeken felül a város hosszútávon sem tervez. A jelenlegi, a tervezett belterületbe vonandó gazdasági övezetek és az egyetem területe elegendő a tudásipar, illetőleg új – szigorúan környezetbarát – gazdasági tevékenység betelepüléséhez. A külterületi zöldfelületek, kiegészülve a kistérség és más szomszédos térségek területeivel kiválóan alkalmasak energiaerdő telepítésére, amely és a létesítendő biomassza erőművek révén csökkenthető az energiafüggőség. A zöldgyűrű így kondicionálja a levegő tisztaságát, egyben energiaforrás, és a rekreációs időtöltés mindennapos terepévé tehető.

Szomszédságok, utca- és övezeti közösségek kialakítása a városrészekben.

Egészségügyi, kulturális és oktatási, valamint sport- és rekreációs funkciók bővítése, létesítményi fejlesztés.

Egyeztető fórumok létrehozása. A városvezetés által moderált egyeztető fórumok célja, hogy a fő városi tényezők működésének feltételeit javítsa, elősegítse az együttműködést, a közös fellépést városon kívül és belül, és viszont; a fő tényezők támogassák a város érdekeinek érvényesítését. A cél a jövőképpen megfogalmazott gödöllői városmodell: az otthon-munka-rekreáció egységének minél kedvezőbb megvalósítása. A javasolt fontosabb fórumok: gazdasági, kulturális, innovációs (oktatás, kutatás, fejlesztés).

A városszerkezet, különösen a közlekedés miatt, ugyanakkor korrekcióra szorul. Ezek közül a legfontosabbak:

1. A minőségi város alapkoncepció érvényesüléséhez elengedhetetlen az M31-es és a városi elkerülő út megépítése, a csomópont rendezése a város keleti részén (M3, 3-as út).
2. Biztosítani kell a településrészek jobb elérhetőségét (pl. kerékpárút hálózatba kapcsolása, alternatív tömegközlekedés), helyi alközpontokat kell létesíteni.
3. A belváros rehabilitációja ma Gödöllő egyik legfontosabb stratégiai érdeke.
4. A belváros és általában az egész város rehabilitációjának korlátja elsősorban a városon áthaladó 3-as út átmenő forgalma, amelynek kiváltása, illetőleg a forgalom elterelése alapvető városfejlesztési érdek.

Gazdaságfejlesztési alapelvek

Városgazdasági vonatkozásban Gödöllőn adottak a lehetőségek az igényes, elsősorban a középosztálybeli – a közterületek minőségi fejlesztése esetén magasabb szintű – lakhatási, tevékenységi (munkahelyi) és szolgáltatási igények kielégítésére. A városban élők, dolgozók jövedelme, a város gazdasági adottságai alapján a mainál jelentősebb helyi piac generálható. Az ipari övezetekben működő vállalatok gazdasági tevékenységére a város csak áttételesen tud hatni. A város által „gondozható” gazdasági tevékenységek:

- Egészséggazdaság, rekreáció
- kreatív szellemi tevékenységek és vállalkozások letelepedése, környezetipari technológiák meghonosítása
- idegenforgalom
- helyi piac megteremtése elsősorban szolgáltatásokban, kereskedelembe, beleértve a megújuló energiaforrások feltárását, igénybevételét is.

Egészséggazdaság, rekreáció

A kifejezés alatt minden olyan tevékenységet értünk, amely az emberi egészséggel kapcsolatos, például: gyógyászat (kórházi kezelés, kivizsgálás, természetgyógyászat, gyógytorna, szanatóriumi szolgáltatások stb.), rekreáció (wellness, fitness, szépségipar stb.), sport- és szabadidős tevékenység, edzőtábor (amatőröknek, hivatásosoknak, különböző korosztályoknak).

Kreatív szellemi tevékenységek és vállalkozások letelepedése, környezetipari technológiák meghonosítása

A kreatív szellemi tevékenységek és vállalkozások telepítésén a következőket értjük: olyan innovatív tartalmú, tudásalapú tevékenységek és vállalkozások vonzása, becsalogatása, amelyek elsősorban a Gödöllőn jelen lévő szellemi kapacitásra és a környezeti adottságokra építenek. Gödöllő lakossága magasan kvalifikált a műszaki, a humán és a gazdasági területeken is. A gazdasági tevékenységek engedélyezése során feltételnek kell lennie a szigorú környezetvédelmi, környezettudatos működés garantálásának.

Idegenforgalom

Az idegenforgalmi ágazatok közül elsősorban azokat célszerű idevonzani, amelyek kapcsolódnak a rekreációhoz, az egészséggazdasághoz és a szellemi tevékenységekhez.

A következő idegenforgalmi ágazatok meghonosítását javasoljuk: sport- és szabadidő eltöltése (például: különböző terem- és szabadtéri sportok üzése, oktatása, versenyek rendezése, edzések tartása), konferencia-turizmus, továbbképzés, bentlakásos tanfolyamok, jutalom-üdülés (incentive turizmus), hétvégi, illetve családi üdülés, kirándulás, lovaglás, természetjárás stb.

Mindennek feltétele az idegenforgalmi infrastruktúra kiépülése (szálló- és vendéglátóhelyek, információ, marketingmunka stb.).

Helyi piac megteremtése elsősorban szolgáltatásokban, kereskedelembe, beleértve a megújuló energiaforrások feltárását, igénybevételét is

A helyi piac megteremtése elsősorban szolgáltatási és kereskedelmi ágazatokban javasolt a helyi lakossági, vállalkozói igények kielégítésére. Korábban kifejtettük, hogy Gödöllőn nagy a rés a városban állandóan jelen lévő jövedelmi és vagyoni kapacitás, valamint a helyben elköltött jövedelmek, igénybe vett szolgáltatások között. A helyi kereslet és kínálat nincs még megközelítőleg sem egyensúlyban.

Az ollónak a fokozatos összezárása nagy gazdasági lehetőségeket rejt magában, természetesen a környezeti értékek óvása mellett. Persze nem gondolunk nagyméretű és nagy forgalmú bevásárló- és szolgáltató-épületek, szabadidőközpontok létesítésére. A cél az, hogy a kínálati oldal szélesítésével, a szolgáltatások bővítésével fokozatosan el lehessen érni, hogy a városban élők helyben költsek el jövedelmük egy részét fogyasztási és szolgáltatási javakra.

A helyi piac kialakításánál arra kell törekedni, az lenne a különlegessége, hogy szervesen rá tudjon hangolódni a városban élők, dolgozók szükségleteire, arra, amit az itteni igényes polgárok nem kapnak meg a nagy bevásárló- és szolgáltatóközpontokban. Gödöllőn a kis boltoknak, a családi üzleteknek, a speciális, „emberszabású” kínálatnak van létjogosultsága. A helyi piac akkor lehet igazán erős, ha a lakossági szolgáltatások mellett egyben összekötő kapocs is a másik három gazdasági ágazat között. Ebben a vonatkozásban a helyi, megújuló energiaforrások kihasználása is egyre jelentősebb szerepet játszhat a helyi piac és foglalkoztatás alakulásában.

A gödöllői gazdaságnak az említett fő ágazatokkal kell részt vennie a Kistérség és az agglomeráció munkamegosztásában. Ezek a tevékenységfajták színesítik a jelenlegi

egyoldalú, lakófunkciós településjelleg, stabil helyi gazdaság kiépülését segítik elő. Cél, hogy ez ne menjen a város megcélzott életkörülményeinek rovására, miközben új ingatlanhasználati lehetőségeket is kínál, ami erősíti a gödöllői ingatlanok piaci pozícióját, például: vendéglátás, sportlétesítmények, nyugdíjastelep, különféle szolgáltatások.

Az egészséggazdaság, a tudásalapú, kreatív szellemi tevékenységek és vállalkozások megtelepedése, az idegenforgalom és a helyi szolgáltatások kifejlődése egy sajátos, karakteres gödöllői gazdaságot hoznak létre, amely mintául szolgálhat a Kistérségi településeknek.

Fontos része az önálló gazdaságpolitikának a vagyongazdálkodás, mivel gyakorlatilag ez képezi az önkormányzat egyetlen számottevő, tényleges gazdasági forrását.

Az önkormányzat egyik alapelve, hogy vagyont csak vagyonra cserél. Ezt az elvet támogatjuk, azzal a feltétellel, hogy a vagyonerősítés alapján végzett ingatlanvásárlás, vagy vagyonerősítő ingatlanfejlesztés mindenképpen a piaci forgalmi érték alapján legyen nyilvántartva.

A vagyonerősítésből végzett ingatlanvásárlás akkor is támogatandó, ha a vásárolt ingatlan nem forgalomképes, vagy nem hasznosítási (pl. bérbeadási) céllal kerül köztulajdonba, például közintézmény-, közterület-bővítés szándékával. Ezek a beruházások, ha az ingatlanfejlesztés is megvalósul, növelik a település vonzerejét, s ezzel az ingatlanok értékét. Az ingatlanok értékét ugyanis elsősorban a kapun kívüli tényezők határozzák meg, nevezetesen a település elhelyezkedése, az ingatlan településen belüli fekvése, az utca rendezettsége, és csak ezután következnek a kapun belüli értékek.

Az ingatlan- és telekértékesítésből befolyó jövedelmeket értéknövelő beruházások, vagy értéknövelő beruházásokban történő részesedés által lehet a leghatékonyabban felhasználni. Ez kettős célt szolgál; egyrészt Gödöllő telkeinek további magas értékét szavatolja, másrészt úgy fejleszt, hogy nem éli föl a fejlesztésekből befolyó összegeket, hanem fontos és potenciálisan sikeres vállalkozásokba visszaforgatja, ezáltal állandó és növekvő bevételekhez jut. A növekvő és stabil bevételek lehetővé teszik a fejlesztésre fordított költségek arányának fokozatos növelését.

Az önkormányzati gazdálkodásnak építenie kell egy másik megújuló, megújítható jövedelemforrásra is: a helyi adókra, még ha ez politikai szempontból kényes ügy is.

A helyi adók hatékonyabb kihasználása lényeges településpolitikai eszköz, mely hatékonyság alapja a visszaforgatás, hogy az adófizetők számára láthatóvá, érzékelhetővé váljon adójuk felhasználása. Ezzel a visszaforgatásos módszerrel a jelenleginél jóval több adó is kivehető, beszédhető, hiszen ma már mindenki előtt világos, hogy a közfeladatok csak adókból finanszírozhatók. A közös pénzből finanszírozott közterület- és közszolgáltatás-fejlesztés, városszépítés nemcsak a polgárok közérzetét, hanem ingatlanuk értékét is növeli.

III. Gödöllő város mentális térképe

Jelen fejezet célja, hogy bemutassuk azokat a városrész-kategóriákat, amelyekre a továbbiakban hivatkozunk a tanulmányban. Az általunk használt városrész-kategóriák a mai gödöllőiek városképét (azaz mentális térképét) tükrözik, amelyet saját adatgyűjtéssel tártunk fel. A mentálistérkép-kutatásunk és a hozzá kapcsolódó ingatlanpiaci felmérésünk mint önálló tanulmány jelen koncepció egyik melléklete. Jelen kivonat a tanulmány egy részlete.

III. 1. Térképi ábrázolás

Az önkormányzat Főépítési Irodája a mi kutatásunkat megelőzően egy, az országos gyakorlatot messze meghaladó alaposságú, részben levéltári kutatáson, részben narratív interjúkon alapuló kutatást készített, amelynek keretében a Gödöllő városban egykor vagy ma érvényes településrész-elnevezéseket gyűjtötték össze. A gyűjtőmunka képezte az alapját a jelenleg érvényes városrészi lehatárolásnak; a városrészi lehatárolásokat a város képviselőtestülete elfogadta, és ezek képezik az alapját a városrészekről folyó közbeszédnek, illetve a tervezési gyakorlatnak. A városrészek megnevezései megjelennek (egyebek között) a városi utcanévtáblákon is. A városrészek „hivatalos” jegyzéke összesen 17 városrész-elnevezést tartalmaz, és mindegyiknek megvan a maga földrajzi kiterjedése is. A térkép sajátosága, hogy nincs rajta „fehér folt”.

Mentális térképező munkánk kiindulópontja ez az önkormányzattól kapott térkép volt.

1. ábra. Gödöllő város „hivatalos” városrészei. 2006. január 1-jén érvényes állapot

A gödöllőiek mentális térképén vannak „fehér foltok” azaz olyan területek, ahol nem járnak, nem is gondolnak rá.

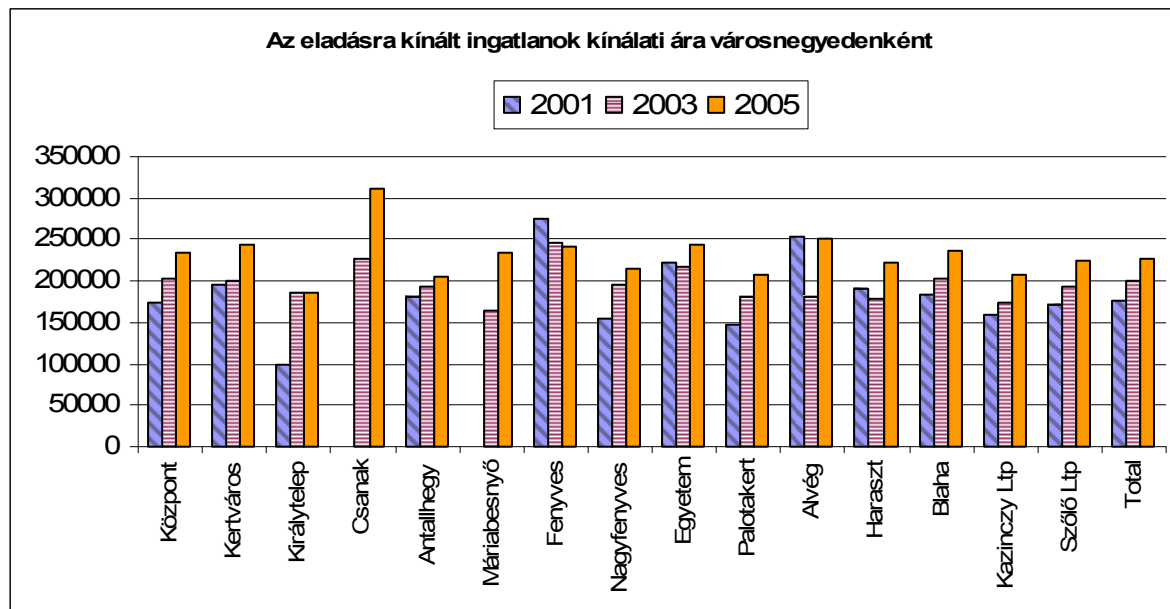
A városlakók a „hivatalos” városrész-elnevezések egy részét nem használják (bár gyakran ismerik); ilyenek például a Boncsok és Kecskés városrészek, amelyeknek lakói többnyire inkább blahaiknak tartják magukat. Ez olyan egyszerű dolgokban is megnyilvánul, mint például, ha hirdetést adnak fel, akkor blhai ingatlanként hirdetik a telküket/házukat.

Vannak ugyanakkor olyan nagyon is eleven városrész-elnevezések, amelyek nem kerültek rá a városvezetés hivatalos városrész-lehatárolásaira; ilyenek például a lakótelepek (Palotakert, Kazinczy, Szőlő u.), vagy a kiugróan szegény (Klapka) vagy kiugróan új és gazdag negyedek (Csanak).

Ingtanpiaci elemzés a mentális térkép kategóriái alapján

A gödöllői ingatlanok átlagára 2005-ben (az Illetékhivatal adatszolgáltatása és a hirdetéseken alapuló számításaink alapján) 210 ezer Ft/m² volt. A következő diagramon az ingatlanok hirdetési ára látható.

2. ábra. Az eladásra kínált gödöllői ingatlanok kínálati ára városrészenként 2001-ben, 2003-ban és 2005-ben, 2005-ös árakon számolva (eFt/m²)

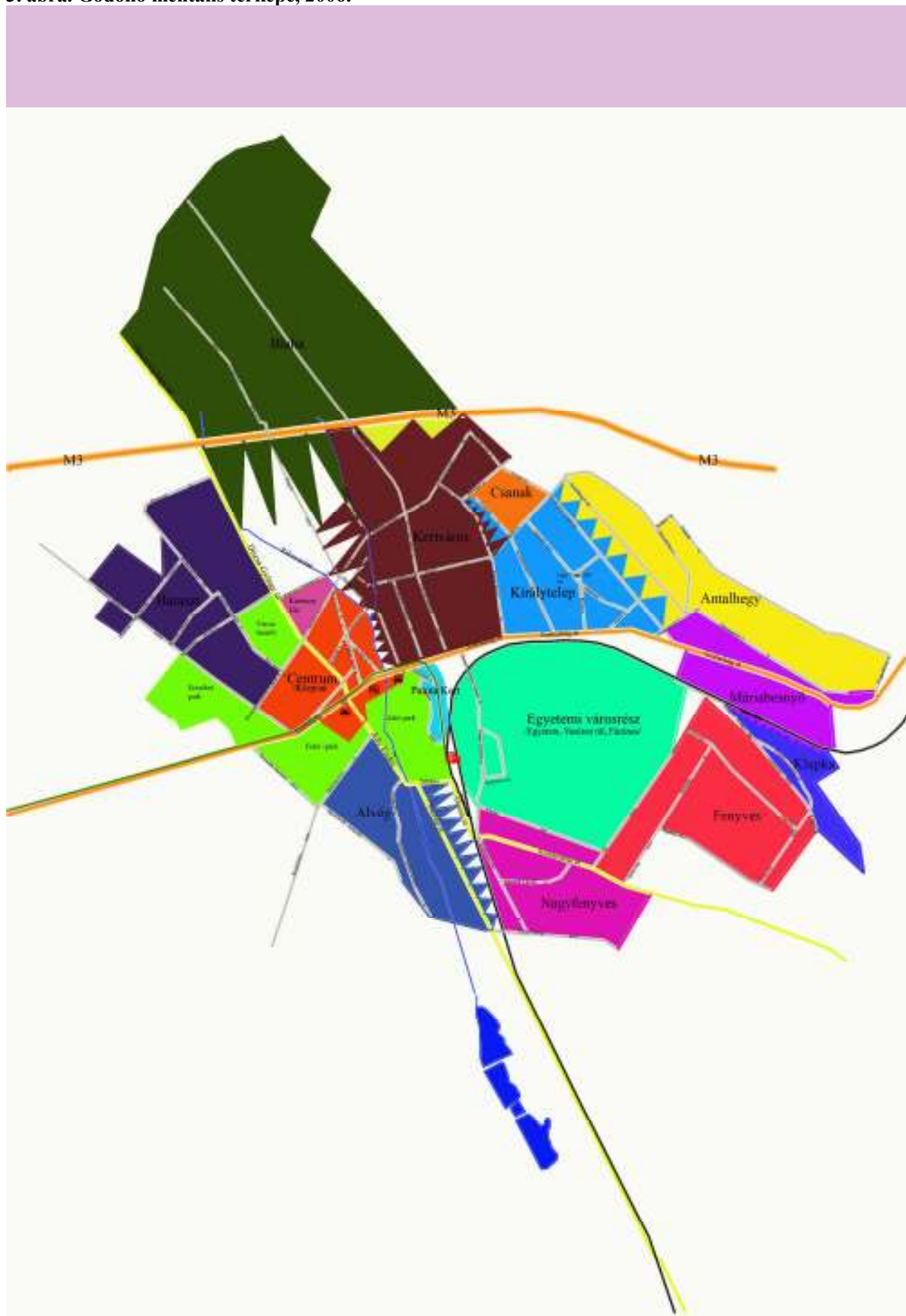
Az ingatlanárak szóródása városrészenként viszonylag alacsony, a legjobb és a legrosszabb városrészek között alig 50 eFt, azaz 25%-os a különbség. Ezt a különbséget elsősorban nem a városrészbe tartozás magyarázza, hanem a lakások lakótelepi vagy családi házas jellege. Ebből az a következtetés vonható le, hogy az ingatlanpiac visszajelzései szerint *Gödöllőn csekély a szegregáció*.

2005-ben az ingatlanokat átlagosan 18%-kal magasabb áron hirdették meg, mint ahogy el lehetett adni. A lakótelepi és a rosszabb helyen fekvő lakások esetében a különbség jóval kisebb (10% körüli) volt, mint a központi lakások és a családi házak esetében (28%). A nagy értékű ingatlanok esetében olyan messze volt a keresleti és kínálati ár, hogy ezeknél nagyon kicsi volt a forgási sebesség.

Gödöllő mentális térképét mutatja a következő térkép:

3. ábra. Gödöllő mentális térképe, 2006.

TeTT Consult Kft.

TeTT Consult Kft.

ÉrtékTérkép

III. 2. A mentális terek bemutatása

1. Központ, más néven belváros, centrum

A Központ a gödöllőiek tudatában a legfontosabb városrész. Míg másutt olykor teljesen hiányoznak az identitásképző elemek, itt valósággal tobzódunk bennük. Az interjúk során elsősorban a kastélyt, a városházát, a Hamvay kávézót, a piacot, a nagyáruházát, a 20-as házat, a Rézgombost, a MOL-kutat, a Trianon-emlékművet említették.

A városrész fő útvonalai a „30-as” (a 3-as főút, a Szabadság út) és a Dózsa György út. A nagy forgalmú, jócskán kiszélesített utak miatt egy interjúalanyunk ironikusan csak „útkereszteződésként” emlegette a belvárost. Tény, hogy mindkét út egyúttal belső demarkációs vonalként húzódik keresztül a belvároson. A belváros három nagy részből áll, amelyek a megkérdezettek mentális térképén nem is állnak össze egyetlen egésszé.

A három rész a következő:

- a polgári város, a városháza és a piac környéke, amely rendkívül gazdag mentális iránypontokban;
- a Dózsa György út túloldala, amely sokkal kevésbé szervesült módon része a belvárosnak, tulajdonképpen csak az egykori Rézgombos jelenik meg a Gödöllőiek tudatában. A művésztelep (Körösfői Kriesch utca) például nem bukkant fel az elkészített 138 interjú során!;
- a kastély környéke, Alsó- és Felső-park; kiemelkedő turisztikai vonzerejéhez képest méltatlanul alulreprezentált a gödöllőiek tudatában.

A belváros összetettségéből és szerkezetéből adódóan nyitott a szomszédos városrészek felé. Bár a központ térfalakkal történő izolálása megkezdődött, a jövőt mégsem ebben, hanem a nyitottságban látjuk. A belvárost leginkább a nagy forgalmú Dózsa György út és a Szabadság út kereszteződése vágja el olyan kuriózumnak számító jellegzetességektől, mint a Grassalkovich-kastély, és az Alsó-, illetve Felső-park. Gödöllő belvárosának legnagyobb előnye pont az, hogy fantasztikus zöldövezet fogja közre. Ezek összekapcsolása legalább annyira különlegessé teszi Gödöllő belvárosát, mint például Szentendrét az óvárosa.

Ennek érdekében a legfontosabb feladat, hogy a Dózsa György út, a Szabadság út és a HÉV forgalmát drasztikusan csökkenteni kell. Ezek a közlekedési vonalak áthatolhatatlan törésvonalat jelentenek a belvárosnak. A kastély látogatói nem kelnek át ezen a tengelyen, ez jól látható a kastély és a Városi Múzeum látogatószámának különbségéből. Bár egymástól alig pár száz méterre helyezkednek el, mégis majdnem tízszeres látogatószámmal rendelkezik a Grassalkovich-kastély. A HÉV vonala nagy szerepet játszik a gépkocsiforgalom feltorlódásában. Ennek rendezése többféle módon oldható meg. A legköltséghatékonyabb megoldás, ha a HÉV vonalát a Szabadság téri csomópont előtt megállítanák. Bár a HÉV jelentős szerepet játszik a belvárosi tömegközlekedésben, az a járatok ritkasága miatt egy rugalmasabb és gyorsabb buszjáratral megoldható. A buszok nem feltétlenül jelentenek nagyobb környezetszennyezést, hiszen ma már elérhetők a korszerű és minimális károsanyag-kibocsátású, földgázos motorokkal rendelkező járművek.

2. Kertváros

A Kertváros Gödöllő egyik legexkluzívabb lakónegyede. Történelmi városrész, régi villás hangulata igényes lakosságot vonz. A belvárostól a Szent János utca - Szőlő utca lakótelepi vonal határolja el, délről a Szabadság út a törésvonal. A városrész szinte teljesen összenőtt a szomszédos Királyteleppel. A legfontosabb iránypontjai is leginkább a szomszédos városrészben találhatók, mint a Teleki Pál tér és a HÉV. A városrészen belül leginkább boltok (Csikos ABC, festékbolt) azok, melyek mára iránypontként funkcionálnak, mert nincs olyan jellegzetes épület, szobor vagy tér a Kertvárosban, amelyhez kötődhetnének az itt lakók.

A gödöllőiek szerint a városrész nagyobb területen terül el, mint ahogy az a hivatalos térképen ábrázolva van, benyúlik az M3-ig. Ezek alapján egyre több a kertés ház. Az emberek szerint ez a városrész csendes, rendezett, a lakók rendesek.

A városrész legnagyobb hátránya, hogy nem rendelkezik önálló alközponttal, amely erősítené a kertvároson belüli kohéziót, tehermentesítve a belvárost, és egyszerűbbé, átláthatóbbá tenné a városrészhez kapcsolódó problémákat és feladatokat. Bár a központhoz viszonylag közel van, az emberek szívesen használnának tömegközlekedési eszközöket, ha nagyobb lenne a járatsűrűség. Az itt lakók legfőbb közlekedési tengelyei a Grassalkovich Antal utca, a Mátyás király utca, az Arany János utca és a Testvérvárosok útja. Az ehhez kapcsolódó résztvevő megfigyelés és az interjúzás során a helyiek leginkább lakóövezetként szeretnék megtartani a Kertvárost. A kertvárosiak ehhez forgalomcsillapított utcákat és több közteret, játszóteret igényelnének.

A Rákos-patak revitalizálása markánsabb jelleget kölcsönözne a Kertváros nyugati határának, és egy zöldfolyosót nyithatna észak felé.

3. Csanak

A csanaki városrész az új ingatlan-befektetői szándék által jött létre. A lakópark kialakítása és marketing szemléletű értékesítése hívta életre ezt a városrészt. A világosan lehatárolt terület legfőképp a Budapestről kiköltözni vágyók részére volt vonzó. A városhatáron, a zöldövezet mellett nyugodt és természethez közeli kertvárost alakítottak ki. Az interjúk során kiderült, hogy az itt lakók egyre erősebb „csanaki” identitással rendelkeznek, amely meglepő annak tükrében, hogy a legtöbb történelmi városrészben nem talákoztunk ilyen jellegű kötődéssel. A csanakiak két fontos problémát jelöltek meg a városrész fejlesztése kapcsán. Az első és legfontosabb, hogy nincs a városrésznek alközpontja, ami nagyban megkönnyítené a jórészt családok fiatalok életét. A csanaki központ létrehozásában aktívan részt kívánnak vállalni a helybéliek. A másik problémát a forgalomcsillapítás jelenti. A viszonylag új és jó minőségű útburkolatok vonzzák a motorosokat és az autósokat, amelyek veszélyt jelentenek az utcában játszó gyerekekre. A javaslatunk olyan forgalomcsillapító útvonal kialakítása, amely egyirányú utcákkal és járdaszígek kialakításával csillapítja a forgalmat. Ez az utcakép szempontjából is kiváló, másrészt az autókat sem veszélyezteti. Az itt lakók aktívan részt vennének a saját környezetük alakításában is, azonban – bár Csanak egy fiatal városrész – itt is feszültségeket mutat a több hullámban betelepültek közötti különbség.

4. Királytelep

Királytelep barátságos lakóövezet, amelyet nyugatról az Arany János utca, délről a Szabadság út a határol. Csanak hivatalosan Királytelep része, azonban jellegéből és izoláltságából fakadóan külön mentális térként tárgyaljuk. Antalhegy felé a határ nagyon elmosódott; a két városrész szorosan összetartozik. Az ingatlanárak hasonlóak, és mindkét városrészben alacsonyabbak a városi átlagnál. A legnagyobb problémát az esővíz-elvezetés és a járdák hiánya, illetve rossz minősége okozza. Az itt lakók szívesen közlekednének gyalog, kerékpárral, ha biztonságos útvonalak állnának rendelkezésre.

Királytelep az egyetlen olyan városrész, amely rendelkezik egy infrastrukturális alközponttal. A Teleki Pál tér fontos iránypont az itt lakók számára. A buszforduló erősíti is ezt a funkciót. A városlakók több javaslatot tettek egyéb szolgáltatások (zöldséges, hentes, élelmiszerbolt, posta) idetelepülésére.

5. Antalhegy

Antalhegy a megkérdezettek szerint egyre inkább leszakadó városrész. A domboldalra épített, általában nagy esésű utcák és telkek főleg a nagyobb esőzésekkor igen nehezen megközelíthetők. Az interjúk eredményeit igazolja az ingatlanérték-vizsgálatunk. Bár az antalhegyi ingatlanok átlagára 2001 óta folyamatosan emelkedik, az árnövekedés csak inflációkövető. Az eladó ingatlanok száma folyamatosan növekszik, ami azt jelenti, hogy egyre többen költöznének el onnan. A városrészből induló felgyorsult migráció olyan lakosságcserét indukálhat, ami felerősítheti Antalhegy leszakadását. A városrész integritásképző hatása csökken. Az új lakosok egyre kevésbé ismerik Antalhegy határait. Több válaszó királytelepinek vallotta magát, ami előrevetítheti a két városrész összeolvadását.

6. Máriabesnyő

Interjúink tanúsítják, hogy Máriabesnyő sok gödöllői számára a legszebb részt jelenti. Hagyományai és történelme sokkal többre predesztinálja ezt a városrészt, mint amit most mutat. Bár a lakosok többsége szegényebb a gödöllői átlagnál, barátságos és nyílt emberek.

A városrész helyzetét mindenképp meghatározza, hogy nagyszámú roma lakosság él itt. Ezen okok miatt a városrész kiemelt figyelmet kell hogy kapjon. Az infrastrukturális és közüzemi hálózatok fejlesztése során itt sokkal nehezebb lakossági önrésszel kalkulálni. Így ebben a városrészben fokozottan nagyobb jelentőséggel bír a forrásfeltárás és az uniós források megszerzése. Ha nem történnek infrastrukturális fejlesztések, a városrész idővel még inkább leszakad, s egyre komolyabb társadalmi és politikai feszültséget fog okozni. A városrészben (a Szabadság út mentén) több olyan terület van, amely lehetőséget biztosíthat üzletek, legfőképp élelmiszerboltok (húsáru, zöldség-gyümölcs), vagy akár helyi kispiac kialakítására. A máriabesnyői kegyhely egyházi és kulturális jelentősége az egész városrészt kihat. A búcsújárások és a hitéleti, vallási „turizmus” lehetőséget jelenthetnek ennek a városrésztnek. A városrész Gödöllőhöz csatolása óta megtartotta falusiasabb képét, így azok a turisták, akik a vidéki élet romantikáját szeretnék élvezni, Máriabesnyőn megtehetnék. Ezért szorgalmazni kell apartmanházak és magán szállások kialakítását, amiből a helyi lakosok sokat profitálhatnak. A városrész egyik legnagyobb előnye, hogy Gödöllő szélén a zöldövezettel közvetlen kapcsolata van. A kirándulók és az aktív kikapcsolódást keresők innen indulhatnak felfedezni a környező vidék szépségeit.

A Központtal és a Babati-tavakkal a nyugat-keleti kerékpárút jelentheti a kapcsolatot. Ez egyrészt a turisták, másrészt az itt élők biztonságos közlekedését is segítené. A városrész közlekedése legfőképp a Szabadság útra koncentrálódik, amely azonban kettévágja a városrészt. A 3-as főút máriabesnyői szakaszán járdaszigetekkel ellátott lassítókat kellene elhelyezni. Ez megnehezíti az átmenő forgalmat, ami nevelő funkciót is jelent a közlekedők számára, másrészt a gyalogosok és a biciklisták számára könnyebb és biztonságosabb a Szabadság úton való átkelés.

7. Klapka

A vasút által elvágott terület, a Klapka, kettős kötődésű városrész, hivatalosan Fenyveshez tartozik, azonban sokak szerint Máriabesnyő része. Mindezek ellenére önálló identitással rendelkezik. A vasút és a Fenyvesen lévő domb elszigeteli és önálló mentális térként jelenik meg. Sokan elkerülnék ezt a helyet, nem tartják biztonságosnak, sőt a turisták elől is elrejténék. Ezek a sztereotípiák leginkább azoktól a gödöllőiektől származnak, akik régóta nem jártak ebben a városrészben. A Klapka lakói ennek a sztereotípiának ellentmondanak, hiszen az utcaképek rendezettek, és bár nem tartoznak a módosak közé, látszik, hogy nagy gondot fordítanak a portákra, kertekre. A legfontosabb iránypont a buszforduló, amely a fenyvesiek számára is nagy jelentőséggel bír. A Szabadság út menti kerékpárutat fontosnak tartják, hiszen sokan közlekednének kerékpárral, ha ennek adottak volnának a biztonságos feltételei.

8. Egyetemi város

A Szent István Egyetem az egyik legnagyobb értéke a városnak. Az egyetem adott egy olyan előnyt Gödöllőnek, amely a környező települések közül kiemelte. Az egyetem elhelyezkedéséből és intézményi formájából kifolyólag egy város a városban. Integritása szinte teljes. Ez az elzárkózó és izolált egyetemi város bár kedvez az oktatásnak, nem kedvez a városnak. A város elemi érdeke, hogy megszólítsa az itt hallgató diákokat. Az egyetemi polgárság egyrészt komoly fogyasztó, másrészt potenciális magasan kvalifikált gödöllői lakos. A város kulturális és „éjszakai életét” felpezsdítheti a városban élő diákság. A legtöbb egyetemmel rendelkező városban már rájöttek arra, hogy az egyetemisták rengeteg előnyt jelentenek.

Az egyetemi városrész a városi közlekedésben is inkább akadály, mint segítség. A vasút által határolt terület nem könnyíti meg a fenyvesi, és nagyfenyvesi lakók életét. Mindenképpen szükséges az észak-déli közlekedési tengelybe valamiképp ezt a területet is bevonni, de fontos, hogy az egyetemen keresztülmenő forgalom csillapított, ellenőrizett legyen. Ezt leginkább tömegközlekedéssel lehet kiváltani. Egy, az egyetemen áthaladó buszvonallal az egyetemisták és a nagyfenyvesiek számára is fontos és kívánatos útvonal lenne.

9. Fenyves

Több válaszadó a „balatoni hangulatú” városrészként említette. Gödöllő egyik legszebb része. A városrész legnagyobb értéke a jó levegő és a nyugalom. Ez egyensúlyozza azt, hogy a városközponttól távol esik, így az ingatlanárak viszonylag magasak (240-250 ezer Ft/m²). Az interjúzás során kiderült, hogy az itt lakók nagy része alig vagy egyáltalán nem gondolkozik városrészben. Bár a határait ismerik, jórészt csak közigazgatási, választási kerületként gondolnak rá. Nincs városrész-szintű identitásuk. Ez leginkább azzal

magyarázható, hogy nagyarányú betelepült lakosság él itt, akik leginkább Budapest és Gödöllő közt ingáznak.

Fenyves önmagában több építészeti és földrajzilag is elkülönült részre oszlik, amelyek azonban nem alakultak át mentális térré. Az egyik rész a Köztársaság út és a Fácán sor közti terület, amelynek vegyes, kettős kötődése van. Sok szempontból az itt lakók Nagyfenyveshez tartozónak vélték magukat, mások szerint Fenyvesnek a része ez a terület. A másik szinte teljesen különálló rész az Őz utca - Jászóvár utca - Fenyves köz által határolt terület, amely az új telekosztásnak köszönhetően építészeti is elüt Fenyves többi részétől. A harmadik a Fenyvesi nagyút és a Fenyvesi főút közé eső terület, amely, földrajzilag is elkülönülten, a „fenyvesi” domb másik oldalán található. Ez a tagozódás gyengíti a lakókörnyezeti identifikációt, ami a városfejlesztési elképzelésekre is kihat. Jelenleg a szomszédsági, baráti, közösségi viszony is gyengébb. A kötődés erősítése érdekében érdemes ezeknek a különálló részeknek saját nevet adni, amelyet lakossági fórumokon, esetleg pályázaton lehetne kitalálni. Fontos, hogy ezek az új mentális terek bekerüljenek a városi nyelvezetbe, hiszen az erősödő lakókörnyezeti kötődés több civil energiát tud mozgósítani a városrész, vagy akár kisebb egységben az utcák fejlesztése kapcsán. Jelen helyzetben a Fenyvesiek leginkább az utak hiányát, illetve minőségét kifogásolták, és ezen túl kevés elképzelésük volt a városrészt érintő fejlesztésekkel kapcsolatban. A lakók többsége legtöbbször Budapesten vásárol, Gödöllőn csak ritkán. Legfőképp azért, mert a környéken kevés bolt van, s azok is kis választékkal rendelkeznek.

A közlekedés a fenyvesi emberek központi problémája. A városrészből két lehetséges útvonal van a belváros és ezen keresztül Budapest felé; az egyik a Köztársaság út, a másik a Klapka - Szabadság út vonala. Azonban mindkét út problémás, hiszen az egyiknél vasúti átkelő van, a másikonál a HÉV vonala korlátozza a közlekedést. Ez a probléma minden bizonnyal az elkerülő út megvalósításával enyhülni fog. Azonban fontos, hogy tehermentesítsük ezeket a csomópontokat a tömegközlekedés fejlesztésével is. A kerékpárút fejlesztését szintén sokan szükségesnek tartják, hiszen a belváros felé ez szerencsés alternatívája lehet a gépkocsinak is.

10. Nagyfenyves

Nagyfenyves lakossága legfőképp nagycsaládosokból áll. A nagyfenyvesi ingatlanárak alacsonyabbak (190 ezer Ft/m^2), mint a gödöllői átlag. A legnagyobb veszélyt a Köztársaság út és a vasút kereszteződése jelenti. Mivel egyre több háztartásban jelenik meg második, sőt harmadik autó, ezért várható, hogy a vasúti átkelő nem lesz képes a megnövekedett forgalommal megbirkózni. Legfőképp a reggeli csúcs okoz komoly fennakadást, hiszen a sokgyermekes családokban az iskolába menetel legtöbb esetben autóval történik. Javasoljuk ezért az iskolabusz-programot, amely vegyes használatban, reggelente iskolabuszként, napközben pedig helyközi járatként funkcionálhatna. A nagyfenyvesi lakók közt több helyen is megjegyezték a remek szomszédsági viszonyt. Európában sok helyen kialakítottak már a társasházi szabályok analógiájára lakóövezeti egyesületet, amelyet egyrészt alulról szerveződő érdekképviselő biztosít, másrészt a közterület kifejezés is új értelmet nyer. A lakók egymást támogatva, közösen ügyelnek a saját környezetükre, egységes utcaképet tudnak kialakítani és a saját elképzeléseiket is könnyebben tudják érvényre juttatni a városrész fejlesztése kapcsán. A legfontosabb fejlesztésnek az elkerülő út megépítését tartották, hiszen hosszú távon ez az egyetlen megoldás arra, hogy Nagyfenyves és Fenyves közlekedése megoldódjon.

11. Alvég

Alvéget a Felső-park, az Isaszegi, illetve a Sík Sándor utca és az Ady Endre utca határolják. A legfontosabb iránypontok a kastély, az ELMŰ, a mentőállomás és a régi vásártér. A legfontosabb útvonal jelenleg az Ady Endre sétány és az Isaszegi út. Az alvégi emberek nagyon fontosnak tartják a kerékpárút kialakítását, hiszen ebben a városrészben a domborzati viszonyok sem akadályozzák a lakókat abban, hogy biciklivel közlekedjenek.

Az ingatlanérték vizsgálatából kiderült, hogy érthető módon a Grassalkovich-kastély közelségét mint értéknövelő tényezőt megjelenítették. Sok itt lakó szerint a kastély és a parkok közelsége kiemeli a városrészt a többi közül. Az ingatlanárak 2001 óta jelentősen (35%) megemelkedtek. A kastély rehabilitációja, és a hozzá kapcsolódó fejlesztési tervek is nagyban hozzájárultak az árak megemelkedéséhez.

Az elkerülő út megépítése a városrészt el fogja vágni a külterületektől, és az elkerülő út által határolt terület főként nem a lakossági, hanem az ipari és gazdasági szereplőket hozza majd ebbe a városrészbe. A gödöllői sportrepülőtérhez kapcsolódó tervek szintén ezt a trendet erősítik. Ez vélhetően az ingatlanárak viszonylagos csökkenését, és a városrész funkciójának megváltozását vetíti előre.

12. Haraszt

Az adatfelvétel során kiderült, hogy a harasziaknak világos elképzelésük van a városrész hatáiról. A megkérdezettek 87%-a ugyanazokat a határ- és törésvonalakat nevezte meg. A városrészt keletről a Dózsa György út és a Városi temető határolja, délről a Körösfői Kriesch Aladár, nyugatról pedig a Táncsics Mihály utca a törésvonal. Az északi határa azonban nem volt teljesen egyértelmű. A Kotlán Sándor utca és a Haraszi út közti ipari és szolgáltató terület nem tartozik egyértelműen Haraszthoz. Sok válaszadó az eltérő funkciók ellenére a Haraszi utat jelölte meg a városrész északi határának. A legfontosabb iránypontok az Erzsébet-park, a temető és a Városi Könyvtár.

Kérdőíves kutatásunk adatai szerint a területen legtöbben a buszmegállók kialakítására és a járatok ritkaságára panaszkodtak. Hiányzik az élelmiszerbolt, és itt is, ahogy Gödöllő többi városrészében, elégedetlenek az utak állapotával. Fontos, hogy ezek az észrevételek gyakran nem az autós, hanem a gyalogos- és kerékpáros közlekedés nehézségeire vonatkoznak.

A városrész jövője egyrészt a gödöllői művésztelep rehabilitációjában rejlik. A kulturális turizmusra épülő szolgáltatások és infrastruktúra kialakítása, a helyi lakosok bevonása és érdekeltté tétele lehetőséget biztosít a helyi erőforrások kiaknázására, és a művésztelep jövőjének hosszú távú megmaradására.

13. Blaha

A Blaha a legtöbb gödöllői szerint magában foglalja az önkormányzati térképen külön városrészként feltüntetett Kecskést és Boncsokot, ezáltal ez a városrész kinyúlik egészen a város határáig; a központ felé a városrész az M3-as autópályáig tart, az M3-astól délre eső területek lakói pedig inkább kertvárosiaknak tartják magukat; ők egyébként vásárolni, szórakozni a Központba és a Dózsa György út környékére járnak.

A századelőn és a két világháború között budapestiek nyaraló-villateleként kiépült városrész ma is sokat őriz egykori eleganciájából, több kiemelkedő építészeti értékű villa található itt. Ennek ellenére a helybeliek egyetlen jelentős iránypontot sem említettek Blahán, ami rámutat a városrész legnagyobb problémájára, a blahai lokálpatrióta-érzés hiányára.

Ennek oka lehet az alközpont hiánya: bár a legtöbb szolgáltatás a Blaháné út közepe (Rét utcai elágazás) táján található, valódi alközpont nem alakult ki, a terület alvó városrész abban az értelemben, hogy az itt élők máshová járnak iskolába, vásárolni, szórakozni, dolgozni. A kialakult településszerkezet nem is enged ott ennél komolyabb alközpont-kialakítást.

Blaha ugyanakkor a lehetőségek városrésze. Bár a gödöllői városfejlesztési koncepciónak alapvető eleme, hogy a város expanzív módon ne terjeszkedjék, Blahát északon és délen is beépítetlen terek veszik körül, amelyek felé terjeszkedhetne, illetve amelyek egy része elkerülhetetlenül be fog épülni. Az alábbiakban ezeket tekintjük át.

A Kecskés dűlő és az Anyaotthon környéke

A legnagyobb beépíthető potenciál a városszövet közepén terjeszkedő nagy „fehér folt”, amelynek egy része (a Kecskés dűlő környéke) mentálisan feltétlenül Blahához tartozik, más része, az autópályától délre, tulajdonképpen egyik városrésznek sem része. Ez utóbbi terület leginkább meghatározó, mentálistér-generáló iránypontja az Anyaotthon – a továbbiakban ezért az „Anyaotthon környékének” fogjuk nevezni.

A *Kecskés dűlő* nevet a ma ott élők nem használják, valószínűleg azért, mert a kifejezés mindkét fele szegényes, falusias életvitelre utal. A ma ott élők inkább blahaiaknak tartják magukat. A terület legfontosabb tájékozódási pontja az Akácfa és a Rét utca közti kis tó, amelyet a Fiók-Rákos-patak táplál. Az Úrréti tónak, érdekes módon, több nevét is feljegyeztük (Békás, Rákos, Kecskés tó), de egyik válaszadó sem volt biztos abban, hogy helyes, érvényes nevet használ. Meglátásunk szerint a városszövetbe illeszkedő üres terület beépítése elkerülhetetlen, viszont arra kell törekedni, hogy a beépítés példaértékű ingatlanokban és közösségi terekben öltson testet, és egyúttal létrejöjjön egy új blahai alközpont is, az Úrréti tó partján.

Az új alközpontnak komplex funkciót kell betöltenie, amihez a tó két partját karakteresen fel kell osztani: az egyik oldalon parti sétány, étterem, kávézó, szórakozóhely, kis területen szolgáltatások-kiskereskedelem, másik oldalon gyalogösvény, kis nádas, horgász-stégek, csónakkölcsonzés, óvoda.

Az Anyaotthon környéke esetében szintén elkerülhetetlen a beépítés. Kíváncsú, hogy a beépítés az M3-as autópályával párhuzamosan megépülő tehermentesítő út elkészülte után öltson csak nagyobb méreteket. A majdan beépülő területet, ha nem épül helyi alközpont, elsősorban a Központ, a Dózsa György út és a majdan kiépülő blahai tó környéke szolgálhatja ki, de mivel viszonylag nagy területről van szó, célszerű lenne itt is egy alközpont létrehozása.

Blaha északi területei: Boncsok, Rákos-patak

Bár Gödöllő és Szada szinte összeépültek, és további nagy, elvben beépíthető területek állnak rendelkezésre, a térség további beépítése nem lehet a város és a városrész célja. A városrész vonzereje épp a szabadidős-rekreációs tevékenységek végzésére alkalmas terület lehet, ritka, laza beépítés mellett.

A terület legfőbb turisztikai értéke a Rákos-forrás lehet. A forrás és a patakmeder rehabilitációja amúgy is elodázhatatlan, ezt egybe lehet kötni egyebek közt az észak-déli (Gödöllő-Vác) kerékpáros-, gyalogos- és lovas-zöldfolyosó építésével.

A forrás és a patak környékének rendezése szükséges, azonban fontos megőrizni a természetes környezet jellegét. Olyan útvonalak, tanösvények alakíthatók ki, amelyek nem továbbhaladásra, hanem megállásra készítenek: árnyas fák, lugasok, padok. A neve Rákos Forrás Liget lehet. Helyre kell állítani a Blaha főút menti egykori fasort is.

Hasonló zöldfolyosó vezethetne az erdős területeken keresztül a Rákos forrásától a Babati-tavakig. A két turisztikai útvonal kereszteződése így épp Blahán lehetne, ami nagyban növelné a terület turisztikai kiaknázhatóságát.

A Kecskés későbbi rendezésekor és beépítésekor érdemes gondolni arra, hogy a zöldfolyosók nyugat felé is folytatódjanak, szerencsés esetben akár észak felől körül is ölelhetik a várost, vagy bevezethetnek a Kecskés dűlői kis tónál kialakítható új Blaha-városcopyponthoz.

14. Lakótelepek

A szűk értelemben vett belvárost körülölelő panelnegyedek, a *Kazinczy lakótelep*, az *Erzsébet lakótelep* és a *János utcai lakótelep* elvileg a központ részei, ám a megkérdezettek túlnyomó többsége (majd 90%-a) külön kategóriaként jelölte meg ezeket. A lakótelepekhez kötődő főbb helyi sztereotípiák rendkívül negatívak: unalmas, csúnya, idősök lakják.

A *Palotakert*, bár lakótelep, mentálisan nagyon markánsan elkülönül a többi lakóteleptől. Az Alsó-park által övezett városrész olyan különleges környezetet biztosít, amelyet a legdrágább budai lakóparkok is méltán irigyelnének. A Centrumhoz és az egyetemhez egyaránt közel eső lakótelep az egyetemista albérlők egyik kiemelt célpontja. Az általunk megkérdezett hallgatók nagy része itt szeretne legszívesebben lakni az egyetemista évei alatt. Ez a befektetés-alapú ingatlanvásárlást segíti, hiszen hosszú távú befektetésnek remek egy palotakerti lakás. A várostól elszigetelt lakóövezetben mintaértékű panelprogramot lehetne elindítani, és az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a befektetett anyagiak a későbbi ingatlanérték emelkedésével jelentősen megtérülnek.

A Palotakerten a vegyes tulajdonú házak földszintjén lévő nem lakás célú helyiségek túlnyomórészt önkormányzati tulajdonban vannak. A lakótelep fejlesztési programjának megvalósítását elősegítheti a földszinti helyiségekre, terekre készítendő önálló program.

A lakótelepek – egységes építésze, a környező városképtől elütő jellege miatt – szegregáló hatása erős. A rendszerváltás után a lakótelepi (akár panel-, akár blokk-téglás) lakások, és lakókörnyezet erős értékcsökkenést szenvedett el. Azonban kreatív és hozzáértő munkával új életet lehet lehelni ezekbe a városrészekbe. A panelprogramok főleg Németországban, de Dániában is nagy figyelmet kaptak az építészek körében. A felújított lakótelepek új funkciót nyertek. Az alapvetően világos és átgondolt lakások nagyszerűen megfeleltek a városi első lakást kereső fiataloknak. Az állami és az önkormányzati támogatások hatására a lakótelepek lakóösszetétele megváltozott. Az egyetemisták, a fiatal művészek és a kisgyermekes családok hangulatos kávézókkal, bárokkal, sőt kis fesztiválokkal izgalmas városi életet alakítottak ki. A gödöllői lakótelepek erre még inkább alkalmasak, hiszen a legtöbb panelház parkok és nagy zöldövezetek között épült.

III. 3. Városi szintű identitásképző elemek

Kastély

Gödöllő számos karakteres, nevezetes és identitásképző épülettel, intézménnyel rendelkezik. A legfontosabb és talán legkézenfekvőbb a Grassalkovich-kastély, a város egyik legjelentősebb iránypontja. A gödöllőiek büszkék erre az értékre, és nagyon fontos közösségteremtő értéknek vélik. Idegenforgalmi jelentősége megkérdőjelezhetetlen, Gödöllő fő vonzerejének számít. A legtöbb látogató a kastély miatt jön a városba. Hosszú távon azonban a legfontosabb cél mellett, hogy megtartsuk a királyi kastély vonzerejét, az, hogy az egyéb városi értékeknek nagyobb teret adunk az idegenforgalmi kínálatban. Ne a kastély legyen a fő célpont, hanem Gödöllő.

Egyetem

A Szent István Egyetem sokáig nem kötődött a városhoz. A lakosok különálló részként, a „Vasúton túli” területként aposztrofálták az egyetemi városrészt. Az elszigetelt campus mára azonban szerves része lett Gödöllőnek, és a városlakók szívébe is belopta magát. Az, hogy Gödöllő egyetemi város, kiemeli a környező települések közül. Az intézmény erősíti Budapest „ellenében” a város pozícióját, és az agglomerációs hatást is gyengíti. A megkérdőjelezettek nagy része igényli az egyetemmel való szorosabb kapcsolatot és együttműködést.

Belváros

A belváros mára többet jelent az embereknek, mint szolgáltatóközpont, ahol mindent el lehet intézni. Közösségi hely, találkozási pont és a város életének szíve. Az elmúlt időszak városképi jelentőségű beruházásai elősegítették Gödöllő belvárosának ezt a funkcióváltását. Az emberek már nemcsak ezért mennek be a belvárosba, mert elintéznivalójuk van, hanem a belvárost használják közösségi térként. Minden bizonnyal ez jelenti a Központ jövőjét is. Ennek érdekében a legfontosabb feladat minden olyan szolgáltatást, amely a közösségi élet színtere lehet (kávézók, teraszok, klubok, éttermek), idecsábítani. A belvárosban előnyt kell élveznie a kerékpáros- és legfőképp a gyalogosforgalomnak. Ez nagy érvágást jelenthet a gépkocsiforgalomnak, azonban a Központ élhetőbbé és élvezhetőbbé tételének elengedhetetlen kelléke.

Máriabesnyő

Máriabesnyő kettős megítéléssel rendelkezik. Míg sokan a város szégyenfoltjaként emlegetik, mások főként múltja és egyházi jelentősége miatt a város nevezetességei közt tartják számon. Ez a kettősség azonban minden válaszadónál előjött. Az egyik olyan városrésznek találtuk, amely szinte mindenkinben megmozgatott valamit. A legtöbben a „többre érdemes” jelzővel illették, hiszen hangulata és szépsége sok helyi embert megfogott. Az identitásképző szerepe megkérdőjelezhetetlen, hiszen arra a kérdésre, hogy mire büszke Gödöllővel kapcsolatban, 80% megemlítette a máriabesnyői búcsújáró helyet.

Művésztelep

Bár a Gödöllői Művésztelep ma aligha nevezhető aktívnak, hagyománya és hírneve lehetőséget ad arra, hogy identitásképző elemként jelenjen meg a városban. A kultúra és a művészetpártolás fontos célja a városfejlesztésnek. A városképi jelentősége akkor teljesezhet ki, ha sikerül tartalmat adni a meglévő hagyománynak.

Parkok, Hattyús-tó

Gödöllő hangulatának egyik legfontosabb és legjellemzőbb elemei a parkok. A belváros ettől válik igazán különlegessé. Az Alsó- és Felső-park, Az Erzsébet-park és az egyetem előtti park olyan zöldfolyosót alkot, amely teljesen egyedivé teszi a várost. A parkok azonban jelenlegi formájukban nem alkalmasak arra, hogy teljesen birtokba vehessék a polgárok. Olyan tereket, pihenőket, lugasokat kell kialakítani, amelyek vonzzák az embereket. Lehetőséget kell teremteni arra, hogy kulturált viszonyok közt lehessen esetleg nagyobb eseményeknek is otthont adni a parkokban. Az Alsó-park felújításakor figyelembe kell venni a készülő termálfürdő fejlesztési programját.

Rákos-patak

A Rákos-patak véleményünk szerint sokkal több lehetőséget rejt magában, mint ami jelenleg látható. A patakmeder és a part revitalizációja több városrész identitásképző eleme lehet. Hosszú távon egy tavakat összekötő rendezett patakot képzelünk el, amely az Alsó-parkban kialakított „Hattyús-tavat” táplálná.

Alközpontok

Gödöllő egyik legfontosabb városfejlesztési feladata az alközpontok kialakítása. A belváros leterheltségét csökkenti és új térformáló, identitásképző funkciója is van. Az alközpontok kialakítása a helyi lakosok és vállalkozók segítségével kell, hogy létrejöjjön.

A város közútszerkezete nem alkalmas ekkora gépkocsiforgalmat kiszolgálni. A megoldást a rugalmas és gyors tömegközlekedésben látjuk, amely képes a gépkocsik kiváltására. Gödöllőn elsősorban kis befogadóképességű, 45-50 főt szállítani képes midibuszok (ld.: Várbusz) szükségesek, amelyeknek nagy a járatsűrűsége, és kisebb utcákon is képesek közlekedni.

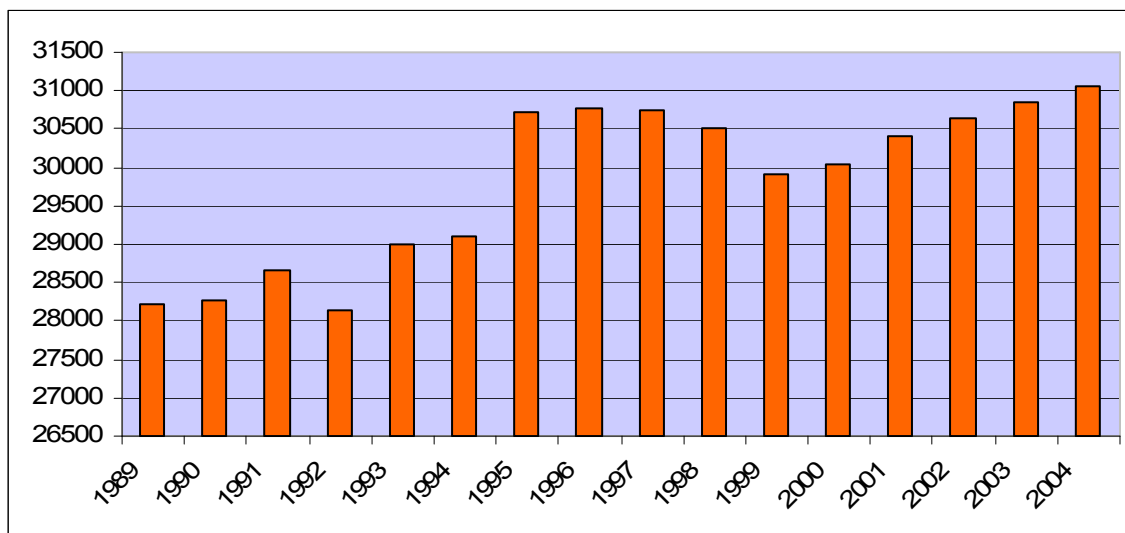
Gödöllő számos olyan lehetőséggel bír, amelyek az aktív pihenést és a környezettudatos közlekedést segítik. Az útvonalak egyben olyan zöld-tengelyek, amelyek módot nyitnak arra, hogy a lakosság biztonságosan jusson ki a Gödöllőt határoló zöldövezetbe. Ezek az útvonalak természetesen elősegítik a városon belüli biciklis forgalmat is, remélhetőleg a gépkocsiforgalom rovására. A javaslatunk egy észak-déli irányú közlekedési tengely, amely a Vác-Gödöllő regionális kerékpárút meghosszabbítása. Véleményünk szerint ennek az ideális nyomvonala a Rákos-patak vonalát követné a forrástól a Malom-tavakig. Ezzel az útkiépítéssel a Rákos-patak revitalizálása is előtérbe kerülhet.

IV. Szakági koncepciók

IV. 1. Népesedés és demográfia

Helyzetkép

Gödöllő népessége 15 év alatt körülbelül 28 000 főről 32 590 főre emelkedett. Ez a csekély növekedés jórészt a betelepüléssel magyarázható.

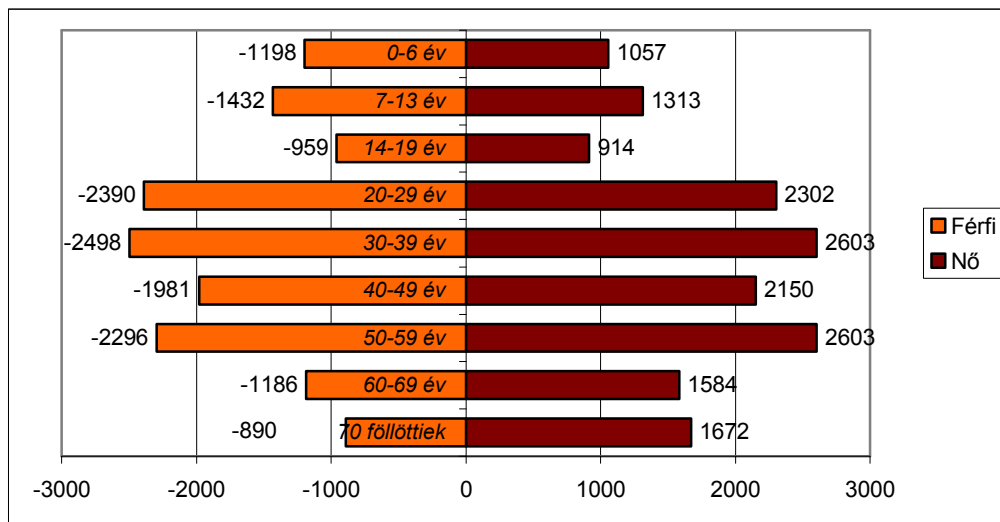

Gödöllő ma Érd és Vác után a harmadik legnagyobb település az agglomerációban. Azonban a város további erőteljes növekedése nem várható, és nem is cél. A városba irányuló belföldi migráció mára csökkent, de jelen van. A bevándorlási különbözet 1000 lakosra 6,7 fő. A belső migrációból történő népességnövekedés arányában nem nevezhető nagynak, ha a térség más településeivel összevetjük ezeket az adatokat: Pécel (25,6), Dunaharaszti (20,0), Dunakeszi (17,3), Göd (20,0) Visegrád (32,5).

A natalitási arányszám negatív (-0,3), azonban az elmúlt évek adatait vizsgálva, a halálozás és a születés közti arányszám előjele folyamatosan változott, de mindvégig a 0 környékén mozgott. Ez egyértelműen stagnáló érték, amely a magyarországi és a regionális adatokat ismerve pozitív eredmény.

Gödöllő korfája a kiegyensúlyozott társadalmak képét mutatja: a kisgyermek, gyermek és fiatal felnőtt szülei generációja igen népes.

1. diagram. Gödöllői korfa

Mindez öröndetes folyamat, bár a népességnövekedés dinamikáját erősíteni kell.

A 19-60 év közötti korosztályból mintegy 12.500 fő a munkavállaló. A munkába járási szokásokat elemezve arra a következtetésre juthatunk, hogy a fenti létszámból mintegy 5000 fő jár el más településre, többségében Budapestre dolgozni. Ugyanakkor a Gödöllőre járók száma mintegy 8000 fő, amiből az is következik, hogy a Gödöllőn dolgozó gödöllői munkavállalók számát meghaladja a Gödöllőre beutazó munkavállalók száma. A gödöllői munkanélküliségi ráta 3-4 %, az országos érték alatt van.

A szakképzettek és a diplomások aránya mintegy 10 %-kal meghaladja az országos átlagot, ugyancsak 10-15 %-kal magasabbak az országos átlagnál a jövedelmi adatok.

Lehetőségek

Arról, hogy az elkövetkezendő 15 évben pontosan miként fog alakulni a népesség létszáma és összetétele, nehéz nyilatkozni, mivel számtalan előre nem látható körülmény is alakíthatja a lakosok ki- és betelepülését Gödöllőre. Ennek ellenére levonhatók az alábbi következtetések:

- A közeli nagyváros, Budapest még mindig a relatív dekoncentráció időszakában van, bár már megkezdődött a lakosság visszaáramlása az agglomerációból a városba. Összességében a következő 10-15 évben további 100-150 ezer fő vidéki vagy budapesti lakos agglomerációba költözésével számolhatunk. Ez egyfelől demográfiai nyomást jelent a városra, másfelől viszont kedvező, hogy az agglomerációba költözők között felülreprezentáltak a magasabb társadalmi státusúak.
- Gödöllő lakónépessége kiegyensúlyozott korfával rendelkezik, ami az amúgy elöregedő magyar társadalomhoz képest kedvező demográfiai folyamatokat sejtet. Gödöllő városa a külső betelepülők fogadása nélkül is meg tudja tartani jelen népességét.

Megállapítások

Gödöllő város településfejlesztési koncepciója a következő megállapításokat teszi:

- Gödöllő város alapvetően nem törekszik a lakónépesség növelésére.
- A lakónépesség szinten tartása érdekében elsősorban a helyi gyermekvállalást, és csak kisebb mértékben a betelepülést támogatja a város.
- Lakóövezet célú, jelentős mértékű, belterületbe vonást a jelenleg belterületbe vonásra tervezett területeken felül a város hosszútávon sem tervez.
- A beépítésre szánt területeket a város mai belterületi részein kell kialakítani. A beépíthetőség szabályozását a város nem csupán urbanisztikai, de a városi népességet befolyásoló eszköznek is tekinti.

Jelenlegi szakági koncepció kibővítése

Jelenleg Gödöllő város nem rendelkezik népesedési stratégiával.

IV. 2. Helyi gazdaság

Helyzetkép

Gödöllő város gazdasága dinamikus, szerkezete korszerű. A város gazdaságának meghatározó szereplői ipari, illetve ipari-szolgáltató jellegű cégek. A helyi tőke gyenge, a helyi vállalkozások meghatározó szereplői viszont olyan multinacionális vállalkozások itteni telephelyei, amelyek hosszú távon is Gödöllőn képzelik el folytatni a tevékenységüket. Gödöllőnek a távolabbi jövőben sem kell aggódnia azért, hogy a helyi vállalkozások gyengüljenek, hiszen a kiváló stratégiai fekvés miatt (Budapest keleti kapuja), amelyet az M31 megépítése tovább javít, ezután is kiemelten vonzó befektetési helyszín marad. Gödöllő város azon kevés települések közé tartozik, amelyek feltételeket diktálhatnak a befektetőknek. A város gazdasági szerkezetében körülbelül egy tucatnyi jelentős vállalkozás termeli a helyi gazdasági jövedelem majd felét. A város szempontjából viszont fontos, hogy a kisebb vállalkozások relatíve (tőkeerejükhöz vagy jövedelemtermelő képességükhöz képest) nagyobb foglalkoztatók.

Jelentősebb helyi gazdasági integráció csak a volt Ganz Gyár területén, az egykori anyavállalattal kooperáló cégek között alakult ki. Ez az integráció kiemelt figyelemre érdemes, mert egyrészt helyi, azaz gödöllői tőkét jelent, másrészt pedig a jelen gazdasági integrációban benne foglaltatik egy potenciális térségi gazdasági klaszter kialakulásának esélye, azaz elképzelhető, hogy a független, de egymással kooperáló cégek kifelé nagyvállalatként is meg tudnak jelenni.

Hosszabb távon két alapvető kitörési pont mutatkozik a helyi erőforrásokra építő cégvilág megerősítésére: az idegenforgalom, valamint a Szent István Egyetem (SZIE) egyetemi infrastruktúrájához és kapcsolati rendszeréhez csatlakozó céges integráció.

A cégvilág által termelt jövedelem közvetlenül az iparüzési adó formájában, közvetett módon pedig az ingatlanadó és a munkabérek után fizetett SZJA-visszatérítés formájában gazdagítja

a várost. Éppen ezért, amikor helyi gazdaságról beszélünk, nem csupán a helyi cégvilág, hanem a helyi ingatlanpiac, illetve a helyi lakossági vásárlóerő kérdéseit is tárgyalnunk kell. Magyarországon hosszú évek óta bizonytalan az egyik legfontosabb önkormányzati jövedelem, az iparűzési adó sorsa. Feltehető, hogy a jelen szakági koncepció hatálya alatt ez az adó nem megszűnik, és helyét más bevételi források, elsősorban az ingatlanadó veszik át.

A gödöllői ingatlanok értékesebbek, mint a térségbeli kisebb községekben. A gödöllői ingatlanpiac sajátja, hogy a családi házas övezetben épült újabb ingatlanok bekerülési értéke gyakran még magasabb is, mint a remélhető értékesítési ár; ilyen körülmények között igazságos ingatlanadó nemigen vethető ki. További sajátja, hogy a városi lakótelepek szinte mind a belvároshoz közeli, értékes helyzetű telkeken találhatók.

A gödöllőiek személyi jövedelme kb. 10-15%-kal haladja meg az országos átlagot. Ennek ellenére, meglepő módon, a gödöllői szolgáltatások színvonala általában alatta marad az országos átlagnak, ezért a gödöllőiek többnyire Budapestre járnak vásárolni, szórakozni stb., a jövedelem nem marad helyben. A polgárok gazdagsága, jövedelem- és vagyonteremtő képessége, vagyis a potenciálisan nagy keresleti oldal nincs egyensúlyban a kínálati oldallal.

A Gödöllőn jelen lévő nagy szellemi és jövedelmi-vagyoni potenciál, valamint a megnyilvánuló vállalkozói magatartás és aktív életvitel egy sajátos, eddig nem hasznosított gazdasági erőteret határoznak meg; stratégiai időtávban nagy lehetőségek vannak:

a tudásra épülő, kreatív tevékenységet igénylő munkahelyek létesítésében (például: egészséggazdaság, tudásipar, távmunka, helyi szellemi műhelyek, oktatás, különféle vállalkozások), a jelen lévő nagy- és növekvő számú, magas jövedelmű és igényű réteg mint keresleti tényező szükségleteinek helyi kielégítésében, pontosabban az egyelőre virtuális helyi fogyasztói piac megteremtésében.

Szintén kevésbé érezteti hatását a gödöllői gazdaságban az a több mint tízezer egyetemista, akik több-kevesebb rendszerességgel élnek a gödöllői egyetemvárosban.

Országos, illetve európai horizontról tekintve megállapíthatjuk, hogy Magyarország külgazdasági kapcsolataiban az európai uniós piacok kerültek előtérbe (a magyar külkereskedelmi forgalom több mint 60 százalékát teszi ki), amelyek a magas minőségű, környezetbarát termékek előállítását és kereskedelmét részesítik előnyben. Az európai gazdasági és közigazgatási rendszerekbe történő integrálódás felértékeli az innovatív képességgel, rugalmassággal, jól képzett lakossággal, a közlekedési szempontból könnyen elérhető, infrastruktúrával teljesen ellátott településeket. Gödöllő adottságainak kihasználását, szellemi potenciálját ehhez a trendhez kell illeszteni.

Jelen városfejlesztési koncepció gazdaságfejlesztési jellegű megállapításai

- Helyi kínálat bővítése: cél, hogy a helyi és kistérségi személyi jövedelmet minél nagyobb mértékben helyben lehessen elkölteni.
- Tudásgazdaság: az önkormányzat, felhasználva a befektetőkkel szembeni kedvező pozícióját, elsősorban a magas hozzáadott értékű, kvalifikált munkát foglalkoztató beruházások megtelepedését preferálja a városban. Kiemelten preferált terület lehet a SZIE egyetemi kapcsolati rendszerét és infrastruktúráját használó vagy spin-off vállalkozások megtelepedése.

- Idegenforgalom: a cél az elsősorban helyi tőke bevonásával kiépülő kulturális, sport-, és egészségügyi szolgáltatásokra, természeti turizmusra, termálvízre alapozó idegenforgalmi szektor megteremtése.

IV. 3. Önkormányzati gazdálkodás

Helyzetkép

Az elmúlt években Gödöllő város gazdálkodása alapvetően stabil és kiszámítható volt. Ez időszak tapasztalatai talán elegendőek is lennének a koncepcionális alapelvek megfogalmazásához; a közeljövő azonban várhatóan jelentős jogi változásokat eredményez majd, így érdemes a ma még nem kellően kihasznált forrásokat is figyelembe venni.

Az elmúlt évek költségvetéseinek elemzését a Melléklet tartalmazza, amelynek bemutatásától itt eltekintünk. Helyette a legfontosabb bevételi és kiadási tételeket soroljuk fel:

- normatív jellegű támogatások: évente a költségvetés 60-70%-a körül,
- iparűzési adó: 20-30%-a között
- ingatlanadó: 3%,
- SZJA-visszatérítés: 10-15%,
- ingatlanvagyonból származó jövedelem: 7-15% között ingadozik,
- egyéb (pályázati források, rendezvénybevételek stb.): 2-3%.

A kiadási oldal legfontosabb tételei:

- normatív juttatások, elsősorban oktatási és egészségügyi célokra: 45% körül,
- városüzemeltetés: 20%,
- ingatlanvagyon-karbantartás: kb. 12-15%,
- önkormányzati beruházások, pályázati önrészek. 15% (csökkenő tendencia- korábban 20% körül volt)

Az önkormányzati gazdálkodás nem nyereséges, 2005-ben a bevételek kb. 7 milliárd Ft, a kiadások pedig 8 milliárd Ft körüli összeget tettek ki, azaz a városi deficit eléri a 15%-ot. (A korábbi években a költségvetés enyhe aktívummal zárt, vagy csak 1% körül volt a hiány. Azonban a 2005-ben elindult tendencia tartósnak látszik, mert 2006-ra is hasonló mértékű hiánnyal számol a költségvetés)

Jövőbeni kihívások

Kedvezőtlen külső hatás, hogy középtávon az önkormányzat gazdasági mozgásterében korlátozó tényezőkkel kell számolni. A központi költségvetésből eredő források nem bővülni, hanem reálértéken inkább csökkenni fognak, aminek tovagyrúzó hatása, hogy ezt csak belső forrásokkal lehet pótolni. Azonban itt is akadályokba ütközünk:

- az egyszer igénybe vehető privatizációs bevételek növelése, az önkormányzati vagyon felélése veszélyes, mert a jövőt bizonytalaníthatja el;

- a polgárok és a gazdasági szervezetek helyi adóterhei nem növelhetők számottevően, illetve csak az érdekeltek egyetértésével;
- korlátozott és kockázatos a hitelfelvétel az önkormányzati gazdálkodás esetében;
- az európai uniós pénzalapokat csak jól előkészített projektekkkel és saját források hozzáadásával lehet elérni.

Az önkormányzati gazdálkodás központi költségvetési forrásainak alakulása tehát bizonytalanságot visz a tervezésbe. Éppen ezért a saját értékek és erőforrások – a helyi anyagi és szellemi erők, a telekvagyon – egységes keretbe foglalt minőségi fejlesztése és a források ehhez történő hozzárendelése képezi a településfejlesztés feladatát. A jól átgondolt településrendezési tervek alapján a megfelelő időben történő ingatlaneladás a településfejlesztés egyik eszköze lehet. Az ingatlanértékesítés egyik célja, hogy olyan létesítések valósuljanak meg, amelyeket az önkormányzat nem tud finanszírozni. Az ingatlanvagyonnal való gazdálkodás feltételez egy tudatos értékesítői tevékenységet is, ám emellett fontos lenne, hogy új ingatlanok megszerzésével bővüljön az önkormányzat által megvalósított vagy generált fejlesztések céljára felhasználható ingatlanok köre (ingatlan-portfólió gazdálkodás).

A külső erők együttes hatása előidézhethet olyan helyzetet, hogy az önkormányzat újabb telekosztásokra kényszerül, amelynek következtében még több ember, még több forgalom, esetleg nem kívánt gazdasági tevékenység jelenik meg Gödöllőn. Elkerülendő az a folyamat, amely Érden, Pomázon lezajlott, nevezetesen a túlzott és gyors telekosztást és beáramlást követő, kezelhetetlenné duzzadt település kialakulása.

Alternatív önkormányzati bevételi vagy finanszírozási formák

A változó környezetben a városnak új pénzügyi konstrukciókat kell alkalmaznia. Jelen koncepció a következőkre hívja fel a város figyelmét:

1. Projekttalapú finanszírozás

A projekttalapú finanszírozás az elmúlt években viszonylag kicsi, bár dinamikusan növekvő hányadot tett ki az önkormányzat költségvetéséből; ezek többnyire pályázatokon elnyert támogatással finanszírozott projektek voltak. A projekteknek ma nincs külön bonyolító szervezete, az önkormányzat osztályai önállóan pályáznak a maguk területén és maguk végzik a projektek bonyolítását is. Ez a szervezeti háttér nem kedvez a projekttalapú gazdálkodásnak: egy-egy projekt lebonyolítása az önkormányzati dolgozónak többletterhet jelent, miközben sokszor belső súrlódást okoz, hogy a hivatal nem tanúsítja a projektek esetén szükséges rugalmasságot.

Javasoljuk, hogy az önkormányzat önálló projektirodát állítson fel, amely szakszerűen tud foglalkozni a különböző osztályok szakmai felügyelete alá tartozó projektjavaslatok finanszíroztatásával (pályáztatásával) és pénzügyi lebonyolításával. Az intézkedéstől viszonylag kis kiadással jelentős plusz bevételi forrás becsatornázása várható.

2. Városfejlesztési ZRt.

Amennyiben a város részletesen kidolgozza a jelen koncepcióban is javasolt városi Operatív Programot, és ennek részeként meghatározza a jelentős ingatlanérték-növekedést biztosító projekteket, akkor lehetőség nyílik olyan befektetői tőketársaság létrehozására, amely egy egyszeri tőkeinjekció után a projektek után befolyó jövedelemből valósítja meg a következő

beruházásokat. A legsikeresebb példa Magyarországon a Budapest IX. kerületében működő SEM IX. ZRt. Gödöllő esetében a GV ZRt. 49 vagy 51%-os tulajdonosa lehetne a város, amely elsősorban ingatlant vinne be a Társaságba, egy alkalmas pénzügyi befektető pedig forgótőkével járulhatna hozzá az ingatlanfejlesztési „önjáró robot” beindításához.

Felhívjuk az önkormányzat figyelmét, hogy egy városfejlesztési ZRt. nem jelent megoldást valamennyi városfejlesztési kérdésre. Jó megoldás lehet viszont olyan ingatlanfejlesztéssel kapcsolatos kérdésekre, mint pl. a Kecskés dűlő vagy az Anyaotthon városi alközpontként való beépítése, a város körüli tóvidékek és más zöld területek, vagy a repülőtér rehabilitációja, golf-pálya építése, új ipari park kialakítása, a belváros rekonstrukciója stb.

3. PPP

Gödöllő városnak kedvező tapasztalatai vannak a PPP (Private-Public Partnership) együttműködés kialakításában. Napjaink kiemelkedő PPP-projektje a „20-as”-ként ismert gyönyörű belvárosi szecessziós épület szállodává alakítása magánberuházással, ahol a beruházó 20 évre szóló üzemeltetési jogot kap.

Feltehető, hogy a PPP lehetőségei az önkormányzati projektfinanszírozásban a jelenleginél nagyobbak, ám ezeket a lehetőségeket behatárolja, hogy nincs olyan önkormányzati szervezet, amely a projektjavaslatok módszeres gyűjtésével és a vállalkozói/befektetői szférának való kiajánlásával foglalkozna. Gondolatmenetünk így ugyanoda tér vissza, hogy a Városháza részére egy projektiroda, vagy, ha az ingatlanfejlesztés jellegű projektek egy programmá tudnak összeállni, egy Városfejlesztési ZRt. létrehozását javasoljuk.

4. POP, PRP

Gödöllőn mind a lakosság jövedelmi szintje, mind pedig képzettsége, többségében értelmiségi habitusa kikényszeríti, hogy az önkormányzat a ma Magyarországon megszokottnál nagyobb mértékben vonja be az ott élőket egy-egy helyi projekt tervezésébe, kivitelezésébe. Érthető viszont, hogy a több egyeztetés, a tervek lakossági felülbírálása az önkormányzat részére többletterhet jelent. Elvárható és etikus ezért, hogy a gödöllői polgárok, cserébe az átlagosat meghaladó beleszólási jogukért, hozzájáruljanak a társadalmi egyeztetés és tervezés költségeihez.

A POP és PRP (Public-Owner és Public-Resident Partnership) elnevezések a Gödöllőn a '90-es években visszhangtalanul kezdeményezett „utcaközösség” létrehozását takarják. Az utcaközösség a társasház mintájára alapszabállyal működik, közös alapot hoz létre, amelyet havi befizetésekkel tölt fel, és amelyet a helyi célok megvalósítására fordítanak. Az önkormányzat pályázati rendszerben támogathatja az utcaközösségek törekvéseit.

A POP- és PRP-rendszer fő előnye, hogy miközben csökkenti az önkormányzat kiadásait, sőt, becsatornázza a helyben élő emberek anyagi és/vagy természetbeni hozzájárulását a város közléstérményeinek megvalósításába, a nemzetközi tapasztalatok szerint növeli a helyben élő emberek megelégedettségét, a társadalmi szolidaritást.

Kérdőíves gödöllői felmérésünk szerint a megkérdezettek 99%-a tudott rögtön válaszolni arra a kérdésre, hogy milyen fejlesztéseket látna szívesen a saját utcájában (ez az országban máshol tapasztalt arányt magasan meghaladja), arra a kérdésre pedig, hogy ezen cél megvalósítása érdekében vállalna-e valamilyen áldozatot, nagy többség, 49% anyagi, 33% munkabeli hozzájárulást vállalna, 19% nem vállalna. Az utcaközösségek létrehozását a megkérdezettek 56%-a támogatná, annak ellenére, hogy a POP intézményét alaposan nem ismerhetik, hiszen ilyen irányú városi kampány nem volt. Az utcaközösséget támogatók között magasan felülreprezentált, 49% a felsőfokú végzettségűek aránya. (A kérdőíves vizsgálat adatai a Mellékletekben olvashatók részletesen.)

5. Telekérték-adó

A telekérték-adó az ingatlanadók egyik sajátos formája, amely lehetőséget teremt a beruházói kedvnek a városrendezési terveknek megfelelő becsatornázására. A XX. század elejének nagy építkezési korszakát nem utolsósorban a telekérték-alapú városi ingatlangazdálkodás alapozta meg Budapesten és másutt is.

A „hagyományos” ingatlanadó az építmény és a telek együttes értékét adóztatja meg, így pl. két szomszédos telken álló két épület közül az értékesebb tulajdonosa több adót fizet. Ez ellenérdekeltséget jelent a beruházók részéről. A telekérték-adó a telek értéke után veti ki az adót, a felépítmény értékétől függetlenül, így a beruházókat abban teszi érdekeltté, hogy a frekvenciált telkekre (belvárosi ingatlanok, saroktelkek stb.) értékes épületeket húzzanak fel minél előbb. A telekérték-adó úgy szolgálja a város érdekeit, hogy a beépítésre szánt telkek ingatlanadóját a város meghatározott időre (5-10 évre) kellő mértékben lecsökkenti, így éri el például a zöldmezős beruházások helyett a barnamezők újjáépítését.

A telekérték-adóval kapcsolatos cikkünket a mellékletek között csatoltuk.

Jelen városfejlesztési koncepció pénzügyi jellegű megállapításai

Alapvető cél, hogy a városi gazdálkodás tartósan egyensúlyban legyen.

A város törekedjen a közmű-szolgáltatások tartós nullszaldós önkormányzati tulajdonú működtetésére.

A mai önkormányzati ingatlanvagyon privatizációja alapvetően nem cél; egy ingatlan értékesítése esetén alapvetően lehet, hogy a bevétel más ingatlanok értéknövelő fejlesztésére fordítható, úgy, hogy összességében az önkormányzati vagyon értéke ne csökkenjen.

Az önkormányzat törekedjék az alternatív pénzügyi források kiaknázására, mint például a PPP, POP, PRP, telekérték-adó, projektalapú finanszírozás.

IV. 4. Közlekedés

Bevezetés

Gödöllőn (mint a legtöbb mai magyar településen) a közlekedés újragondolása és újjászervezése egy sürgős, elodázhatatlan feladat. A belvárosi gépjárműforgalom csökkentése és egyidejűleg az alternatív közlekedési formák részarányának növelése teremti meg a lehetőséget az élhető és átjárható belváros létrehozására, amely jelen koncepció egyik sarokköve. (Vesd össze az Urbanisztika c. alfejezettel.) Jelen alfejezet két nagyobb témakört tárgyal:

1. Gépjármű-közlekedés és városszerkezet

2. Alternatív közlekedés, ezen belül:

- tömegközlekedés
- térségi tömegközlekedés
- kerékpáros közlekedés
- mellékutca és városi alközpontok forgalma
- gyalogosközlekedés
- lovastúra-útvonalak

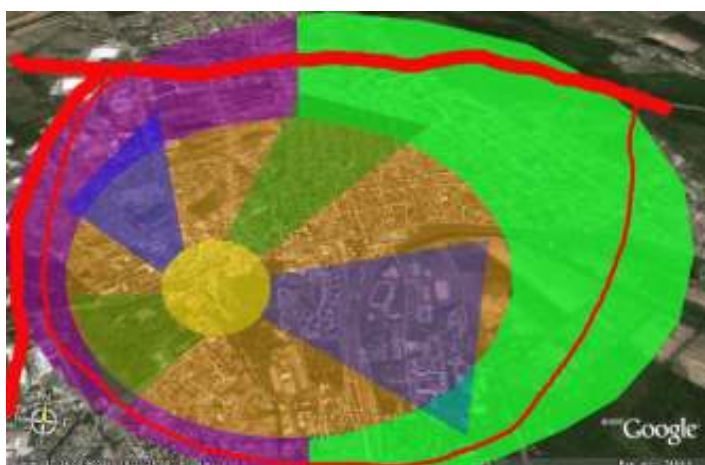
A városfejlesztési koncepció közlekedési fejezete elsősorban alapelveket határoz meg, az itt leírtaknak megfelelő gyakorlati teendőket a Közlekedési koncepció tartalmazza.

Gépjármű-közlekedés és városszerkezet

Gödöllő mai városszerkezetének egyik meghatározó eleme a települést átszelő két fontos út, a kelet-nyugati tengelyen fekvő főút, az M3-as autópálya és 3-as út, illetve az ezeket összekötő, a belvároson áthaladó Dózsa György út.

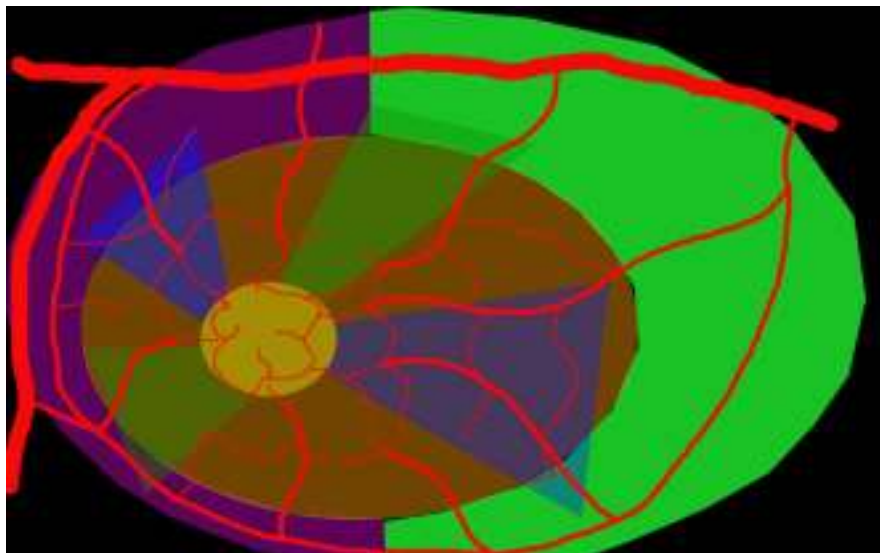
Gödöllő abban a szerencsés helyzetben van, hogy az országos közúthálózat részeként a várost elkerülő út- és autópálya-összekötő szakaszok jelentős része már a közeljövőben megépül. A következő sematikus ábra azt mutatja, hogy hosszú távon milyen elkerülő utak épülhetnének meg Gödöllőn:

Idővel elkerülhetetlen az autópályával párhuzamos, könnyebb ráhajtást lehetővé tevő közutak, a 3-as utat kiváltó, a várost teljesen kikerülő és több autópálya-felhajtó, ezek közül is elsőként a bagi csomópont megépítése.

Észak-németországi, dán és németalföldi városok példáján (amely példa fokozatosan terjed dél felé mind Német-, mind Franciaországban) azt láthatjuk, hogy a település közlekedése idővel a gyalogos-, kerékpáros és autós közlekedés szétválasztásán nyugodhat. Szerencsés lenne, ha Gödöllő e téren úttörő helyzetbe kerülne Magyarországon, és olyan forgalmi rendet vezetne be fokozatosan, amely a prioritások meghatározásával a belvárosban alapvetően a gyalogosok, a lakóövezetekben a kerékpárosok és tömegközlekedők, a kifelé irányuló és külvárosi forgalomban pedig az autók előnyét biztosítaná.

A posztmodern városokban az autót a városok közötti közlekedésre alkalmas, a város szempontjából szükséges rossznak tekintett eszköznek tartják. Az autókat ezért minden lehetséges eszközzel távol tartják a belvárostól. A lehetséges eszközök: forgalomlassítás, forgalomkorlátozás/elterelés, kerékpáros-/gyalogosforgalom elsőbbsége, útvonalvezetés és útburkolat-kialakítás, parkolóhely-létesítés és parkolótarifa-politika, tömegközlekedés. A belváros felé haladva ezért egyre nehezebb az autós dolga, végül egy idő után le kell tegye a járművet egy arra alkalmas helyen.

Gödöllőn szintén lehetőség van e szerint a gondolat szerint szervezni át a helyi forgalmat. Jelen koncepció fő megállapításai, a közlekedés-fejlesztési koncepcióval egyetértésben a következők:

A városfejlesztési koncepció hosszú távon a belváros tehermentesítését, a kastély, az egyetemváros és a mai belváros gyalogos átjárhatóságát tűzi ki célul.

A város a haránt irányú, a belvárosi átmenő forgalom kikapcsolását lehetővé tevő útvonalak fejlesztését preferálja; a sugárirányú forgalom csökkentendő.

A város körüli elkerülő utak szakaszainak átadásával egyidejűleg csökkenteni kell a 3-as főút és a Dózsa György út csomópontja által elfoglalt terület szélességét. Ugyanitt lassítani és lámpás kereszteződések kialakításával szabályozni kell az áthaladó forgalmat.

Alternatív közlekedés

Tömegközlekedés

A gödöllőiek elsősorban autóval vagy tömegközlekedéssel közlekednek a városon belül. Ma a tömegközlekedést sokan nem szeretik, a következő okokból:

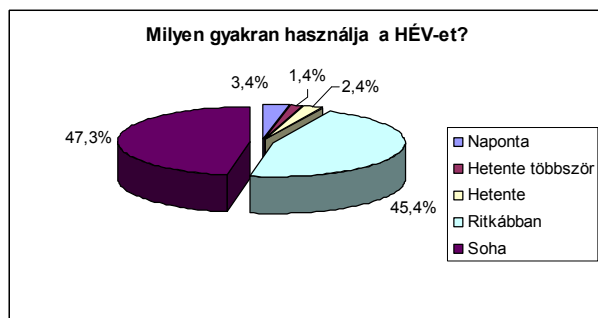
- a tömegközlekedés ritka,
- a HÉV csak rövid szakaszon alkalmas városi közlekedésre, és itt is ritkán jár,
- egyelőre kevés nehézségbe ütközik a városi célú gépkocsihasználat.

A városfejlesztési koncepció kimondja, hogy: a 2007-2013-as tervezési időszak egyik célja a tömegközlekedést használók arányának növelése.

Ennek lehetséges módjai:

- városi villamos kialakítása: a Gödöllői HÉV belváros és a végállomás közötti szakaszának forgalomból kivonása, és ugyanezen a vonalon villamosvonal kialakítása,
- „munkás- és iskolabuszok” menetrend szerinti üzemeltetése városon belül, P+P alapon,
- a városi tömegközlekedés versenyeztetése az alternatív szállítók között,
- önkormányzati iránytaxi-szolgáltatás P+P alapon, elsősorban a távolabbi településrészek felé,
- a városi célú gépkocsihasználat nehezítése, pl. felszíni parkolás drágítása, a befolyó díjból felszín alatti parkolók létesítése.

A város tömegközlekedésre irányuló fejlesztéseit a lakosság nagy arányban támogatja. A megkérdezettek 70 százaléka szükségét érzi a tömegközlekedési infrastruktúra modernizálásának, amely nemcsak a vonalak, illetve a járművek fejlesztését jelenti, hanem megállókat, várók kulturált kialakítását is.

A HÉV jelenleg nem biztosít olyan szolgáltatást, amely versenyre kelhet a vonat-, illetve buszközlekedéssel. A megkérdezettek több mint 90 százaléka nem vagy csak alig használja a HÉV-et. A belvárosi közlekedésre is nagyon kevesen (6,7%), főként az egyetemisták, illetve a palotakertiek vállalkoznak.

Térségi tömegközlekedés

További vizsgálat tárgyát képezné, hogy mekkora igény lenne egy alapvetően gödöllői központú és üzemeltetésű kistérségi tömegközlekedési rendszer kiépítésére. Ilyen jellegű térségi igényfelmérést nem végeztünk. Jelen koncepció csak a következőt szögezi le:

- Gödöllő város kistérségi központi szerepkörének erősítése érdekében szükséges egy kistérségi tömegközlekedési szolgáltatás iránti igényfelmérés és az alternatívák vizsgálata. A vizsgálatokat a Gödöllői Kistérségnek kell elvégeznie.

Kerékpáros közlekedés

Gödöllőn a kerékpárnak mind az alternatív városi közlekedésben, mind pedig a turizmusban kiemelt jelentősége lehet. Miközben tervek készültek már a térségi kerékpárutak kivitelezésére (például Gödöllő-Budapest, Gödöllő-Vác, Gödöllő-Galga mente útvonalakon), a kerékpárutak városon belül nem alkotnak még összefüggő hálózatot, sőt, ilyen irányú műszaki tervek sem léteznek. Ma Gödöllőn kerékpárt városi közlekedésben használni nehézségekbe ütközik, elsősorban a következők miatt:

- a kerékpárosok a legtöbb útvonalon csak az autósok mellett, az út szélén közlekedhetnek,
- a megépült kerékpárút a városba vezető legforgalmasabb autót út közelében, azaz füstös és zajos környezetben található, amely keskeny, az előzés balesetveszélyes, nem megoldható az egymás melletti párhuzamos haladás.

A városfejlesztési koncepció a következőket mondja ki:

- Gödöllő város fontos közlekedési célkitűzésnek tartja a város kerékpáros átjárhatóságának megteremtését.
- A gödöllői kerékpáros-főútvonalak tervezésekor (a kerékpárosok igényeinek figyelembevételével) lehetőleg zöldfolyosón, mindkét irányba két kerékpáros párhuzamos közlekedését lehetővé tevő kerékpárutak létesítése a cél. Ezekkel párhuzamos lehet a lovastúra-útvonalak kijelölése is.
- A kerékpározás minden mellékutca forgalmában kiemelt szerepet, a kerékpáros pedig fokozott védelmet élvez.

Mellékutcák és városi alközpontok forgalma

A gödöllői utcák elsősorban nem a közösségért, hanem közlekedés céljaira épültek (lásd Urbanisztika c. fejezet). Annak, hogy közösségi terekként is használhatók legyenek, fontos közlekedés-technikai feltételei vannak. Jelen koncepció a következőket mondja ki:

- Lakóövezeti mellékutcában, ahol ezt a városszerkezeti helyzet nem teszi lehetetlenné, érdemes megfontolni a párhuzamos utcák egyirányúsítását.
- Ahol a város igényli, a kerékpárosok és kerekesszékesek az egyirányú utcákat mindkét irányban használhatnák, ha ezt a körülmények biztonságossá teszik.
- Városi alközpontok esetében a létesítmények gyalogos megközelíthetősége a fő cél.

Gyalogosközlekedés

Gödöllő város meglehetősen nagy alapterületen fekvő település, elsősorban a családi házas övezetek miatt a népsűrűség alacsony. Emiatt a lakosság hétköznapi teendői részére a gyalogosközlekedés csak korlátozott alternatívát fog jelenteni. A gyalogosközlekedés elsősorban két tekintetben játszik szerepet:

- a gyalogosan átjárható „sétálóbelvárosban”, ahol a gyalogosok elsősorban turisták lesznek, és csak kisebb részben helyi lakosok;
- városi alközpontok esetében, ahol a létesítmények gyalogos megközelíthetősége a fő cél.

A gyalogosok védelme érdekében városi parkokban és a belvárosban kialakítható sétányok nem eshetnek egybe a kerékpáros- és lovas-útvonalakkal.

Városi lovastúra-útvonalak

A város lovas átjárhatósága elsősorban az idegenforgalomból élők érdekeit, másodsorban pedig a városi lovaskultúra terjedését szolgálja. Mivel Magyarországon ma nincs lóháton átjárható város, ennek megvalósítása esetén Gödöllő a lovasturizmus egyik unikális pontja lehetne. A lovastúra-útvonalak elsősorban a városi zöldfolyosókban, azaz a patakok mentén, a vasút mellett és a kastélyparkokban alakíthatók ki, azaz a kerékpárutak mellett, de az autós útvonalaktól és sétányoktól lehetőleg távol. A helyi lovasszervezetek és vállalkozók bevonhatók a tervezés és megvalósítás munkálataiba. Jelen tanulmány felhívja a figyelmet, hogy bár a lovastúra-útvonal igényel némi tereprendevezést, alapvetően nem építést jelent, hanem csak egy szabad, ám alapozás nélküli és keskeny földutat. Az útvonalak karbantartása, beleértve a cserjék/ágak nyírását, a sáros szakaszok sóderrel szórását, a lócitrom feltakarítását, a szolgáltató intézmények üzemeltetését stb., P+P formában lenne biztosítható. A koncepció a következőket mondja ki:

- Gödöllő város a városi zöldfolyosókban kialakítható lovastúra-útvonalak létesítésével kívánja a gödöllői lovaskultúra fejlődését elősegíteni.
- A lovastúra-útvonalak fenntarthatóságát a város P+P formában, a városi lovasszervezetek bevonásával kívánja megoldani.

A városfejlesztési koncepció közlekedési vonatkozásai

- A városfejlesztési koncepció hosszú távon a belváros tehermentesítését, a kastély, az egyetemváros és a mai belváros gyalogos átjárhatóságát (azaz a „sétáló belváros” megteremtését) tűzi ki célul.
- A város a haránt irányú, a belvárosi átmenő forgalom kikapcsolását lehetővé tevő útvonalak fejlesztését preferálja; a sugárirányú forgalom csökkentendő.
- A város körüli elkerülő utak szakaszainak átadásával egyidejűleg csökkenteni kell a 3-as főút és a Dózsa György út csomópontja által elfoglalt terület szélességét. Ugyanitt lassítani és lámpás keresztezések kialakításával szabályozni kell az áthaladó forgalmat.
- A város célja a tömegközlekedést használók arányának növelése. Ennek lehetséges módjai a városi villamos kialakítása a mai HÉV-vonal egy részén, munkás- és

iskolabuszok vagy iránytaxik P+P alapú üzemeltetése, illetve a városi tömegközlekedés alternatív szolgáltatóinak fokozottabb versenyeztetése.

- Gödöllő város kistérségi központi szerepkörének erősítése érdekében szükséges egy kistérségi tömegközlekedési szolgáltatás iránti igényfelmérés és az alternatívák vizsgálata. A vizsgálatokat a Gödöllői Kistérségnek kell elvégeznie.
- Gödöllő város fontos közlekedési célkitűzésnek tartja a város kerékpáros átjárhatóságának megteremtését.
- A gödöllői kerékpáros-főútvonalak tervezésekor (a kerékpárosok igényeinek figyelembevételével) lehetőleg zöldfolyosón, mindkét irányba két kerékpáros párhuzamos közlekedését lehetővé tevő kerékpárutak létesítése a cél. Ezekkel párhuzamos lehet a lovastúra-útvonalak kijelölése is.
- A kerékpározás a mellékutcák forgalmában kiemelt szerepet, a kerékpáros pedig fokozott védelmet élvez.
- Lakóövezeti mellékutcában, ahol ezt a városszerkezeti helyzet nem teszi lehetetlenné, érdemes megfontolni a párhuzamos utcák egyirányúsítását.
- Ahol a város igényli, a kerékpárosok és kerekesszékesek az egyirányú utcákat mindkét irányban használhatnák, ha ezt a körülmények biztonságossá teszik.
- Városi alközpontok esetében a létesítmények gyalogos megközelíthetősége a fő cél.
- A gyalogosok védelme érdekében a városi parkokban és a belvárosban kialakítható sávok nem eshetnek egybe a kerékpáros- és lovas-útvonalakkal.
- Gödöllő város a városi zöldfolyosókban kialakítható lovastúra-útvonalak létesítésével kívánja a gödöllői lovaskultúra fejlődését elősegíteni.
- A lovastúra-útvonalak fenntarthatóságát a város P+P formában, a városi lovasszervezetek bevonásával kívánja megoldani.

A jelenleg érvényes közlekedés-fejlesztési koncepció módosítása

Mivel a Közlekedési koncepció a Városfejlesztési koncepcióval egy időben készült, és a két tervező csapat folyamatosan egyeztetett egymással. A Közlekedési koncepció elvei, stratégiája hosszú távon tarthatók. Nem része ugyanakkor a közlekedési koncepciónak számos olyan elképzelés, amelyek bizonytalan időtávon és egyelőre előre nem látható forrásból valósíthatók meg. Hosszú távon a várost elkerülő utak építésével, illetve az alternatív közlekedést segítő projektek megvalósításával a közlekedési koncepció módosítható lesz.

IV. 5. Városépítészet, urbanisztika

Városszerkezet

Enyedi György urbanizációs ciklus elmélete alapján Gödöllő olyan kisvárosként jellemezhető, amelyre a „relatív dekoncentráció” szakaszában járó nagyváros agglomerációjában jelentős kivándorló népesség és a kitelepülő gazdasági tevékenység növekvő nyomása nehezedik.

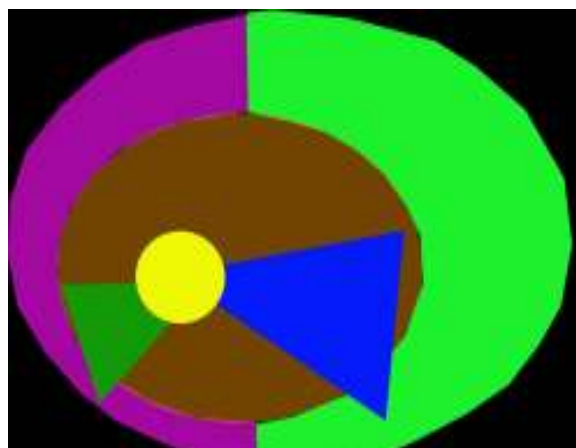
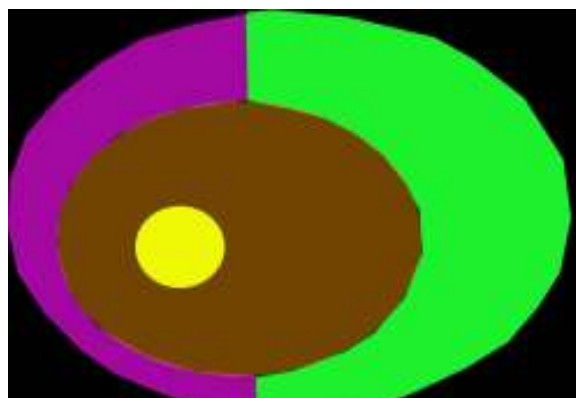
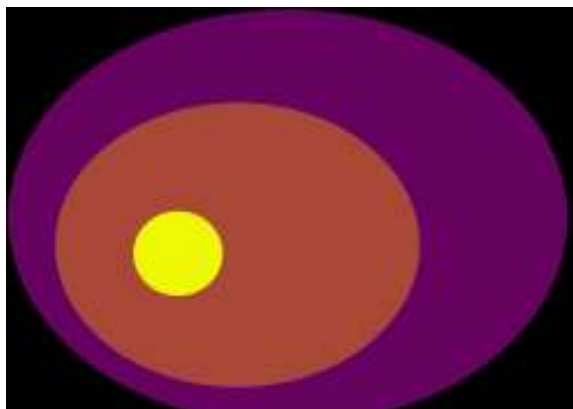
Gödöllőhöz hasonló méretű városok alapvetően három nagyobb, koncentrikus körként elhelyezkedő településrészről állnak, ahol a belső rész a történelmi óváros/ófalú, a középső az ún. „belső lakóöv”, amelyet a „külső munkahely-öv” vesz körül.

A Külső övezetben az ipari-szolgáltató tevékenységek és még beépítetlen, jó levegőt biztosító zöld felületek váltogatják egymást. Gyakori, hogy a település félkaréj-szerűen zöldövezet, illetve ipari-szolgáltató övezet veszi körül.

A tervezési időtávunkat meghaladó távlatban (25-40 éven belül) várható, bár nem cél, hogy a külső munkahely-övet egy külső lakóöv veszi majd körül. Mint ahogy ma is megfigyelhető, hogy pl. Szada vagy Irszég lakói Gödöllőre járnak dolgozni, iskolába és orvoshoz.

A városon belüli „Belső lakóöv” többnyire nem egy homogén családi házas övezetet jelent, vannak benne sűrűbb építésű, illetve eltérő funkciójú övezetek. Jellemző, hogy egy-egy bevezető út mentén boltok, üzemek telepednek meg, és így ipari-szolgáltató övezet ékelődik be a városszövetbe, a külső övtől a Belvárosig.

Nézzük meg, hogyan illeszkedik a modell Gödöllő esetében!

Nos, Gödöllőnek is van történelmi városmagja, még ha jelen állapotában nem is tudja maradéktalanul betölteni a belvárostól elvárt funkciókat. A belvárost egy kiterjedt, családi házas és magasházak beépítésű „belső lakóöv” keretezi, amelyet északnyugat felől egy ipari-szolgáltató munkahelyöv, kelet felől egy zöldövezet, közte természeti védettségű erdőterület vesz körül.

A városszövetbe három nagyobb folyosó ékelődött be: az „egyetemváros”, a Felső-park és Alsó-park zöldfolyosója és a Dózsa György út ipari-szolgáltató zónája.

A városszerkezet alapvetően a város adottságainak megfelelő, fejlődésének jó kereteket teremt. A város extenzív területi növekedése nem indokolt, hiszen népességének növelése nem cél, továbbá a belterületén még mindig elegendő hasznosítható terület van. A városszerkezet, különösen a közlekedés miatt, ugyanakkor néhány ponton korrekcióra szorul. Ezek közül a legfontosabbak (ld. II. 3. fejezet – Városfejlesztési célok):

A minőségi város, mint alapkoncepció érvényesüléséhez elengedhetetlen az M31-es és a városi elkerülő út megépítése, a csomópont rendezése a város keleti részén (M3 – 3-as út).

Bizonyos településrészek, mint Máriabesnyő vagy Antalhegy leszakadás jeleit mutatják, holott földrajzi távolságuk ezt nem indokolja. Egyrészt a településrészek jobb elérhetőségét kell biztosítani (pl. kerékpárút hálózatba kapcsolása, alternatív tömegközlekedés), másrészt pedig helyi alközpontok létesítésével kell a Gödöllőhöz méltó életminőséget elérni.

A település központja nem tölti be maradéktalanul egy belváros szerepét, és nem tudja kellőképpen kihasználni egyedülálló turisztikai adottságait sem. Urbanisztikai vezérelvünk, a Főtér-főutca program szerint települések központja meghatározza a település egészének karakterét, fejlődésének fő irányait. A belváros rehabilitációja ma Gödöllő egyik legfontosabb stratégiai érdeke. Ezért a belváros problémáját külön kifejtjük a következő fejezetben.

A belváros és általában az egész város rehabilitációjának korlátja elsősorban a városon áthaladó 3-as út átmenő forgalma, amelynek kiváltása, illetőleg a forgalom elterelése alapvető városfejlesztési érdek. Jelen munkával párhuzamosan készül Gödöllő közlekedési koncepciója. Fontosnak tartjuk, hogy a közlekedést érintő stratégiai elképzeléseket jelen munkában is bemutassuk.

Belváros

Gödöllő belvárosa Európában egyedülálló adottságokkal rendelkezik, a lehetőségek mind a turizmus, mind pedig a helyi lakosság kiszolgálása szempontjából kiemelkedők. A kiváló adottságok három fő tényezője: a kastély, az egyetemváros és a mai belváros (Szabadság tér). A három nagy jelentőségű helyszín eltérő adottságokkal rendelkezik.

A kastély napjainkban elsősorban a kulturális turizmus egyik fő célpontja; a belváros a maga polgári miliójével, a kis területre koncentrált számos szolgáltatással (polgármesteri hivatal, múzeumok, piac, vendéglátás, egészségügy stb.) és szerteágazó művészeti hagyományaival; az egyetemváros pedig a szűken vett oktatási lehetőségeken túl infrastruktúrájával, látványosságaival és nem utolsósorban a hallgatók és oktatók tömegéből álló, igényes közönséggel járulhat hozzá a város sikerességéhez.

Gödöllő azonban egyelőre nem tudja kihasználni a három eltérő, egymást jól kiegészítő központi városrész földrajzi közelségét. Ennek legfontosabb oka a belváros szétdarabolt, felaprózott jellege. A részeket három különböző közlekedési eszköz vágja el egymástól: a HÉV, a vasút és a 3-as út.

Gödöllő város szűkebben vett magja tulajdonképpen egy útkereszteződés: a kelet-nyugati és észak-déli regionális utak találkozási pontja.

Gödöllő rekreációra és szolgáltatások bővítésére alapozó fejlődésének záloga a belváros átjárhatóságának megteremtése, a három városi rész komparatív előnyeinek érvényre juttatása lehet. Ennek elérése érdekében szükséges a belvárosias terület meghatározása. Meglátásunk szerint ennek körülbelül a Körösfői Kriesch Aladár utcától a kastélyig, illetve a Művelődési Házig és a piacig kell terjednie, miközben szükség van az egyetemvárossal kiépítendő, a jelenleginél intenzívebb kerékpárutas, gyalogos- és tömegközlekedési kapcsolat kialakítására is. A belvárosként meghatározott területen egyrészt biztosítani kell a minél könnyebb gyalogos átjárhatóságot, másrészt pedig (támogatással, kedvezményekkel) a turisztikai/rekreációs célú szolgáltatások meglepedését, gyarapodását.

A konkrét projektjavaslatok összegyűjtése egy későbbi dokumentum, az intézkedési terv része lesz, előzetesen mégis felvetjük, hogy a következő projektjavaslatokat életképesnek, elfogadhatónak tartjuk:

- Gödöllői Szecessziós Múzeum létrehozása.
- Gödöllői Művésztelep idegenforgalmi attrakcióvá emelése.
- A „Rézgombos” körüli belvárosi panel építésű épületek rehabilitációja, földszinti szolgáltató létesítmények kialakítása/homlokzati rekonstrukciója.
- Az Alsó- és Felső-park rehabilitációja, ezen belül a Hattyús-tó rekonstrukciója.
- Termálfürdő és sportközpont kialakítása.
- Gyógyturizmust segítő egészségügyi szolgáltatások megjelenése a belvárosban.
- A Szabadság tér posztmodern szemléletű forgalmi rendjének kialakítása, ezen belül az Ady Endre sétány lezárása, forgalom-racionalizálás, parkolók kialakítása (ez része a tervezett közlekedési koncepciónak).
- A 3-as út közúti sávjainak szűkítése, hosszú távon másfél sávos, csillapított forgalmú út kialakítása, nem vetve el azt a távlati célt, hogy a felszín teljesen gyalogos legyen.
- A HÉV-probléma megoldása: vályúba vagy föld alá süllyesztése, esetleg megállítása a Szabadság térnél. Utóbbi esetben – a vágányok megtartása mellett – villamosvonal alakítható ki a vasútállomásig. Megjegyezzük, hogy a HÉV-probléma tágabb összefüggésben is felmerült a fővárosnál („metrósítás”, gyorsvasúttá fejlesztés).
- Belváros-egyetem iránytaxi-rend kialakítása.
- Városi-egyetemvárosi kerékpárút-hálózat kiépítése.
- A belvárost is érintő lovastúra-útvonalak, kastélykerti lovas megállóhely kialakításával.

Helyzetkép

Gödöllőn az elmúlt 10-15 évben rengeteg erőfeszítés történt a város épített környezetének helyreállítása és újragondolása terén. A lehetőségeket azonban behatárolja, hogy nincs az épületekben is megmutatkozó történelmi városmag. Emellett az épített örökség jó részét elbontották. A várost alapvetően falusias-kisvárosias beépítettség jellemzi, azonban az elmúlt rendszer koncepció nélküli várostervezése során olyan lakótömbök (lakótelepek) kerültek a városközpont köré, amelyek mára teljesen átformálták a város épített környezetét. Ez a kettős városkép építészeti elüt a város legnagyobb nevezetességeitől, és jelen formájában turisztikailag sem eladható. Azonban ez a vegyes beépítés mára már adottság, amelyet alakítani kell. Városképi szempontból a központ lakótelepi épületeinek rehabilitációja legalább olyan fontos, mint a műemléki épületek felújítása.

A városközpont kialakítására irányuló térfalszerkezet (Hamvay-kúria, Városi Piac) létrehozása felemás eredményeket hozott. A piac fix standjai nem engedik meg, hogy többfunkciós tér alakuljon ki a Hamvay-kúria és a piac által határolt kis területen, amely egyébként fantasztikus környezetet biztosított volna a Városi Múzeum és a város kisebb rendezvényeihez. A jelenlegi térszerkezet és a környező utak nagy forgalma miatt nehéz kávéházak és teraszok kialakítása, amelyek jelentősen átalakíthatnák a városi élet közösségi színterét. A minőségi kisváros polgári miliője megkívánja a pezsgő kávéházi és kulturális élet színhelyeit.

A város mintegy 30 százaléka lakótelepi lakásokban lakik. Ezek a lakótelepi tömbök, mint Magyarország legtöbb városában, jelentősen átalakították a városképet. Ez Gödöllőre kiemelten igaz. Azonban nem feltétlenül hátrány. Ezt a jelenséget adottságként kell kezelni. A rendszerváltás óta kialakult társasházi lakásépítési kultúra nem hozott olyan új minőségi alternatív építészeti értéket, amely kiválthatná a lakótelepeket.

A város szerkezete több jól elkülöníthető városrészre oszlik. Azonban a mentális terek vizsgálata során kiderült, hogy a gödöllői lakosoknak nincs városrészi identitásuk. Ez egyrészt gyengíti a Gödöllőhöz tartozás érzését, másrészt nehezebben vonhatók be a lakók a város mindennapi életébe. A legtöbb városrésznek nincsen alközpontja, így minden a belvárosban koncentrálódik. Ez növeli a központ forgalmát, és csökken a lakókörnyezet integritása.

Gödöllő legnagyobb városszerkezeti értéke, hogy a belvárost több nagy park határolja. Ez a zöldtengely átszeli a várost, ezáltal kinyithatja a környező vidékre. Azonban a jelenlegi állapotban egyik parkot sem tudják adottságainak megfelelő módon élvezni a gödöllőiek. A parkok kertészeti és tájépítészeti újragondolása elengedhetetlen ahhoz, hogy birtokba vehesse a lakosság. Ehhez a belterületi zöldfolyosóhoz kapcsolódik a Rákos-patak, amely jelenlegi formájában nem városszerkezeti érték, csak lehetőség, hiszen a természetes és mesterséges vizek felértékelik a környező területeket.

Lehetőségek, stratégiák

- A legfontosabb prioritás a gyalogos-belváros kialakítása. A közép- és hosszú távú fejlesztések ennek elérését kell hogy támogassák.
- Alközpontok létesítése, amelyek szolgáltatással látják el az egyes városrészeket, tehermentesítve ezzel a belvárost. Az alközpontok kialakítása során elsősorban a közösségi érdekeket kell figyelembe venni a befektetői érdekekkel szemben.
- Gödöllő parkjainak rehabilitációja és összekötése egy összefüggő zöldtengely kialakítása érdekében.
- A belvárosi lakótelepek revitalizációja uniós források bevonásával
- A királyi kastély környezetének felújítása, ezzel együtt a kastély összekötése a városközponttal.
- Kávézók és teraszok kialakításának szorgalmazása.
- A teraszok (árnyékolók és bútorok), reklámfeliratok, táblák hatósági engedélyeztetése az egységes és minőségi városkép érdekében.

A jelen építészeti koncepció megállapításai

- Műemlékek: nincs kellő összhang a kastély felújításában a város és a kastély vezetése között, ami egyúttal gondot okozhat a kastélyt övező közterületek tervezésében; továbbá az egyéb műemlékek állapota sem kielégítő.
- Helyi védettség alatt álló épületek: kb. 200 épület; jellemzően magántulajdonú épületek, de kevés pénz áll rendelkezésre ezek felújítására.
- Új épületek építése: létre kell hozni egy vonzó városközpontot; új építési területeket kell előkészíteni, a meglévőket a mai kor igényeinek megfelelően felújítani.
- Városrendezési tervezés: sok feszültség forrása az építési korlátozások megléte és a befektető kezdeményezésű szabályozás-módosítás.
- Városi beruházások: az önkormányzati beruházások mértéke elmarad a kívánatostól.
- Közlekedés: a városközpont súlyos közlekedés-szervezési problémákkal küszködik.
- Vagyongazdálkodás: A nagyobb figyelmet az értékmegőrzésre és növelésre, a hatékony szolgáltatás ellátásra való alkalmasság biztosítására, az energiatakarékos üzemeltethetőségre kellene helyezni.

A szakági koncepció kibővítése

A mindenkori településfejlesztésnek a helyi adottságokhoz és a helyi igényekhez kell idomulnia. A tapasztalat azt mutatja, hogy a helyi lakosság térhasználatának megfigyeléseinek alapuló térrendezési stratégiák a legsikeresebbek. A település nyilvános tereinek használata a település fenntartható fejlesztésének sarokpontja. Gödöllő településszerkezeti terve rögzíti ugyan a meglévő és a közeljövőben beépíthető telektömböket, értelemszerűen nem rögzíti azonban az utcák, úttestek, járdák, közterek pontos kialakításának tervét és javasolt stratégiáit. Nagyon fontosnak tartjuk, és jelen koncepció egyik alapvető üzenete, hogy a közterek kialakítását nem pusztán a lakosság bevonásával kell végrehajtani, hanem az a cél, hogy a köztereket a közösség tervezze. Amennyiben a lakosok aktívan vesznek részt a saját életviláguk térstruktúrájának kialakításában és átalakításában, sokkal inkább sajátjuknak érzik

majd azt, a település otthonosabbá válik számukra. Az otthonosságérzetben alapvető szempont a kényelem és a biztonság. Gödöllőn sok a gyermek, csaknem 4755 (16%) a 14 évnél fiatalabb lakosok száma. Az ő biztonságuk megteremtése és fenntartása a település elemi érdeke. Megfigyelhető, hogy a gyermekek az utcán játszanak, ezért is szomorú jelenség a gyorsajtás a mellékutcákban. E konfliktus feloldására sok megoldás létezik, de ne egy külső szemlélő döntse el, hanem néhány típusterv és javaslat segítségével a helyben élő emberek, a helyi lakók döntsenek saját körzetük kialakításáról. Az alábbiakban néhány javaslatot tárgyalunk.

1. A jelenlegi helyzetre alapozott lehetőség

Gödöllő út- és utcahálózata megfelel a Magyarországon megszokottnak, a falvak, a kistelepülések és a községek nagy részében látható szerkezetnek. A telkek, valamint a kétsávos, kétirányú forgalmat bonyolító úttest közötti keskeny terület biztosítja a helyet az esővíz elvezetését lehetővé tevő ároknak és a gyalogosforgalmat bonyolító járdának.

Gödöllő úthálózatának mára már 75 százaléka aszfaltos útburkolattal rendelkezik. Bár a lakosság városfejlesztés címén elsősorban aszfaltos utat akar, főleg a kertvárosokban és az egyéb lakóövezetekben más alternatívák is léteznek. Gödöllő ilyen szempontból szerencsés helyzetű, hiszen több olyan városrész is van, ahol az utcák lebetonozására, az útburkolat kialakítására még nem mindenhol került sor, ezért a lakosságnak, valamint a település vezetésének lehetősége nyílik az utcakép kialakításában, az útburkolati típusok kiválasztásában egyfajta szabadságra, illetve a lakosság igényeinek felmérésére és az ő szándékaik, valamint erőforrásaik bevonására.

2. A gépkocsiforgalom csökkentésével elnyert közösségi területek lehetősége

A jelenlegi helyzet a gépkocsiforgalom csökkentésével és a tradicionális utcarendszer átalakításával elnyert közösségi terek ígéretét hordozza magában. Miután Gödöllőn a telekkiosztások folyamán csupán a legritkább esetben fordítottak területeket kifejezetten közösségi használatra, ma a lakóterületeken az alapterület csekély hányada használható találkozások, padok, virágágyások, homokozók, kerékpárutak, hinták, szeméttárolók stb. számára, tehát a közösségi igények kielégítésére. A belakott, kifaragott településrészeket nagyrészt magánterületek alkotják, amelyekből természetesen nem lehet elvenni közösségi célra egyetlen négyzetmétert sem.

Bizonyos utcák esetében, különösen ahol jelentős a gépkocsiforgalom, a jelenlegi terveknel ésszerűbb módon nyílik lehetőség az úttest leaszfaltozására. A javasolt megoldás kevesebb erőforrást igényel és ezenfelül még számos járulékos előnye van, nem utolsósorban területeket szabadít fel a közösség javára. Hollandiai, dániai tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben az útburkolatot úgy alakítják ki, hogy középen lezárják – megakadályozva a kétirányú átmenő forgalmat –, abban az esetben keskenyebb úttest is elegendőnek bizonyul. Az utcát két irányból lehet megközelíteni, de nincs átmenő forgalom, csupán célirányos módon az ott lakók használják az utcát.

Javaslatunk több szempontból nyújt előnyöket: csökkenti a forgalmat, olcsóbb, kevesebb beruházást igényel, területet szabadít fel közösségi használatra, bevonja a lakosságot a tervezés folyamatába.

3. A csökkentett forgalmú utcák térátalakítása közösségcentrikus szemlélet alapján

Amennyiben a fenti módon alakítjuk ki az útburkolatot, a keskenyebb úttest által felszabadult terület hasznosításának több lehetősége is felmerül. Az így elnyert területen alkalom nyílik facsemeték ültetésére, padok telepítésére, esetleg homokozók vagy kerékpárutak kialakítására, attól függően, hogy az adott utca szűkebb lakóközössége mit igényel. A forgalomlassítást nem pusztán fekvőrendőrrrel, hanem „görbített”, ívelt úttest kialakításával is el lehet érni, így bizonyos helyeken még nagyobb szabad területek válnak felhasználhatóvá.

A gyors és nagyarányú forgalom a többnyire az utcán játszó gyermekeket veszélyezteti. A településen megfigyelhető, hogy a gyermekek, a serdülő fiatalok közösségi terek hiányában az utcán játszanak, görkorcsolyáznak, bicikliznek. A konfliktus feloldására sok megoldás létezik, de felfogásunk szerint nem szerencsés, ha a forgalomlassítás és -csökkentés stratégiáját és a fenti elgondolás alapján felszabaduló területek felhasználását egy külső szemlélő dönti el. A leggyümölcsözőbb eljárás módjában némi tüpusterv és javaslat segítségével a helyben élő emberek, a helyi lakók dönthetik el saját szűkebb lakókörzetük, szomszédságuk utcaépének és helykihasználásának legmegfelelőbb kialakítását. A gödöllői építészársadalom tagjai minden bizonnyal nagy örömmel részt vennének ajánlások és tüpustervek kialakításában, amelyeket a lakosság részére lehet bocsátani, hogy lakossági fórumokon dönthessenek a saját portájuk előtti terület számukra ideális kialakításáról.

Forgalomcsillapítás díszburkolattal

Vegyesforgalmú forgalomcsillapítás

Forgalomcsillapítás köztéri akadályokkal

El kell fogadni: a városképet alapvetően meghatározza, hogy a belvárosban több oldalról lakótelepi tömbök ékelődnek be. Ezen esetben érdemes a németországi (javasolt link: <http://www.werkstatt-stadt.de>) és dániai példákat követve olyan panelrekonstrukciót követni, amely elősegíti a lakótelepi mobilitást.

A lakótelepi lakások ideálisak az első lakásukat kereső fiatalok számára. Ezek az ingatlanok jelenleg alacsonyabb négyzetméter-árakon átgondolt és megfelelő alaprajzú lakásokat jelentenek.

A fiatal lakástulajdonosok nagyobb mozgósítható tőkével rendelkeznek, melyet szívesen fordítanak a saját otthonuk és környezetük felújítására. A lakótelepi házak (akár panel, akár téglablokkos) izgalmas kihívást jelenthetnek az építészek körében. Ezért érdemes olyan tervpályázatokat kiírni, amelyek a gödöllői belvárosi lakótelepek revitalizálását célozzák. Ezek így nemcsak építészeti, hanem társadalmi és szociológiai jelenségekre is hatnak.

Gödöllőn számos olyan lakótelep van, amely a környezet miatt versenyre kelhet a legexkluzívabb budai lakóparkokkal is (Palotakert). Ezen oknál fogva lehetőség van akár befektetői tőkét is bevonni a revitalizáció során. A lakótelepek felújítása érdekében lehetőség nyílik Európai Unió pályázati források lehívására is.

Gödöllő egyik legfontosabb városkép-jelentőségű értékei a parkok. A parkrendezések legfontosabb feladata, hogy új utak, pihenők és terek kialakításával emberközelivé tegyünk a parkokat. Lehetőséget kell teremteni időszakosan üzemelő vendéglátóhelyek létesítésére az Alsó-park területén. A park útvonalainak kialakítása során lehetőség szerint kerülni kell az aszfaltos útburkolatot, helyette környezetbarát technikákat kell alkalmazni (zúzott kő, faaprólék, díszkőves burkolat). A Rákos-patak jelen állapotán változtatni kell. Ki kell nyitni a várost a patak felé pihenők, gyalog-, és kerékpárutak kiépítésével. Az Alsó-park területén valaha létezett Hattyús-tó rekonstrukcióját el kell indítani a parkrendezéssel párhuzamosan. A tó kialakítását annak ellenére is javasoljuk, hogy a Rákos-patak nem biztos, hogy elegendő a tó vízgazdálkodásának biztosítására. A park-rekonstrukció során arra kell törekedni, hogy a parkokat minél több ponton összekössük, egymásra kinyissuk. A parkok útvonalait (sétáló, kerékpáros, lovas) úgy kell megtervezni, hogy lehetőleg minél több ponton kapcsolódjanak a egymással a parkok. Ehhez természetesen szükséges, hogy a parkok közti közutakon több gyalogos-átkelőhely legyen.

IV. 6. Egészségügy

Helyzetkép

Gödöllő város 2004-ben fogadta el a „Gödöllő Város Egészségügyi középhávú fejlesztési terve (2005-2010)” c. dokumentumot. Ez a dokumentum megállapítja, hogy Gödöllő kistérségi központi egészségügyi központ, ahol a Tormay Károly Egészségügyi Központban hiánypótló egészségügyi szolgáltatások vannak jelen. Ilyenek többek között az allergológiai, a gyermeksebészeti vagy a gyermek-pszichológia rendelés. A koncepció a betegellátás három fő elemét különbözteti meg: alapellátás, kistérségi egészségügyi hálózat és telemedicina. Ezek főbb jellemzői:

Alapellátás

Az alapellátás során a résztvevők hálózatba tömörülnek, amelynek nincs vezetője, de központja van. Ennek segítségével a háziorvosi ellátásban meg kell teremteni a definitív ellátás szakmai feltételeit és a pénzt is allokálni kell. A reformok rövidtávon növelik az egészségügyre fordítandó közkiadásokat.

Kistérségi egészségügyi hálózat

Meg kell alkotni a kistérség integrált egészségügyi rendszerét. A korszerű informatika és tudatosan szervezett együttműködés szoros kommunikációs és szakmai kapcsolatba vonja a kistérség minden orvosát és egészségügyi dolgozóját. A rendszer és alrendszerei nem érintik a résztvevők szervezeti és gazdasági függetlenségét.

Telemedicina

Az alapellátást végzők hálózatba tömörülése a telemedicina segítségével érhető el. Ki kell alakítani a kistérségi telemedicina-rendszert, amelyben a hálózat résztvevőit informatikai kapocs kapcsolja össze, melynek segítségével az alapellátás során az információáramlás a rendszer résztvevői között könnyebbé válik. A telemedicina hálózata így megkönnyíti az alapellátás elvégzését a kistérségben, s később magasabb szinten lévő rendszerekhez lehet csatlakoztatni, tovább javítva az ellátás minőségét.

Dr. Szabadfalvi András, az egészségügyi koncepció alkotója és a TKEK vezetője problémának tartja ugyanakkor, hogy az egészségügyi fejlesztés lassú, az egészségügyi ellátórendszer alulfejlett, és Budapest dominanciája rányomja az egészségügyre a bélyegét, ami abban is tükröződik, hogy nem Gödöllőre helyezték a megyei kórházat. Úgy látja, hogy az egészségügy folytonos fejlesztése szükséges, főként EU-s forrásokból. Ki kell alakítani a telemedicina hálózatát a kistérségi szinten, és az egészségügyi központot kistérségi központtá kell fejleszteni, párhuzamosan a háziorvosi ellátás fejlesztésével. Ki kell aknázni az informatikai lehetőségeket az egészségügyben. Veszélyként jelölte meg az egészségügyi fejlesztések esetleges zátonyra futását, a lobbierdekek befolyását.

Lehetőségek, stratégiák

- A kistérség integrált egészségügyi rendszerének megalkotása, mely szoros kommunikációs és szakmai kapcsolatba vonja a kistérség minden orvosát és egészségügyi dolgozóját.
- A kistérségi telemedicina-rendszer kialakítása, amelyben a hálózat résztvevőit informatikai kapocs kapcsolja össze, melynek segítségével az alapellátás során az információáramlás a rendszer résztvevői között könnyebbé válik.
- Gödöllő, mint a kistérség egészségügyi ellátóközpontja, ahol az egészségügyi központ speciális, másutt el nem érhető egészségügyi szolgáltatásokat kínál.
- A magyar egészségügy reformja minden kormányzati ciklusban kívánatos célként jelenik meg, ezért feltehető, hogy előbb-utóbb bekövetkezik az egészségbiztosítás és az egészségügy valamilyen jellegű magánosítása.

Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai

- Az alapellátás során a résztvevők hálózatba tömörülnek, amelynek nincs vezetője, de központja van. Ennek segítségével a háziorvosi ellátásban meg kell teremteni a definitív ellátás szakmai feltételeit és a pénzt is allokálni kell. A reformok rövidtávon növelik az egészségügyre fordítandó közkiadásokat.
- Meg kell alkotni a kistérség integrált egészségügyi rendszerét. A korszerű informatika és a tudatosan szervezett együttműködés szoros kommunikációs és szakmai kapcsolatba vonja a kistérség minden orvosát és egészségügyi dolgozóját. A rendszer és alrendszerei nem érintik a résztvevők szervezeti és gazdasági függetlenségét.
- Az alapellátást végzők hálózatba tömörülése a telemedicina segítségével érhető el. Ki kell alakítani a kistérségi telemedicina-rendszert, amelyben a hálózat résztvevőit informatikai kapocs kapcsolja össze, melynek segítségével az alapellátás során az információáramlás a rendszer résztvevői között könnyebbé válik. A telemedicina hálózata így megkönnyíti az alapellátás elvégzését a kistérségben, s később magasabb szinten lévő rendszerekhez lehet csatlakoztatni, tovább javítva az ellátás minőségét.
- A TKEK bővített rekonstrukciója. A kibővített intézetben elhelyezni: telematikai központ, két új belgyógyászati rendelő, sebészeti ambuláns műtő, központi sterilizáló, lakossági szűrőállomás, foglalkozás-egészségügyi szakellátó rendelő, védőnői szolgálat, gyógytorna és fizioterápia, háziorvosi ügyelet, sürgősségi ellátás, gastroenterológiai szakrendelés.
- Betegmegelőzés: csecsemővédelem, gyermekgondozás, iskola-egészségügy, a védőnői ellátás fejlesztése.
- Az új mentőállomás és az ápolási otthon helyének távlati kijelölése a városfejlesztési tervben.
- Idős emberek és fogyatékosok gondozásának és rehabilitációjának megszervezése.

A koncepció megállapításait részletesebben a Gödöllő Város Egészségügyi középtávú fejlesztési terve (2005-2010) című dokumentum tartalmazza.

A jelenlegi szakági koncepció kibővítése

A város készüljön fel az egészségbiztosítás részleges privatizációja után kialakuló helyzetre. A városnak meg kell fogalmaznia bizonyos alapelveket, amelyek alapján elképzelhetőnek tartja a későbbi magánosítást, és amely elvek a változó egészségbiztosítási környezet közepette is vállalhatóak lesznek. Ilyen elvek lehetnek például, hogy amennyiben létrejönnek magán- egészségbiztosítási pénztárak, Gödöllő város hozzon létre, vagy támogasson, vagy szerezzen tulajdonrészt helyi érdekű egészségbiztosítási pénztár létrehozásában. Másik elv lehet, hogy a város mindenképpen ragaszkodik az egészségügyi alapellátás helyi, önkormányzati kézben tartásához, és a magánosítást elsősorban a nagyobb tökeigényű új szolgáltatások megjelenésének érdekében tartja elképzelhetőnek.

IV. 7. Ifjúság- és oktatásügy

Helyzetkép

Gödöllő Város Önkormányzata 1997-ben fogalmazta meg Oktatási Koncepcióját, amelyhez 2004-ben egy Intézkedési Tervet csatolt. A város stratégiai célja, hogy a fiataloknak minél hosszabb időn keresztül biztosítani tudja az intézményes keretek között történő nevelést, ezért a költségvetés jelentős hányadát fordítják az oktatásra.

Az önkormányzat által működtetett közoktatási intézményrendszer (7 óvoda, 5 általános iskola, 1 gimnázium) a szakszolgálati intézmények (Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Általános Iskola) és az alapfokú művészetoktatási intézmény komplexen lefedik és kielégítik a helyi neveléssel, oktatással, szolgáltatással kapcsolatos igényeket.

A magas színvonalon működő alapítványi, egyházi és más egyéb szervezet által működtetett óvodák, iskolák tovább bővítik a szolgáltatások körét.

Az intézmények képzési struktúrája változatos. A tartalmi munkában megvalósult a pedagógiai sokszínűség: emelt szintű matematika-, idegen nyelv-, testnevelés-, ének-zene oktatás, képesség kibontakoztató és integrációs felkészítés; kéttannyelvű, speciális német, angol középiskolai képzés.

Guba Lajos, a Kulturális-oktatási Bizottság elnöke véleménye szerint – az alapfokú zenei művészetoktatási intézmény mellett- fontos lenne a művészeti nevelés-oktatás más területeit is erősíteni.

Megoldásra vár a nevelési-oktatási intézmények épületállományának folyamatos felújítása, illetve egyes intézmények kiváltása újak építésével.

Az Intézkedési Terv adatai szerint Gödöllőn a 2003/2004-es tanévben 962 óvodai férőhely volt, a gyerekszám pedig 43 csoportban oszlott meg. A vonatkozó évben 1053 óvodást regisztráltak, ami 102-103%-os kihasználtságot eredményezett. Hosszú távon az óvodai és bölcsődei férőhelyek bővítése szükséges. Ezt támasztják alá a KSH 2003-as adatai is, amelyek szerint 100 bölcsődei férőhelyre 108 gyermeket íratnak be, 100 óvodaira pedig 106-ot.

Interjünk során a Közoktatási, Művelődési és Sport Iroda vezetője elmondta: igyekeznek már hároméves korukban beóvodázni a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket, így biztosítva azt, hogy az általános iskolákban hátrányuk csökkenjen.

Az óvodák sajátos nevelési programjaikban meghatározott célok és feladatok megvalósítása, valamint a sokszínű tevékenységi formák alkalmazása lehetővé teszi a gyermekek képességeinek, szokásaiknak fejlesztését, kialakítását, a hátrányok csökkentését.

Különös gondot fordítanak a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére, az integráció megvalósítására, az esélyegyenlőség biztosítására.

A KSH adatai szerint a város 8 általános iskolai feladatokat ellátó helyének 137 osztályába 3315 tanuló jár, akiknek 120 osztályterem és 292 pedagógus áll a rendelkezésükre. Figyelemre méltó, hogy elenyésző azok száma, akik a 16. életévük betöltése előtt abbahagyják tanulmányaikat, valamint az, hogy az érettségit adó középiskolákban tanul tovább a végzős diákok kilencven százaléka.

A városban magas szintű és széles a középiskolai kínálat, a 6 középiskolába összesen 1855 diák jár, oktatásukról 159 pedagógus gondoskodik. Jól mutatja a más településekről bejáró középiskolások száma, 1055 diák, vagyis a 1855 tanulónak több mint a fele, miért is Gödöllő a térség egyik oktatási centruma.

Ugyanakkor nemcsak Gödöllőre ingáznak diákok; az Intézkedési Tervből kiderül, hogy a széles kínálat ellenére relatíve magas (17 és 31% között mozog) a gimnáziumot máshol végzők aránya. A szakiskolai továbbtanulók esetében is ugyanez a helyzet, melyet az indokol, hogy egyetlen szakképző intézmény található a városban, tehát e téren nem valósul meg a város azon célkitűzése, hogy mindenkinek helyben biztosítson minden oktatási szolgáltatást. Igény van tehát a Madách Imre Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium kínálatának bővítésére. Szükséges továbbá (világított rá Széplaki Istvánné, a Munkaügyi Központ vezetője), hogy a szakközépiskola összhangba hozza kínálatát a munkáltatók munkaerő-keresletével.

A Szent István Egyetem az ország kiemelkedő felsőoktatási intézménye, amelynek gödöllői campusára több mint 3400 nappali tagozatos hallgató jár, kiknek harmada kollégiumban lakik. Az egyetem a kutatás, a fejlesztés, az innováció, a konferenciaturizmus terén nyújt lehetőségeket a város számára.

Gödöllő Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít a különleges gondozásra jogosult gyermekek, tanulók állapotának megfelelő ellátás biztosítására. Működteti a tanulói nehézségekkel, magatartási problémákkal küzdő gyermekek segítségét ellátó Nevelési Tanácsadót, a nyelvi-kommunikációs zavarokkal küzdő gyermekekkel foglalkozó Logopédiai Intézetet és Általános Iskolát és az úgynevezett más fogyatékos tanulók fejlesztését, oktatását végző Montágh Imre Általános és Speciális Szakiskolát.

Lehetőségek, stratégiák

- Magas szintű és sokszínű közoktatás további biztosítása.
- Gödöllő mint középiskolai oktatási centrum megtartása.
- Az egyetemhez kapcsolódó tudományos műhelyek, innovációk, egyetemi inkubáció.
- A szakképzési kínálat erősítése, piacépítő szakképzési programok a szakképzetlenek számára.
- Művészeti oktatás kiszélesítése.
- A rekreációs sportok bevonása az oktatásba.
- Nemzetiségi felzárkóztató és továbbtanulást serkentő programok biztosítása.
Továbbtanulásra ösztönző és lemorzsolódást gátló mentorprogramok alkalmazása.

Az érvényben lévő oktatási koncepció megállapításai

A fenntartó intézmény stratégiai célként jelöli meg, hogy kötelezettséget vállal arra, hogy biztosítja a kötelező alaptevékenységek megvalósításának költségeit, valamint az állampolgári igényeket kielégítő többlétszolgáltatásokat.

Kiemelt feladatként jelöli meg a minőségi hatékonyság és eredményesség megvalósítását a helyi közoktatásban, az intézményi munkában.

A humán erőforrás továbbképzése általában a következőkre irányul: informatika, mentálhigiéna, minőségirányítás, vezetőképzés, részképességi zavarok fejlesztésére irányuló szakképesítés megszerzése.

Szükséges az intézmények modernizálása, működési feltételeinek folyamatos javítása.

A jelenlegi koncepció kibővítése

A rekreációs sportok bevonása az oktatásba: az iskolai diáksport erősítése, tömegsport igényének terjesztése.

A roma diákok számára az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a pozitív diszkrimináció jegyében továbbra is szükséges biztosítani képesség kibontakoztató felzárkóztató programot. Gödöllő nagy hangsúlyt fektet a fiatalok oktatására, ami a hátrányos helyzetű diákok legfőbb felzárkózási lehetőségének számít. Ezért e szemlélet jegyében érdemes olyan programokat indítani, amelyek illeszkedve a korai beóvodáztatáshoz, csökkentik a különbségeket és mérsékelik az otthonról hozott hátrányokat. E programban érdemes nagy hangsúlyt fektetni a minél magasabb szintű továbbtanulás ösztönzésére, és a lemorzsolódást meggátló, személyre szabott figyelemre.

Gödöllő szecessziós és iparművészeti hagyományai csak akkor tudnak újjáéledni, illetve felvirágozni, ha megteremtjük a hagyományok továbbélésének lehetőségét, melyhez a művészeti oktatás tudatos fejlesztésére van szükség.

IV. 8. Sport

Helyzetkép

Gödöllő jelenlegi sportkoncepcióját 2004-ben fogadta el a képviselőtestület. A város stratégiai célként kezeli, hogy intézményes keretek között minél tovább biztosítsa a helyi ifjúság nevelését, ennek pedig egyik alkalmas terepe a sport, legyen szó tömeg-, diák- vagy élsportról egyaránt. Legnagyobb hangsúlyt a döntéshozók az utánpótlás-nevelésre fektetik, a profi szakosztályokat arra ösztönzik, hogy szponzorálásból tartsák el magukat.¹

Ennek értelmében az 1993-as koncepció óta nagy hangsúlyt kap az iskolai tömegsport, valamint az utánpótlás-nevelés, és e stratégia eredményeként sikeres utánpótlás-nevelő műhelyek alakultak ki a városban. Jelenleg 25 sportszervezet és 11 önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású iskolai sportkör működik Gödöllőn, ahol a kialakult hagyományoknak megfelelően a legnépszerűbb és a legsikeresebb sportágakat támogatja a város. Az általános iskolákban aktív diáksportélet folyik, az általános iskolai képzések sportválasztéka a testnevelő tanároktól függ.²

Kiemelt támogatásban részesülnek a Röplabda Klub, Kézilabda Klub, a Futball Klub és a Góliát DSE, továbbá a GEAC szakosztályai közül az asztalitenisz, atlétika, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda és vívás. Versenyszakosztályai közül a legnépesebb és legeredményesebb az atlétika és a vívás; mindkét szakosztály jól szervezett és eredményes utánpótlás-neveléssel rendelkezik. A GEAC a városi versenysport-, szabadidősport- és diáksport-rendezvényekre kedvezményesen biztosítja létesítményeit, amelyek mára jelentősen leromlottak, elhasználódtak, teljes felújításra szorulnak. Nemzetközi méretű sportcsarnokkal, három szabadtéri labdarúgópályával, kilenc tenispályával, vívóteremmel és egy kisméretű tornateremmel rendelkezik. Az egyetemi sportcsarnok túlszűfolt, ezért a városban igény mutatkozik egy új tornacsarnok építésére.³

Azok a sportszervezetek, valamint az önkormányzati iskolák sportcsoportjai akik nem részesültek kiemelt támogatásban, pályázat útján kaphatnak támogatást céljaik megvalósításához. Ide tartoznak a szabadidő sporttal, a különböző küzdő sportágakkal foglalkozó sportszervezetek, a kerékpározással és a sakkkal foglalkozó egyesületek. Az iskolai sportcsoportok közül azok a csoportok jutnak támogatáshoz, akik megállapodási szerződés keretében együttműködnek a kiemelt sportegyesületekkel.

¹ Benkő Ákosné, a Köznevelési, Művelődési és Sport Iroda vezetőjével készült interjú alapján.

² Körösfői László önkormányzati képviselővel készített interjú alapján.

³ Buda Lászlóval készített interjú alapján.

Lehetőségek, stratégiák

- A táji adottságokat kiaknázó rekreációs és tömegsportok: kerékpár, lovas, tájfutó, horgász, vadász, természetjáró, sportrepülő.
- Hagyományteremtés az új rekreációs sportok terén az iskolai diák sportoktatás bevonásával. Meg kell teremteni a lehetőségét, hogy ne csak a hagyományos tömegsport keretében sportolhassanak a diákok, hanem a térség adottságait kihasználó (lovaglás, tájfutás stb.) sportok területén is.
- A tervezett uszoda, sport- és jégcsarnok megépülése szélesíteni fogja a sportolási lehetőségeket. A diákok és felnőttek tömegsport-lehetőségei bővítésének egészségügyi és szociális hatásai is lesznek.

A városfejlesztési koncepció megállapításai

Gödöllő város az általa fenntartott közoktatási intézményekben a gyermek- és ifjúsági sportot, ezen belül a teljesítőképes tudást adó, motivált iskolai testnevelést támogatja az egészségmegőrzés érdekében.

Azokat a tevékenységeket kívánja támogatni, amelyek segítik a mindennapos testedzés, a szabadidősport megvalósítását, a fogyatékkal élők sportolási tevékenységét.

Kiemelten kívánja támogatni a város sporthagyományait is figyelembe vevő, eredményesen működő szakosztályokat, az utánpótlást nevelő műhelyeket. Ennek értelmében kiemelt támogatásban részesülnek a következő sportok: röplabda, atlétika, kézilabda, labdarúgás, vívás.

A jelenlegi Sportkoncepció kibővítése

Ki kell használni Gödöllő és környékének adottságait. A táji adottságoknak megfelelő rekreációs és tömegsportokat kell preferálni. Az erdők, a dombság, a tavak kiváló terepet nyújtanak a természetjáráshoz, vadászathoz, horgászathoz, tájfutáshoz stb.

A táji adottságokhoz igazodó rekreációs sportok terén hagyományteremtésbe kell fogni. Ezért a helyi bázis kialakításához be kell vonni az oktatásba ezeket a sportokat, és elő kell segíteni új egyesületek és sportbázisok kialakítását.

Összefüggő kerékpárútvonalakat és lovastúra-útvonalakat kell létrehozni a városban és a város környékén.

IV. 9. Közbiztonság

Helyzetkép

Gödöllő város jelen Városfejlesztési Koncepcióval egy időben készítette el a Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Koncepciót. Ennek fő célkitűzése „annak kidolgozása, hogy hogyan lehet elősegíteni a közbiztonság javítását, összehangolni a közbiztonsággal, kiemelten a bűnmegelőzéssel összefüggő, tevékenységet, meghatározni a tennivalókat, részt venni a forrásteremtésben, szükség esetén az alaptevékenységet nem veszélyeztetve részt venni vállalkozásokban, a városnak jó hírét kelteni és terjeszteni, lobbizni a különböző hazai és nemzetközi szervezeteknél, kedvező klímát teremteni a vendégek és a turisztikai szolgáltató vállalkozások számára”.

A Koncepció áttekinti előbb a helyi közbiztonsági helyzetet, majd az önkormányzat jogi kereteit a bűnmegelőzés és közbiztonság területén, végül a gödöllői közbiztonság feladatellátásának intézményrendszerét. Mindezek megisméltésére a Városfejlesztési koncepció nem vállalkozik. A Koncepció SWOT-táblája a következő:

Erősségek:

célirányos felkészülés és kívánt eredmény
pontos megjelölése
kialakult intézményrendszer
kiváló szakembergárda
alacsony munkanélküliség

Gyengeségek:

financiális gondok
a szervezett, összehangolt együttműködés hiánya
motiváció hiánya, közömbösség
közlekedési zsúfoltság
nem kellően elterjedt technika
a média lakosságinformáló szerepének alacsony hatékonysága a bűn- és baleset-megelőzésben

Lehetőségek:

együttműködés megszervezése
jól menő, tökeerős helyi gazdaság

Veszélyek:

Főváros közelsége
önkormányzatok forrásszűkítése, iparüzési adó megszüntetése
jelentős nappali létszámtöbblet, turisták, ügyintézés, egészségügy, oktatás, vásárlás

A közbiztonság fejlesztésének céljai

Általános cél: az életminőséget javító közbiztonság megteremtése, a bűnözés csökkentése, a szubjektív biztonságérzet növelése.

Középtávú cél: a közösségi bűnmegelőzés műszaki rendszerének kiépítése a településen.

Rövid távú célok: a közvetlen kapcsolat kiépítése az önkormányzat, a rendőrség, a helyi intézmények, gazdasági élet helyi szereplői, lakossági civil szerveződések és a lakosság minél szélesebb rétege között. Az önkormányzat bűnmegelőzési és közbiztonsági koncepciójának elfogadása, a bűnmegelőzésért felelős személy kijelölése. A leírtakhoz források megszerzése pályázat útján, önrész vállalása, elkülönített pénzkeret biztosítása.

A jelen városfejlesztési koncepció megállapításai

A városfejlesztési koncepció, a Közbiztonsági Koncepció alapján, a következő prioritásokat fogalmazza meg:

- A város biztonságának fokozása, a közterület rendjének fenntartása. A város közbiztonságának javításához szükséges rendőri jelenlét biztosítása.
- A gyermek- és fiatalkori bűnözés csökkentése.
- A droghasználat és kábítószer-bűnözés kezelése, megelőzése érdekében a fokozott hatósági tevékenység mellett széles körű intézményi és társadalmi összefogás szükséges.
- A családon belüli erőszak megelőzése, megtörtént esetek megfelelő kezelése. Erőszakos családban felnövekvő gyermekben az erőszakra való hajlam átöröklődik. Kiemelten fontos a problémás családok segítése, mert ezzel egyben az előző pontban megfogalmazott célokért is tudunk tenni.
- Az idős, egyedül élők fokozott védelme, biztonságuk növelése, beleértve otthonuk védelmét is.
- Az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés, az áldozat kompenzációja.

A jelen Közbiztonsági Koncepció módosítása nem szükséges.

IV. 10. Környezetvédelem, fenntartható növekedés, vízgazdálkodás, felszín alatti vizek

Helyzetkép

Hulladékgazdálkodás

A Vásártér mögötti kommunális hulladéklerakón lévő hulladék mennyisége kb. 40 000 m³, amelynek nagy része lakossági hulladék. A Babat-völgyben illegális hulladéklerakó és üzemanyag-tároló van. Az üzemanyag-tároló problémája felmerül az egykori autóbusz-állomás területén is.

A hulladékgazdálkodás tartós megoldását jelenti az ISPA által finanszírozott régiós hulladékgazdálkodási program. A program az Észak-Kelet-Pest és Nógrád Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Önkormányzati Társulás egész területén oldja meg a hulladékgyűjtési problémát.

Levegőtisztaság

A város közlekedése jelenleg tartós levegőszennyezést okoz. Ezt csökkenteni fogja a megépülő elkerülő út, valamint az M0-ás körgyűrű Gödöllőt érintő szakasza. A légszennyezést növelik a nem aszfaltozott utak is, azonban a közlekedésről szóló fejezetben (IV. 4.) ezt részletesen tárgyaljuk. A légszennyezés másik forrása a lakossági fűtésből származó károsanyag-kibocsátás és a város területén jellemző szervesanyag-égetés.

Felszíni vizek

A csapadékvíz elvezetése a magasabb területek kivételével megoldott. A csapadékvíz-elvezetés, illetve a fokozott beépítés és a közterületek aszfaltozása miatt a talajvizek, források vízutánpótlása nem megoldott; ez egyebek közt a Rákos-patak vízmennyiségének csökkenésében is tetten érhető. Jelen koncepció szorgalmazza, hogy legyen városi projekt a csapadékvíz-gyűjtés és -felhasználás. A csapadékvíz-megtartás és -felhasználás módozatainak kidolgozásában a SZIE és a tájvédelmi körzet munkatársai lehetnek partnerek.

A település 99%-ban csatornázott. Komoly problémaként merül fel ugyanakkor a Rákos-patakba történő illegális szennyvízbekötések, ami miatt ma a patak vize rossz minőségű, és alkalmatlan (egyebek közt) a később létesítendő Hattyús-tó táplálására.

Felszín alatti vizek

Gödöllő északi vízbázisában az első vízadó rétegben fűtőolaj-szennyezés jelent meg, amelynek forrása az egykori Ganz Árammérő Gyár telephelye. A település ivóvízzel való ellátottsága megfelelő, azonban a rendszer folyamatos fejlesztésre szorul. A város termálvízkészlete a felszín alatti vizek legértékesebb része. Hasznosítása két módon képzelhető el: termálfürdőként, illetve geotermikus energiaként.

Városi energiagazdálkodás

Gödöllő város egyik adottsága a távhő-szolgáltatás kiterjedt jellege; a lakosság közel 30%-a (a lakótelepek lakói) és a belvárosi közintézmények többsége távhő-fűtést használ. Jelenleg mind a távhő, mind pedig a családi házas övezetek meg nem újuló erőforrásokat használnak. A SZIE szakembereivel és a GD Tájvédelmi Körzet munkatársaival együttműködésben elképzelhető olyan alternatív technológia (pl. geotermikus energia, biomassa stb.) sikeres alkalmazása, amely egyrészt környezetbarát, megújuló energiát jelent, másrészt pedig részben helyi energiaforrásra alapozza a városi energiaellátást.

Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet

A város külterületének 1/3-a tájvédelmi körzet. A Körzet adta lehetőségek kihasználására irányuló programok (fenntartható, környezetbarát idegenforgalom, természetközeli nevelés stb.) csak a Tájvédelmi Körzet szakembereivel együttműködésben alakíthatók ki.

Környezeti fenntarthatósági együttműködés a Szent István Egyetemmel

Mind a városi energiagazdálkodás, mind pedig a környezetbarát mezőgazdasági, illetve vízgazdálkodási projektek (kiemelten a Babati tórendszer revitalizációja esetében) kapcsán a város támaszkodhat az egyetem szakmai hátterére. A város egyik, már évek óta elfogadott irányelve, hogy olyan iparágak telepedjenek le területén, amelyek kevésbé szennyezik a környezetét. Ezen túlmenően a város kiemelten támogathatja a SZIE tevékenységéhez kapcsolódó vagy spin-off vállalkozások létrejöttét, illetve megtelepedését Gödöllőn.

Lehetőségek

- Az északi vízbázis feltárása és szükség esetén kármentesítése.
- A Vásártér mögötti hulladéklerakó áthelyezése.
- Illegális hulladéklerakók felszámolása.
- A Babat-völgyben lévő hulladéklerakó és üzemanyag-tároló feltárása, kármentesítése.
- Szelektív hulladékgyűjtés elterjesztése.
- A régi autóbusz-pályaudvar szennyezésének feltárása.
- Elkerülő utak megépítése, belvárosi forgalom csökkentése, utak burkolása.
- Szervesanyag-égetés visszaszorítása.
- Fűtési rendszerek és elavult épületek modernizációja.
- Alternatív energiahasznosítási lehetőségek feltárása.
- A város környéki tórendszerek kiaknázása sport és idegenforgalmi célokra.
- Csapadékvíz-gyűjtők építése, esővíz felhasználása.
- Környezetszemléletű nevelés meghonosítása.
- Az egyetem kutatóbázisára alapozva, és együttműködve kell a város iparát fejleszteni.

Jelen Városfejlesztési koncepció megállapításai

- Az infrastrukturális ellátottság megfelelő, a folyamatos fejlesztés elengedhetetlen.
- Az illegális hulladéklerakók felszámolása elsődleges feladat.
- Meg kell szüntetni az illegális szennyvízelhelyezést.
- Javítani kell a fűtési rendszer hatékonyságát műszaki és épület-felújításokkal.
- Gödöllő város törekszik az alternatív energiaforrások (pl. geotermikus energia, biomassza, stb.) minél szélesebb körű felhasználására a városi energiaellátásban. Az alternatívák szakmai megalapozása az egyetemmel és a GD Tájvédelmi Körzet munkatársaival együttműködésben képzelhető el.

A jelenlegi szakági koncepció kibővítése

Szükség van gödöllői környezetvédelmi és vízgazdálkodási koncepcióra.

IV. 11. Népjóléti kérdések

Helyzetkép

Gödöllő Város Önkormányzata 2004-ben fogadta el Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját, mely a szociális terület fejlesztési tervét tartalmazza. Ez a dokumentum rendelkezik arról, hogy a jogszabályban rögzített ellátási formák minden lakos számára elérhetőek legyenek.

A koncepció rendelkezik a törvény által megkívánt ellátások megszervezéséről: idősök nappali ellátása, utcai szociális munka, hajléktalanok nappali melegedője és éjjeli menedékhelye, idősök és fogyatékosok átmeneti elhelyezése, idősök klubja, fogyatékosok, pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali intézménye, pszichiátriai és szenvedélybetegek átmeneti otthona, valamint a hajléktalanok átmeneti szállása.

A Forrás Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat a következő munkacsoportokkal rendelkezik: családsegítő szolgálat, gyermekjóléti szolgálat, hajléktalan-ellátás, népkonyha, gazdasági és pénzügyi munkacsoport.

Feladatai: egyéni esetkezelés, mentálhigiénés és gondozási tanácsadás, kríziskezelés, családi és szociális feszültségek okainak feltárása, kezelése, tanácsadás és humán jellegű civil kezdeményezések ösztönzése.

A város ez évben 225 millió forintot fordít gyermekvédelmi és szociális ellátásra, ennek keretében rendszeres és eseti ellátást biztosít a rászorulóknak számára. A rendszeres ellátások közé tartozik többek között a lakástámogatás, az ápolási díj, az időskorúak járadéka, a közcélú foglalkoztatás, a normatív étkezési támogatás és a rendszeres szociális segélyezés. A legtöbb kérvény a fűtési támogatást, a lakásfenntartást, az iskolakezdést és a gyógyszer-támogatást célozza.

A szociális problémák kezelésére a segélyezési munkacsoport és a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat együttese hivatott, a drogproblémák kezelésére pedig a kábítószerügyi egyeztető fórum. A kisebbségi önkormányzat többek között oktatási és étel-miszersegélyezési programokkal segít a rászorulóknak.

A szociális szolgáltatások rendszere magában foglalja a nappali ellátás biztosítását. A városban az Idősök Klubja, a Fogyatékosok Nappali Intézménye, a Pszichiátriai Betegek Nappali intézménye, a Szenvedélybetegek Nappali Intézménye és a Nappali melegedő látja el ezeket a feladatokat. 1991 óta működik a Forrás Szociális Segítő és Gyermekjóléti Szolgálat, amelyhez időközben hozzácsatolták a Népkonyhát és a Szárítópusztán kialakított Hajléktalanok Átmeneti Szállását, valamint a Gyermekjóléti Szolgálatot.

Gödöllő kedvező munkaügyi helyzetű település, ahol országos összehasonlításban rendkívül alacsony a munkanélküliség, sőt, bizonyos ágazatokban, ahogy Széplaki Istvánné a Munkaügyi Központ vezetője fogalmazott, időszakos munkaerőhiánnyal kell számolni. A kiváló gazdaságföldrajzi adottságokból fakadóan a helyi és a fővárosi munkáltatók együttesen képesek foglalkoztatni a munkaerő többségét, itt így nem jelentősek a munkanélküliségből fakadó szociális problémák.

A munkanélküliek többsége alacsonyan kvalifikált, nekik a pályaválasztási kiállítások segítenek az elhelyezkedésben, továbbá lehetőségük van a Munkaügyi Központ vagy a

Cigány Kisebbségi Önkormányzat által szervezett képzéseken való részvételre. A kisebbségi önkormányzat egyik tagja, Kubatov János szerint jellemző, hogy a programokon részt vevők többsége munkába tud állni a képzés után.

Jelentős szociális alapon történő területi elkülönülés nem jellemző a városra, egyedül a Száritópusztán élő, részben roma lakosság küszködik súlyos szociális problémákkal. Ez a lecsúszott terület olyannyira periferikus helyzetű, hogy nem reprezentálódik a lakosok mentális terében sem. A városon belül a helyiek egyedül a Klapkát jelölték meg mint lecsúszófélben lévő területet (bővebben ezzel a mentális térkép elemzésekor foglalkozunk), ám tapasztalataink ezt nem támasztották alá.

Gödöllőn kevés helyi hajléktalan van, a meglévő hajléktalanszálló kapacitása elégségesnek bizonyul, ugyanakkor igény volna egy koedukált részlegre is, mondta Dr. Tamás Márta, a Népjóléti Iroda vezetője. A hajléktalanok átmeneti szállása sorozatos konfliktusok forrása, mivel gyakoriak a szállólakók által elkövetett rongálások. A budapesti hajléktalanok olykor időszakosan kiszivárognak Gödöllőre, s főként a vasútállomás várótermét veszik igénybe. A fokozottabb hajléktalan-kiáramlás esetén a problémával foglalkozni kell, hiszen ez az eshetőség ronthatja a város turisztikai lehetőségeit.

Lehetőségek

- A gödöllői minőségi életforma minél szélesebb körű kiterjesztése érdekében a szociális védőháló erősítése a civil és önkormányzati szféra részvételével.
- Továbbképző programok a szakképzéssel nem rendelkezők és a piacképes képesítéssel nem rendelkezők számára.
- A kedvező munkaügyi helyzet fenntartásának és javításának stratégiai eleme az oktatás; mint egyetemi város a tudásalapú gazdaság potenciális színhelye. A prevenció szempontjából szükséges összehangolni a képzési struktúrát a helyi munkáltatók igényeivel.
- A preventív szemlélet meghonosítása, a segélyezést hosszú távon kiváltó szociális alapú prevenció, mentálhigiénés és szociális mentorprogramok.
- Az újrakezdés, az ismételt munkába állást támogató programok, a hajléktalanok reintegrációját segítő programok, az újrakezdést meggátló alkoholproblémák kezelése.
- A fogyatékkal élők és a csökkent munkaképességűek számára munkaprogramok beindítása.

Jövőbeli elképzelések:

- álláskereső klub,
- adósságkezelési tanácsadás,
- torna és kirándulóklub létrehozása.

Fejlesztési elképzelések:

- gondozási központok létrehozása,
- önkéntes munkát szervező központ,
- fogyatékkal élők támogatói szolgálatának létrehozása,
- akadálymentesítés,
- pályázati munkacsoport létrehozása,
- civil közösségi ház létrehozása,
- a pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali intézményének kialakítása,

- egységes informatikai rendszer létrehozása,
- a jogszabályban előírt, hiányzó szolgáltatások létrehozása,
- intézményi karbantartó és felújítási program.

Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai

Koncepcionális elvek:

- A városlakók megváltozott igényeinek, szociális szükségleteinek figyelembevételével kell kialakítani a szolgáltatások rendszerét.
- A szakmai igényesség növelése, az ellátások fejlesztése, a dolgozók szakmai felkészültségének növelése az intézmények szervezeti-irányítási rendszerének átalakításával.
- Az egyes ellátási típusok és szolgáltatások egymásra építése, hálózatba szervezése a komplex feladatellátás érdekében.

A szakági koncepció kibővítése

- A prevenció szempontjából szükséges a szakképző intézmények kínálatának és a helyi munkaadók igényeinek folyamatos összehangolása.
- Preventív profilú szociális programok beindítása.
- A fogyatékkal élők és csökkent munkaképességűek számára egy munkaprogram létrehozása, amely lehetőséget nyújt a résztvevők számára egy teljes és méltósággal teli életvitel megvalósítására.
- A hajléktalanok újrakezdését célzó program beindítása.

IV. 12. Kultúra

Helyzetkép

Gödöllő város 2005-ben fogadta el kulturális koncepcióját. A legfontosabb kulturális identitásképző elemeknek a kastély, az egyetem, a máriabesnyői kegyhely és a szecessziós művésztelep számítanak. Mindezek mellett a városlakók fontosnak tartják megemlíteni még a Művelődési Ház hagyományait is.

A Gödöllői Városi Múzeum időszakos és állandó kiállításoknak ad otthont. A múzeum gyűjtőkörének minden területén –képző, és iparművészet, helytörténet, néprajz- gyarapítja, dokumentálja és bemutatja gyűjteményeit.

Legjelentősebb gyűjteménye a híres szecessziós művésztelep anyagából kerül ki, a szecessziós túrák keretében pedig lehetőség nyílik a művésztelep megismertetésére is a művésztelep így turisztikai szempontból is vonzó. A művésztelep iránt fokozatosan megnőtt a nemzetközi érdeklődés is, melynek során egyre több országba kerültek ki a szecessziós gyűjtemény múzeumi darabjai is.

Fontos szót ejteni a szőnyegszövéshez kapcsolódó iparművészeti, valamint egy-egy jelentős íróhoz, Ottlikhoz és Adyhoz kötődő irodalmi hagyományokról is. Azonban még az

iparművészet mind a mai napig jelen van a városban, addig számottevő irodalmi életéről nem beszélhetünk.

A kastély számos kulturális rendezvény színhelye, a Gödöllőre irányuló kulturális idegenforgalom centruma. Nemrég felújított, egyedülálló barokk színházterme nemcsak építészeti látványosságként hasznosítható, hanem igényteremtő marketinggel rendszeresen különleges előadások színtere is lehet. A kastélynapok kosztümös fesztiválja fontos esemény a város életében. Jelenleg a kastély 15%-a tekinthető meg, a látogatók pedig mindössze átlagosan 25-40 percet töltenek el itt, ami arra enged következtetni, hogy a szükséges erőforrások megléte esetén a helyszín és a programkínálat is bővíthető. Adottságai ugyanis alkalmassá teszik a látogatók figyelmének minél hosszabb ideig történő lekötésére.

Gödöllő egyedülálló lehetőségekkel rendelkezik a zenei életben, zenei élete a kastély és a Chopin Zeneiskola körül szerveződik. A zenei képzés kiemelt oktatási feladatnak számít a városban. Idén hagyományteremtő szándékkal rézfűvös fesztivál került megrendezésre, a néptánc együttes pedig országos hírrel rendelkezik.

Az egyetemen jelentős tudományos műhelyek működnek, ehhez az intézményhez kapcsolódik az arborétum és a Mezőgazdasági Eszköz- és Gépfejlődéstörténeti Szakmúzeum is.

A máriabesnyői kegyhely Magyarország harmadik leglátogatottabb búcsújáró helye, öt kiemelt búcsúnapján 1000-3000 hívő érkezik ide a Kárpát-medence számos magyarlakta pontjáról, ugyanakkor a többi egyházi ünnepnapon és vasárnapokon is szép számmal fogad zárandókokat. Barokk temploma és kapucinus rendháza kiemelt építészeti kulturális értékkel rendelkezik.

Petőfi Sándor Művelődési Központ – országos szinten is színvonalas színházi előadások, zenei rendezvények helyszínéeként tartották nyilván, melynek emléke elevenen él a helyi és a fővárosi kultúrfogyasztók körében. Az intézmény többfunkciójú tevékenységszerkezetében differenciált közművelődési gyakorlat alakult ki. Alaptevékenységi feladatait a helyi kulturális hagyományok gondozásában, a közösségi tér és közösségi tevékenység biztosításában, a lakosság művelődési igényeinek kielégítésében, a tanulási, képzési lehetőségek biztosításában, a kulturális szolgáltatások szervezésében, bonyolításában, gondozásában határozható meg. Feladatai között kiemelten kezeli továbbá, az öntevékenység kibontakoztatását segítő munkaformák alkalmazását, a városi ünnepek, egyéb rendezvények szervezését, lebonyolítását, a helyi művészeti csoportok alkotó erejét.

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ számos funkciómodellt alakított ki: könyvtár, információs központ, közösségi tér. Ennek megfelelően ápolják a klasszikus könyvtárkultúrához kapcsolódó értékeket, biztosítja más könyvtárak adatbázisának elérését, az Internet használatát, valamint sokszínű és gazdag irodalmi és kulturális programjával, új típusú szolgáltatásokkal növeli olvasótáborát, látogatóinak számát.

A nemzetiségek kulturális hagyományainak ápolása fontos identitásképző és megtartó szereppel bír. A Cigány Kisebbségi Önkormányzat szervezésében évente kerül megrendezésre a régió túl is figyelmet kiváltó Cigánybál, és a térség fiataljait mozgósító Roma Ki-mit-tud. A városban mind a mai napig aktívan tevékenykednek a magyar nóta hagyományát továbbélő cigányzenészek, akik a város és a kisebbségi önkormányzat rendezvényeinek rendszeres fellépői. Alkalmas vendéglátóhelyek hiányában azonban nincs módjukban állandó jelleggel jelen lenni a város kulturális életében. Manapság aktuális e műfaj felelevenítése, mely szorosan kapcsolódik a magyar kisvendéglők letűnőfélben lévő világához.

A városban és központjában hiányzik a kulturális pezsgés, melynek bázisát a kávéházak, kisvendéglők képezhetik. A pezsgő, kisvárosi kulturális miliő a turistákat is képes lenne átszabítani az út túloldalára, de a városlakók számára fontos identitásképző elem lenne. Ehhez az épített környezet rendezése és a közlekedési vonalak átrendezése mellett a nagy hagyományokkal rendelkező magyar kávéházi kultúra felélesztésére is szükség lenne a városban.

A Gödöllő környékét övező természeti környezet, az identikus tájegység fontos értékkel bír. A kistérségi települések különféle arculatának kiaknázása és a hiányzó arculatok megteremtése elengedhetetlen Gödöllő számára is, melyhez szükséges a kistérség kulturális programjainak összefűzése és összehangolása.

Lehetőségek, stratégiák

- A gödöllői szecesszió hagyományaira épülő, állandó szecessziós gyűjtemény - Magyar Szecesszió Múzeum - létrehozása.
- A szecessziós művésztelep felélesztése a régi telep alkotóházaiban.
- Iparművészeti hagyományteremtés a szőnyegszövő műhelyhez kapcsolódó művészeti oktatással.
- A kastély, az egyetem és a város kulturális rendezvényeinek összehangolása, közös kapacitáskihasználás, tudományos műhelyek létrehozása.
- Belvárosi hangulat kiaknázása: minőségi, kulturált kisvárosi miliő kialakítása, a kávéházi kultúra felélesztésének ösztönzése.
- Környezettudatosságra való nevelés.
- Kistérségi kulturális együttműködések kialakítása, a táji adottságok által nyújtott kulturális arculatok és lehetőségek kiaknázása.
- Fesztiválhelyszínek kialakítása, az egyetemmel karöltve a város környezetére is irányuló fesztiválosztönző intézkedések, pl. „Babati Fesztivál”, „Malomtó Fesztivál”.
- Az irodalmi hagyományok kiaknázása: Léda Villa, Ottlik Ház.

Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai

A Gödöllő város által 2005-ben elfogadott Közművelődési Koncepció a jelen helyzet és lehetőségek tükrében a következő megállapításokat teszi:

Fő célkitűzések:

- a magyarságot és európaiságot megtestesítő értékek létrehozása és a város sajátos tárgyi, szellemi értékeinek megőrzése,
- tudatos informálás: Gödöllő Magyarország Salzburgja,
- a kulturális turizmus számára érdekes attrakciók, komplex termékek és a csak Gödöllőre jellemző projektek létrehozása,
- a testvérvárosi kapcsolatok szerepének növelése, a kulturális szolgáltatások minőségének emelése és a civil társadalom anyagi és intézményi feltételeinek megteremtése.

Városfejlesztési célkitűzések közé tartozik:

- a kulturális hozzájárulás minél szélesebb körben legyen elérhető, amelyre való fogékonyságot az oktatáson, intézményeken keresztül lehet elérni az esélyteremtés jegyében,
- a turisztikai, kulturális központ szerepének erősítése, a művésztelep hagyományain alapuló összművészeti törekvések támogatása és a természettel kialakított szoros kapcsolat erősítése: Budapest kertje,
- kulturális örökség megmentése, állagvédelem: kiemelten a speciális, helyi vagy kisebbségi kultúrákra vonatkozóan,
- marketing: Gödöllő Magyarország Salzburgja, az élő művészet kertje, az egészsélet szigete, a kulturális turizmus fellelővára.

Városfejlesztési feladatok:

- a városnak vonzóbb, európaibb hangulatot kell kölcsönözni, emberibb építészeti környezet kell létrehozni,
- hagyományőrző, népi és természetbarát törekvések, a naiv művészet támogatása,
- a művelődési központ újjáépítése, esztétikai környezetének emelése,
- az Alsó-park és a kastély szépítése,
- az Iparművészeti Telep fejlesztése.

Intézményi szintű elképzelések:

- Petőfi Sándor Művelődési Központ: a civil egyesületek működésének segítése,
- Városi Múzeum: tudományos konferenciák szervezése és kiadványok létrehozása, a művésztelep hagyatékának gondozása és bemutatása, melyhez fejlesztés szükséges,
- Gödöllői Iparművészeti Műhely: művészteleppé fejlesztés, műtermek, szálláshelyek létrehozása, tehetséggondozás,
- Magyar Szecesszió Múzeum létrehozása,
- Kastély: kulturális és konferenciaturizmus.

Mindezeket részletesen a Gödöllő Város Kulturális Koncepciója című dokumentum tartalmazza.

A szakági koncepció kibővítése

A Gödöllő Város Kulturális Koncepciója című dokumentumot a következő szempontok szerint javasoljuk továbbgondolni:

1. A Máriabesnyői Kapucinus Templom az ország egyik legjelentősebb kegyhelye, amely az év egész időszakában fogad zarándokokat. Bár a vallásosság visszaszorulásának folyamata jellemzi a magyar társadalmat, a spiritualitásra egyre nagyobb igény mutatkozik. Ennek jegyében egyre többen vállalkoznak különféle zarándokutakon való részvételre. Tervezett egy, az *El Camino* mintájára történő, magyar zarándokút kiépítése, amely érintené a fontosabb magyar kegyhelyeket, így Máriabesnyőt is. A vallásos turizmus fellendülésére, a zarándokok fogadására itt is fel kell készülni. Szükséges továbbá a búcsújáróhely

népszerűsítése és a környék turisztikai programkínálatába való bekapcsolása: Ezen a téren kiemelt lehetőség a kastélyba érkező turisták ideirányítása.

2. A nemzetiségek identitásának megőrzése szempontjából elengedhetetlen a nemzetiségi hagyományok ápolása. A város legnépesebb kisebbsége a lakosság tizedét kitevő roma közösség. A magyar oktatásügy nem fordít kellő figyelmet a romák anyanyelvi és kultúraápolására, ezért mind a helyi oktatásban, mind azon kívül, különórák formájában és öntevékeny csoportok támogatásával nagy hangsúlyt kell fektetni erre.

3. Gödöllő környékén számos, turisztikai szempontból is vonzó potenciális fesztiválhelyszín található, ilyenek a Babat-völgy és a Malom-tavak környéke, ahol az egyetemmel és az egyetemi polgársággal karöltve izgalmas és színvonalas fesztiválok megrendezésére van lehetőség.

IV. 13. Idegenforgalom és turisztika

Helyzetkép

Gödöllő városa kiváló adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy a térség rekreációs turizmusának központjává váljon. A természeti értékek mellett a környéken számos kegyhely, kulturális, történelmi érték várja a turistákat, melyek közül kétségkívül a gödöllői Grassalkovich-kastély a legjelentősebb, amely a belföldi turisták mellett külföldieket is vonz.

	Vendéglátóhely	Étterem, cukrászda	Bár, borozó
Gödöllő	146	104	24
Vác	192	134	40
Veresegyház	84	71	10
Szentendre	186	172	7
Szigetszentmiklós	164	114	44

Az ide látogatók sajnos még nem töltenek el sok időt a térségben, s annak ellenére, hogy a város nem rendelkezik reprezentatív városközponttal, a vendéglátóhelyek alkalmasak kiszolgálásukra.

Gödöllőn 146 vendéglátóhely található, ebből 104 étterem vagy cukrászda, és 24

bár, borozó. Elgondolkodtató viszont, hogy Vácot, valamint a kisebb lélekszámú Budaörsön és Szigetszentmiklóson is több vendéglátóhely van, mint itt.

	Kereskedelmi szálláshelyek: szoba	Kereskedelmi szálláshelyek: férőhelyek	Kereskedelmi szálláshelyek: vendég	Ebből külföldi vendég
Gödöllő	267	763	4703	1266
Vác	34	78	4400	1767
Veresegyház	22	88	3640	103
Szentendre	181	728	12639	3858
Szigetszentmiklós	93	216	16101	7273
Visegrád	223	601	25120	3985

A KSH bejegyzett adatai szerint a térségben kis híján Gödöllő rendelkezik a legtöbb kereskedelmi szálláshellyel, ha a szobák számát vesszük figyelembe. A városban 267 szoba van, Budaörsön 277,

Szentendrén 181, Visegrádon 223. E négy turisztikailag frekventált hely mögött a többi város messze elmarad a szobák számát tekintve. A férőhelyek számában is e négy település mutat fel kiugró eredményt. Ebben már vezet Gödöllő (763), majd Szentendre (728), Visegrád (601) és Budaörs (570) következik. Az adatok azonban csalókák, hiszen köztudott, hogy a város szálláshelyhiánnyal küszködik, és nincs reprezentatív szállodája sem. Valószínűleg a kollégiumi szálláshelyek javítanak a statisztikai mutatókon.

A vendégszámok terén Gödöllő a középmezőnyben foglal helyet, szálláshely hiányában nem tudja több napra lekötni a kastély miatt szép számban érdeklődő turistákat. Mindössze 4703 vendég szállt meg itt, ugyanannyi, amennyi Vácott is. E tekintetben a térségben Budaörs (30 523), Szentendre (12 639), Szigetszentmiklós (16 101), és Visegrád (25 000) vezet. A vendégek hozzávetőleg negyede (1266 fő) külföldi. Az eltöltött vendégéjszakák szempontjából valamelyest javít Gödöllő a statisztikán: a vizsgált évben 15 611 vendégéjszakát számláltak itt, ennek harmadában külföldi volt a szállóvendég.

	Vendégéjszák száma	Ebből külföldiek által eltöltött éjszaka	Kereskedelmi szállásférőhely 1000 lakosra
Gödöllő	15611	5160	24
Vác	8930	3413	2
Budaörs	61748	49217	23
Szentendre	24558	9997	31
Szigetszentmiklós	25147	10706	9
Visegrád	48066	12091	356

Az adatokból jól látható, hogy a kereskedelmi szálláshely feltétel, de önmagában kevés a turisták Gödöllőn megtartásához. Budapest közelsége azt okozza, hogy az agglomerációban a települések nagyon nehezen képesek önálló turisztikai végcélá válni. A turisták nagy része budapesti program részeként látogat el Gödöllőre, Szentendrére vagy a Dunakanyarba. Mindemelllett nagy különbségek is tapasztalhatók a települések között. A budaörsi adatok csalókák. Bár a vendégszám roppant magas, ezek a vendégek nem kikapcsolódnak, hanem dolgozni jönnek Budaörsre; a magyarországi multinacionális cégek egy részének központja Budaörs. Visegrád és Szentendre amellet, hogy a Duna partján fekszenek – amely önmagában vonzó idegenforgalmi tényező –, nagyon karakteres turisztikai arculattal rendelkeznek. A visegrádi vár és az ehhez kapcsolódó programok, illetve Szentendre pezsgő művészeti és éjszakai élete, hangulatos óvárosa kiemelkedően jó idegenforgalmi pozícióba emelte ezt a két települést.

Gödöllőn jelenleg több olyan beruházás folyik, amely a város idegenforgalmi szálláshelyeinek bővítését szolgálja. A „20-as” és a Szent István Egyetem új kollégiumi szárnya révén bővülnek az alsó és középkategóriás szálláshelyek Gödöllőn. A királyi kastély koncepciójában exkluzív 4 vagy 5 csillagos szállodát terveznek. Ha mindezek megépülnek, a város elegendő – ráadásul a kereskedelmi szálláshelyek teljes spektrumában – férőhellyel rendelkezik ahhoz, hogy vendégeit hosszabb távon is itt tarthassa.

Lehetőségek

- Gödöllő kitűnő közlekedési pozícióban van, gazdag turisztikai és művészeti hagyományokkal, kiváló környezeti adottságokkal rendelkezik, amelyek a rekreációs turizmus központjává tehetik.
- K5-turizmus: kastély, környezet, kultúra, konferencia, kultusz (kegyhely).
- Az egyetem és a királyi kastély magas presztízsű intézmények, amelyek a konferenciaturizmus és a kulturális turizmus célpontjai.
- minőségi turizmus kialakítása. A kastély exkluzivitásához kapcsolódóan golfpálya és pólópálya létrehozása, amely elsősorban a magyarországi és a külföldi elit számára nyújtana kikapcsolódási lehetőséget.
- A térségben a lovassportok és a vadászat nagy múltra tekint vissza. Az ehhez kapcsolódó intézmények és szolgáltatások rendelkezésre állnak.

- Gödöllő környezetében több olyan tórendszer (Babati-tavak, Malom-tavak) található, amelyek kiszélesíthetik a turisztikai kínálatot a vizek kedvelőinek számára.
- Gödöllőn elindult a termálprogram; kutak fúrása befejeződött és jelenleg engedélyeztetési folyamatban van. Amennyiben a fürdő megvalósul, úgy Gödöllő is bekapcsolódhat a Budapestet körülvevő termálgyűrűbe.
- Szellemi és fizikai rekreáció: egészség, sport, termál, művelődés, művészet.
- A város környéki dombság integrálása a turizmusba (lovas-, kerékpár-, tájsportok).
- Mogyoród közelsége, Forma—1, illetve a tágabban a Hungaroringhez kapcsolódó autó- és motorsport kihasználása.
- Gödöllőn nagyon magas az értelmiségiek aránya, akik a turisztikai szezontól függetlenül megszólíthatók, így egész évre ki lehet terjeszteni a kulturális programokat.
- Turisztikai, kulturális központ szerep erősítése: a művésztelep hagyományain alapuló összművészeti törekvések.
- A természettel kialakított szoros kapcsolat: Budapest kertje.
- Kulturális örökség mentése, állagvédelem: kiemelten a speciális, helyi vagy kisebbségi kultúrákra.
- Marketing. Gödöllő: Magyarország Salzburgja, az élő művészet kertje, az egészséget szigete, a kulturális turizmus fellegvára.
- A városnak vonzóbb, európaibb hangulatot kell kölcsönözni, és emberibb építészeti környezet létrehozni.
- A művelődési központ újjáépítése, az Alsó-park és a kastély, illetőleg az Iparművészeti Telep fejlesztése.

Jelen városfejlesztési koncepció megállapításai

Jelenleg Gödöllő városa nem rendelkezik önálló turisztikai koncepcióval, ezért a legfontosabb feladat ennek elkészítése. Mivel Gödöllő legnagyobb látványossága és vonzereje kétségtelenül a Grassalkovich-kastély, ezért szakági koncepcióinkhoz felhasználtuk a most készülő királyi kastély fejlesztési koncepciójának turisztikai megállapításait. Emellett a Gödöllő Környéki és a Galga Menti Kistérség jelenleg használt térségfejlesztési koncepciójának idegenforgalmi részét vizsgáltuk meg.

A térségbe érkező hazai és külföldi turisták kérdőíves piaci és motivációs vizsgálata alapján készített elemzés és javaslatok:

Kínálat:

- szabadidő: a kirándulók csak 1-2 napot kívánnak eltölteni a térségben, főként budapestiek és a megyéből érkezők,
- konferencia: nincs hiány konferenciákból Gödöllőn, ezekhez kell tartalmas programokat szervezni, hogy itt töltsék el a résztvevők szabadidejüket, és itt szálljanak meg, valamint a budapesti konferenciák résztvevői is ide orientálódjanak,
- sport: megfelelőek az adottságok, megfelelő rendezvények,
- műemléktúrák: tematikus csoportosítás,
- falusi turizmus: a Galga menti falvakban, családoknál; erősebb marketing kell,
- kulturális: a kastély színháztermében szervezett rendezvényekhez kapcsolódó délutáni programok,

- vallási turizmus: Máriabesenyő és Fót mellett további zarándokhelyeket is ajánlani: Csömöri Úrnapi Körmenet.
- vadászat: horgászat és vadászat céljára jók az adottságok.

Kereslet:

- helyismerettel rendelkező célcsoport: a középréteg, amely konkrét céllal érkezik, de nem ismeri a többi a programot, ezért a tervezettnél több időt töltenek egy helyen, főként a kastélyban,
- szakmai turisták: konferenciák résztvevői, sportolók, vadászok, akik igényes célcsoport, de itt-tartásuk nem sok sikerrel jár, hiszen nincs sok idejük, ezért jól szervezett, rövid programokat kell beiktatni számukra.

Az elfogadott idegenforgalmi koncepció kibővítése

Gödöllő, bár kiváló turisztikai adottságokkal rendelkezik, önálló idegenforgalmi desztinációként nem képes működni. Ennek érdekében a turisztikai koncepciót kistérségi és regionális szinten kell kezelni.

Mivel Budapest turisztikailag egyre inkább telítődött, ezért érdemes Gödöllőt bekapcsolni a vásárturizmusba. A reptér és a tervezett elkerülő út közt elegendő terület áll rendelkezésre egy „Gödöllői Kiállító és Vásárváros” kialakításához. Ez elsősorban a helyi hagyományokra, tudásra és szakértelemre épülhet. Az egyetem tudás- és kapcsolatbázisára épülve a tudományos, mezőgazdasági és ökológiai konferenciák és kiállítások helyszínévé válhat.

A város bővelkedik turisztikai termékekben, azonban fontos, hogy megfelelő gazdája legyen a turisztikai tárgyú beruházásoknak. A gödöllői önkormányzatban jelenleg nincs a városi turisztikával foglalkozó bizottság. Ennek létrehozása elengedhetetlen ahhoz, hogy a város turisztikai elképzelései és fejlesztései koncepció mentén alakuljon.

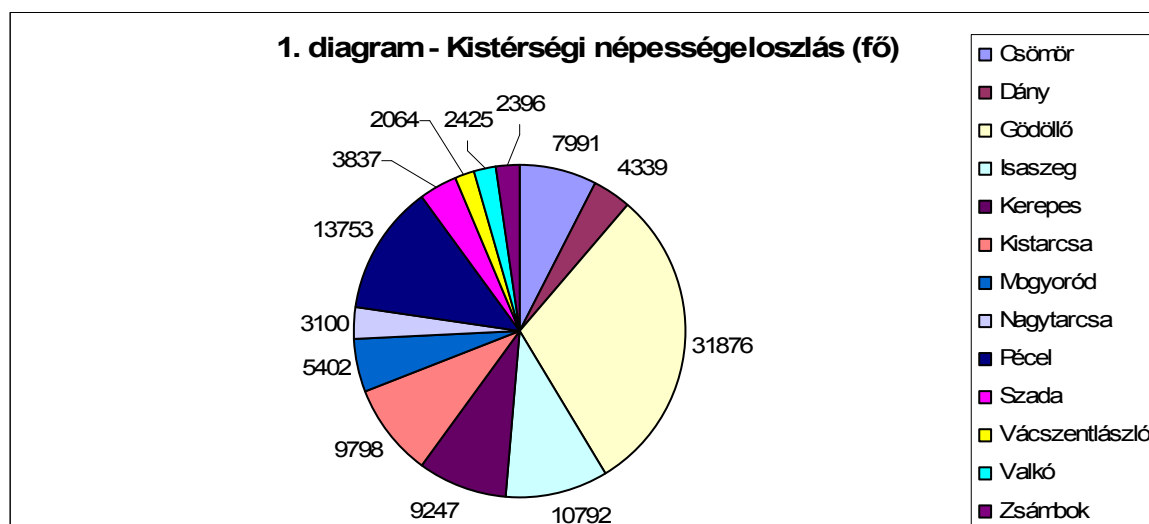

IV. 14. Kistérségi szerepvállalás

Helyzetkép

Gödöllő kistérségi központ, ezáltal a várost érintő fejlesztések, stratégiák túlmutatnak a város határain. A városfejlesztési koncepció elkészítése során fontos szempont volt, hogy megfogalmazzuk Gödöllő kistérségi szerepvállalásának formáját, lehetőségeit.

Jelenleg a Gödöllői Kistérség legfontosabb alakító tényezője, hogy jellemzően Budapest agglomerációjához tartozó településekből áll, és ez a viszony erősebbnek bizonyul a kistérségi kapcsolatoknál. Az agglomerációs egyensúlytalanság az oka annak, hogy a kistérség integritása nehezen megoldható. A kistérségi települések sokkal inkább Budapesthez kapcsolódnak, mint egymáshoz.

Gödöllő városnak nem célja a növekedés, ellenben a környező települések némelyikében ez a cél stratégiaként jelent meg, a kistérségi hangsúlyok ezáltal változhatnak. Ezek természetesen nem veszélyeztetik Gödöllő szerepét, azonban lehetőséget biztosítanak bizonyos kistérségi feladatok, szerepek szervezésére, amelyek erősíthetik a települések közti kapcsolatokat, és a tényleges partnerségi viszony kialakulását.

A Gödöllői Kistérség néhány fő jellemzője:

Terület (km ²)		415
Lakónépszség (fő, 2004. dec. 31.)		107020
Területfejlesztési szempontból kedvezményezett térség (64/2004. Kormányrendelet szerint)		Nem
Típus szerint	Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térség	Nem
	Ipariszerkezet-átalakítási térség	Nem
	Vidékfejlesztési térség	Nem
Mérték szerint	Hátrányos helyzetű	Nem
	Leghátrányosabb helyzetű	Nem
Települések száma		13
Jogállás szerint	Város	3
	Község	10
Országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott település		0
Típus szerint	Társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott település	0
	Országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott település	0
	Leghátrányosabb kistérséghez nem tartozó leghátrányosabb helyzetű település	0

A Gödöllői Kistérség nem tartozik a hátrányos helyzetű kistérségek közé. Ezért az országos területfelzárkóztatási stratégiában nem kiemelt fejlesztési térség. Ez a besorolás a mai pályázati lehetőségek kapcsán nem jelent sem komoly hátrányt, sem komoly előnyt. A hátránya ez alapján egyes támogatási lehetőségek esetén a minimálisan magasabb önrész biztosítása, valamint néhány felzárkóztatási programból való kizárása. Ez utóbbi problémát a város, illetve a kistérség egyéb forrásokból meg tudja oldani.

Jelenleg nincs hatékony turisztikai együttműködés a kistérségen belül, mely Budapest közelsége miatt nem képes önálló és egységes turisztikai célponttá válni, és nem tud hasznot húzni a fővároshoz kapcsolódó turizmusból. A cél komplex, többnapos, a kistérségi együttműködésre alapuló kínálat létrehozása.

Stratégiai javaslatok

Integrált kistérség

A legfontosabb stratégiai cél egy integrált egységes és egymást segítő kistérség kialakítása. Gödöllő mint kistérségi központ mellett, hogy bizonyos szakterületeken koncentrálja a feladatokat, lehetőséget kell hogy teremtsen egy differenciált feladatellátásra, amelyben a különböző városok, illetve községek komoly szerepet kaphatnak.

Kistérségi közteherviselés

A mostani kormányzati törekvések a térségi feladatellátásra helyezik a hangsúlyt, amelyben a térségi központok kapják a legnagyobb szerepet. Így a jelenlegi helyzetnek megfelelően kistérségi szinten kell, hogy működjenek a gödöllői egészségügyi, oktatási és közigazgatási szolgáltatások. Ez azonban azt is igényli, hogy ezeknek a szolgáltatásoknak a fenntartásáért nemcsak Gödöllőnek, hanem az egész kistérségnek hozzá kell járulni.

Életminőség

A legfontosabb cél a kistérségen belül tapasztalható differenciálódás csökkentése, és szükséges a lakáskörülmények javítása. Az egészségügyi ellátás javítása terén a cél egy egységes kistérségi egészségügyi hálózat kiépítése gödöllői központtal. Emellett Gödöllőn kiemelt szerepet kell, hogy kapjon egy, a szűkebb lakossági réteg részéről fellépő luxusigény kielégítése.

Kutatás, fejlesztés, innováció

A kistérség elsődleges célja, hogy a kistérség gazdasága és tudásbázisa közti hidak létrejöjjenek, illetve megerősödjenek, valamint fejleszteni kell a kistérségi innovációs hálót. Az egyenlő esélyek érdekében a kistérség minden lakosának számára lehetőséget kell teremteni a piacképes tudás megszerzéséhez.

Gazdaság

A kistérségben elő kell segíteni a helyi beszállítói hálózat megerősítését. Az ipari parkok mellett más jellegű, inkább tudásorientált technológiai parkot, illetve inkubációs központot is létre kell hozni. Mivel Gödöllőn munkaerőhiánnyal küszködnek a helyi cégek, szorgalmazni kell a Budapestre ingázók egy részének helyben történő foglalkoztatását, a Budapest külső területeiből történő munkaerő-elvonást, és a kistérségtől keletre eső peremterületről történő ingázást. A szelektív ipartelepítéskor érdemes előnyben részesíteni a környezetbarát technológiákat, a nem munkaerő-igényes termelési tevékenységeket. Lehetőséget kell teremteni a kistérségen belüli közös munkaerőpiac megszervezésére. Létre kell hozni egy, a munkáltatók és az önkormányzatok által közösen működtetett szolgálati járatot.

Mezőgazdaság

A Gödöllői Kistérség legnehezebb helyzetben lévő települései főleg a mezőgazdaságra épülnek. Ennek okán kistérségi szerepvállalás is szükséges, hogy a zöldségtermesztés, feldolgozás, raktározás lehetőségeit ki lehessen aknázni.

Turizmus

A Gödöllői Kistérség egyik legpiacképesebb szolgáltatása lehet a rekreációs turizmus az agglomeráció számára. Látnivaló bőven akad a kistérségben, azonban egyelőre nem turisztikai végcél a térség, hanem inkább a budapesti turizmus kiegészítő programja. Erősíteni kell a többnapos programok kialakítását és menedzselését. Ehhez szükség van a szállodai és egyéb éjszakai szálláshelyek számának növelésére, a minőségi igények kielégítésére. Be kell vonni a külterületeket a turizmusba, ki kell csalogatni a vendégeket a környező vidékre. Ennek érdekében meg kell újítani az erdőségeket, illetve a túraútvonalakat, és be kell kapcsolni a tájértékű területeket a rekreációs turizmusba. A turisztikai kínálatot úgy kell

megalkotni, hogy a lehető legjobban lefedje a térség lehetőségeit. Témaközpontokat kell létrehozni, melyek a nagy hagyományokkal rendelkező tájjellegű tevékenységeket és sportokat (vadászat, kerékpár, lovaglás) szervezik és népszerűsítik.

A legújabb turisztikai elemzések alapján egyre fontosabb a minőségi turizmus, a speciális igények kielégítése egyre kifizetődőbb. Az egyetem, illetve a főváros közelsége főleg változatos járulék-programokkal a konferencia- és relaxációs turizmus központjává teheti a kistérséget. A térség a jelenlegi adatok szerint rendelkezik termálvízzel, így lehetőség van a közeljövőben bekapcsolódni a Budapest körüli termálgyűrűbe is.

A Hungaroring közelségéből eddig nehezen profitált a kistérség. A Hungaroring ma már nemcsak a Forma–1 alatt működik, hanem szinte egész évben kínál programokat az autós-motoros közönség számára. Az erre épülő járulékos programok (műszaki múzeum, veterán autók, kiállítások, versenyek) kialakítása során minden bizonnyal az év egyik legnagyobb eseménye, a Forma–1 Magyar Nagydíj is nagyobb ismertséget, és látogatószámot eredményez.

Közlekedés

A Gödöllői Kistérség elsősorban az M3-as autópálya közelségét hasznosíthatja. Azonban ezenkívül szükség van az agglomerációs összekötő folyosók kialakítására is, amely megkönnyíti a kapcsolatot a régió egyéb kistérségeivel. A kistérségben fel kell újítani a már meglévő, de rossz állapotban lévő úthálózatot, mert ez segíti az ingázási és logisztikai lehetőségeket a kistérségen belül. Az Európai Unió egyik kiemelt közlekedési formája a vasút. Erősíteni kell a lobbitevékenységet a kötöttpályás közlekedés fejlesztéséért, az elővárosi vasút európai színvonalú kialakításához.

IV. 15. Egyetem és város

Helyzetkép

A Szent István Egyetem Gödöllő város emblematisz intezménye. Koncepcionálisan két tényező hat a város és az egyetem kapcsolatára:

1. Az egyetem sok szállal kötődik a városhoz. Azonban jelentősége túlmutat a városon, hiszen az egyetem országos és nemzetközi léptékkal rendelkezik.
2. Az egyetem saját autonóm rendszer, egy város a városban. Ennek megfelelően önálló költségvetéssel rendelkezik, amely jelentősen magasabb a városi költségvetésnél. Emellett a feladatai és prioritásai sok esetben eltérnek a városétól.

A városfejlesztés célja egy, a város értékeire alapozott városfejlesztés, ökováros létrehozása. Az ökováros az ökológia és az ökonómia harmonizálását jelenti, amelyeket az önkormányzatiság fog össze. A középtávú cél: Gödöllő igényes rekreációs, kulturális és tudásközponttá váljék. Ebben kiemelkedő szerepe van a Szent István Egyetemnek.

A város és az egyetem sok szempontból egymásra van utalva, és ki kell, hogy egészítsék egymást. A városi és egyetemi fejlesztési koncepciók egyeztetése és összefésülése elengedhetetlen ahhoz, hogy az anyagi és szellemi erők ne forgácsolódjanak szét az adottságok között.

Lehetőségek

A Környezetipari Regionális Egyetemi Tudásközpont legfőbb céljai: (www.tudaskozpont.szie.hu/)

- A tudásközpont egy új technológia-intenzív ágazat, a környezetipar tudományos megalapozását és térségi fejlesztését irányozza elő. Célkitűzése az érintett tudományterületen meglévő kutatási és oktatási potenciál integrálása a régióban, és ezáltal egy olyan, klaszterelven működő technológiai, tudományos és innovációs központ létrehozása, amely hozzájárul a térség, ill. az egész ország kiegyensúlyozott, fenntarthatóság irányába ható gazdasági és társadalmi fejlődéséhez.
- A tudásközpont tevékenysége illeszkedik a kormányzat és az Európai Unió regionális fejlesztési céljaihoz, prioritásaihoz, különösen a környezetgazdálkodás, az életminőség, a népességmegtartás, a versenyképesség és a jövedelemtermelés területén.
- A természeti erőforrások mint megújuló alapanyag nagy lehetőségeket jelent a társadalom számára a környezettudatos és energiatakarékos, a meglévő erőforrásokkal gazdálkodni tudó életmód kialakításához. Ennek megvalósításához ad szakmai, tudományos és kísérleti alapot a tudásközpont legfőbb pillérét jelentő környezetipar.
- A valóságos környezetipari technológiák meghonosítása, azaz olyan technológiák, technikák kikísérletezése, feltárása, előállítás, melyek a környezetszennyezést megelőzik, megszüntetik.
- Zöldtechnológiák meghonosítása, pl. megújuló energiaforrások feltárása, telepítése, hasznosítása.
- Meglévő környezet szennyezések feltárása, mentesítés, hulladékkezelés, ártalmatlanítás, újrahasznosítás.
- A versenyképesség, ill. a fenntartható gazdasági fejlődés meghatározó eleme a környezetbarát, minőségi szolgáltatás-orientált gazdasági struktúra. A természeti erőforrás-felhasználás hatékonyságának növelése, az ipari parkok és létesítmények „ipari ökoszisztéma”-alapon történő szervezése, az öko-innováció és a környezettudatos háztartási gyakorlat elterjedése csökkenti a környezetterhelést, egyben javítja a versenyképességet, az életminőséget.
- A tudásközpont küldetése egy olyan tudásépítő, -generáló és közvetítő központ létrehozása és működtetése, amely elősegíti a szellemi értékek megjelenését, fejlődését és felhasználását.
- Stratégiai cél továbbá, hogy a megszerzett új ismeretek innovatív projektek formájában a lehető leggyorsabban tényleges felhasználásra tudjanak kerülni, vagyis a tudásközpont célja nem csupán a tudás felhalmozása és közvetítése, hanem az ötletek, kutatási eredmények és egyéb szellemi termékek gazdasági hasznosulásának elősegítése is.

Együttműködési lehetőségek, stratégiák

Ami jó az egyetemnek, az jó Gödöllőnek és viszont.

A városi infrastruktúra megléte és fejlesztése nélkül az egyetem se tud létezni. A városnak és az egyetemnek is érdeke a diákok Gödöllőn tartása. Az egyetemi városok diáksága az egyik legnagyobb fogyasztói csoportot jelenti elsősorban a kulturális és szórakoztatóiparnak.

Az egyetemen folyó ökológiai, biotechnológiai és környezetvédelmi kutatások legfontosabb inkubátor helyszíne a város. A Környezetipari Regionális Egyetemi Tudásközpont egyik legfontosabb célja, hogy a környezetipar megjelenjen a városban, és az ehhez kapcsolódó új technológiák átalakítsák a város jelenlegi közszolgáltatásait (csatornázás, vízművek, hulladékgazdálkodás).

Az egyetemi rekreációs és idegenforgalmi beruházások célközönsége a városi lakosság és a városba látogató turisták. Ehhez kapcsolódóan a városnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy ezek a fejlesztési projektek megtörténjenek. Ehhez anyagi és kapcsolati tőkéjét alá kell rendelni a beruházásoknak.

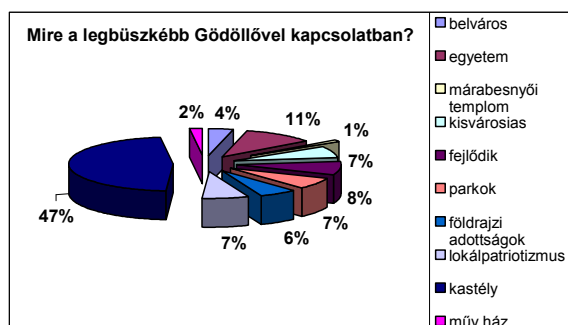
Mivel az egyetemen és a városban párhuzamosan történnek fejlesztések, szükség van a koncepciók összefésülésére, a programok összeegyeztetésére. A cél az, hogy a projektek egymást kiegészítve és egymásra épülve erősítsék mindkét intézmény térségi szerepét és jelentőségét.

A város egyik legnagyobb lehetősége, ha a nemzetközi kapcsolataiban az egyetemre és a Regionális Tudásközpontra épít. A cél egy egységes városmarketing, amelynek legfontosabb feladata, hogy összekapcsolja a város és az egyetem értékeit egy közös programba.

IV. 16. Kastély és város

Helyzetkép

A Gödöllői Királyi Kastély a város és Magyarország egyik legfontosabb barokk emléke. Jelentősége a város kulturális és idegenforgalmi életében egyedülálló. Kutatásunk alapján az egyik legfontosabb térszervező is identitásképző elem Gödöllőn. A lakosok többsége számára a kastély a város jelképévé vált.

Közzvélemény-kutatási adataink szerint a válaszadók 47 százaléka a kastélyra a legbüszkébb a városban, valamint az elmúlt évek legfontosabb beruházásának is a kastély rekonstrukcióját említették (33%). Ez mindenképp azt jelenti, hogy a városlakókat foglalkoztatja a kastély sorsa, és a kastélyt nem lehet függetlenül kezelni a várostól.

A kastély főépülete 26 teremmel 1996 óta látogatható, ez mindössze 15 százaléka az egész műemlék-együttesnek. A látogatottsági adatok szerint egy ember átlagosan 25-40 percet szán a kastély megtekintésére. És bár a látogatószám folyamatosan emelkedik, ez nem gyűrűzik át a városra. A kastélyt látogató turistáknak csak 10 százaléka megy át a városközpontba. Ennek oka legfőképp, hogy a jelenlegi közlekedési rendszer inkább elvágja, mintsem összekötné a várost a kastéllyal. A Szabadság út és az Ady Endre sétány is áthatolhatatlan törésvonalat jelent a kastély körül. A másik ok, hogy jelenleg nincs Gödöllőn olyan kereskedelmi szálláshely, amely megfelelné és erősítené a kastély adottságaiból fakadó exkluzivitást.

A kastély parkja fokozatosan újul meg, azonban amíg a város többi parkjával nincs összeköttetésben, addig nem lehet kinyitni a kastélyt sem a város, sem a Gödöllői Dombság természeti értékei felé.

A kastély nemzetközi turisztikai értékét emeli, hogy Erzsébet királyné (Sissi) 2000 napot töltött itt Gödöllőn. Azonban míg Schönbrunnban a látogatószám eléri az évi 1,5-2 milliót, a királyi kastély ennek csak mintegy 10 százalékát, 200 000 főt.

A kastély további felújítására rengeteg pénzt kellene fordítani. A jelen gazdasági helyzet azonban azt mutatja, hogy a kastélyt működtető KHT nem képes egyedül ezt finanszírozni. Jelen helyzetben a kastély nem képes gazdaságilag önfenntartóvá válni, ami természetesen jelentős többletköltséggel jár a fönntartásért felelős intézmények részéről (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Gödöllő Város Önkormányzata).

Lehetőségek, stratégiák

Az elsődleges cél az, hogy a kastély látogatói váljanak a város látogatóivá. Ennek érdekében:

- a város legfontosabb feladata, hogy megszüntesse azokat a közlekedési anomáliákat, amelyeket a Szabadság út és Ady Endre sétány kereszteződése okoz,
- össze kell kötni a város parkjait a kastélyparkkal, így alakítva ki a várost átszelő zöldtengelyt.

Másrészt erősíteni kell a kastély és a gödöllőiek kapcsolatát. Ehhez:

- szorgalmazni kell olyan programokat a kastélyban, amelyek elsősorban a helybelieket célozzák meg, így szorgalmazva azt, hogy a kastély váljon a gödöllőiek élete részévé,
- a kastély programjait ki kell hozni a kastély területéről, be kell vonni a belvárosi, városi és a környező területeket is.

A harmadik stratégiai cél, hogy a kastély miatt Gödöllőre utazó turisták ne csak pár órát töltsenek a városban, hanem lehetőleg többnapos programokkal önálló turisztikai végcélá válhasson a város.

A kastély exkluzivitását kihasználva törekedni kell a magas színvonalú turisztikai és rekreációs beruházásokra, amelyek a budapesti és a nemzetközi elit számára jelenthetik a gödöllői desztinációt.

A kastély fenntartható fejlődése szempontjából azokat a beruházásokat kell szorgalmazni, amelyek jelentős többletbevételhez juttatják a kastélyt működtető KHT-t, így tehermentesítve a tulajdonosi intézményeket.

A Szent István Egyetemmél együttműködve olyan rekreációs és kulturális beruházásokat és programokat kell kialakítani, amelyek kiegészítik a kastélyhoz és a városhoz kapcsolódó turisztikai kínálatot.

A szakági koncepció módosítása

A Gödöllői Királyi Kastély fejlesztési koncepciója jelenleg készül a Horwath Consulting jóvoltából.

V. Gödöllő Városi Operatív Program (2007-2013) alapelemei

Az operatív program elkészítése megkívánja az adott településre, térségre vonatkozó stratégia és koncepció elfogadását. Megállapítható, hogy csak érvényes településfejlesztési koncepció elfogadása után lehet olyan operatív programot elkészíteni, amely a koncepció cselekvési tervévé válhat. A következőkben ezért az operatív program vázát mutatjuk be, amelyre építve később el lehet készíteni magát a programot.

Az operatív program felépítésének jogszabály által előírt tartalmát a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet tartalmazza. Jelen programozási fázis nem tart ott, hogy minden tartalmi elemet bemutassunk, ezért ez a dokumentum az operatív program előzetes vázlatának tekinthető.

Bevezetés

Jelen operatív program elkészítésénél a legfőbb cél az volt, hogy a városfejlesztési koncepcióra alapozva, a szakstratégiák és koncepciók felhasználásával olyan keretet teremtsen, amely alkalmas mind a saját erőből történő fejlesztések, mind az Európai Unió támogatásából megvalósuló fejlesztések elindítására.

A fentiek alapján az operatív program nem követi a hagyományos felépítést. Az operatív program gerincét a prioritások és intézkedések ismertetése adja. Az operatív program tartalmazza a jelenlegi fejlesztési elképzeléseket, valamint megvizsgálja, milyen Strukturális Alapok támogatásból valósíthatók meg.

A támogatások kapcsán egy dolgot mindenképpen meg kell említeni: jelenleg nem ismert, hogy a Nemzeti Stratégiai Referencia Keretet adó operatív programok pontosan milyen intézkedéseket tartalmaznak. Ennek oka, hogy az intézkedések meghatározása jelenleg is folyamatban van.

Módszertan

Az operatív program tartalmi elemeit a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet tartalmazza. Ennek nyomán minden egyes alprogramnak (jelen esetben prioritásnak) a következő elemeit kell bemutatni:

- az egyes feladatok elérendő céljainak részletes meghatározása;
- az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve;
- a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők;
- a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve a végrehajtás módja és feltételrendszere;
- a végrehajtás ellenőrzési rendszere;
- az eredményesség vizsgálata és értékelése;
- a teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása.

A fenti felsorolásból látható, hogy prioritásonként és projektenként is meg kell határozni a fenti követelményeket. Előfordulhat, hogy a prioritások alá rendelt intézkedések esetében több projektnek ugyanolyan mérőszámai lesznek és ugyanazok fogják végrehajtani, azonban sok esetben más és más megközelítést kell alkalmaznunk.

Az operatív program célja

A programozás során az operatív program a stratégiákban és a koncepcióban leírt fejlesztési elképzelések megvalósítását szolgálja. A programozás azon fázisa, ahol konkrét projektötleteket és azokhoz rendelt forrásokat, azok időtervét és végrehajtóját ismerjük meg. Az operatív programnak három fontos célja van:

- a koncepció végrehajtása
- a projektötletek összegyűjtése
- támogatási források feltárása

A koncepció végrehajtását, úgynevezett cselekvési tervét az operatív program tartalmazza. Az operatív program meghatározza a projektek megvalósításának ütemét, partnereit, eseményeit.

A projektötletek összegyűjtése és intézkedéseknek való megfeleltetése adja az operatív program legfontosabb részét. A projektek összegyűjtése, a projektgazdák megnevezése, a megvalósítás időtartamának kijelölése útmutatást ad a településnek forrásai elosztásához, támogatások megszerzéséhez és a városfejlesztési menedzseléséhez.

Az operatív program projektötleteinek pénzügyi megvalósítása bonyolult kérdés. Pontosan fel kell tární, hogy milyen lehetőségei vannak az önkormányzatnak, milyen támogatásokhoz juthat és milyen projektekbe vonhat be magántőkét. Ezen pénzügyi eszközök feltárása szintén az operatív program feladata, miként a pénzügyek ütemezése is.

Prioritások

A prioritások meghatározásakor a település fejlesztési lehetőségeit, a jelenleg érvényes és elfogadott koncepciók megállapításait és az interjúk alapján feldolgozott véleményeket vettük számításba. A prioritások kialakításának célja, hogy olyan nagyobb, ágazati vagy területi fejlesztési egységeket határozzon meg, amelyek átfogják Gödöllő város fejlesztési elképzeléseit. A földrajzi helyzetből adódóan – azaz hogy egyetlen településről van szó – célszerűnek láttuk, hogy ágazati prioritások határozzunk meg.

1. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése prioritás

Átfogó cél

Gödöllő város közlekedési rendszerének átalakítása és fejlesztése a város átmenő forgalmának csökkentése és a város élhetőségének javítása érdekében.

Specifikus célok

- Városi közlekedési hálózatok fejlesztése.
- Települési forgalom csökkentése.
- Alternatív közlekedési lehetőségek kihasználása.

A prioritás indoklása

Gödöllő város egyik legnagyobb kihívása a közlekedési rendszerének átalakítása. Jelenleg a várost kettészeli a 3-as számú főút, amelynek következményeként a két oldal átjárása nehézkes. Ennek feloldása, vagy bármilyen egyszerűsítése a város elemi érdeke.

Gödöllő – Magyarország városaihoz hasonlóan – nem rendelkezik kerékpárút-hálózattal, nehézkes gyalogosan vagy tömegközlekedéssel egyszerűen eljutni a város bizonyos részeibe. Szintén nem kielégítő a város és a kistérség közlekedési kapcsolata.

A prioritás leírása

A prioritás keretében Gödöllő város közlekedési rendszerének és az alternatív közlekedési lehetőségek elterjesztésére nyílik lehetőség. A települési közlekedés fejlesztésének egyik legfontosabb célja, hogy a városon áthaladó forgalom jelentősen csökkenjen. Ennek alapfeltétele olyan közlekedési rendszer kialakítása, amely által a belvárosból a Gödöllőt elkerülő utakra minél könnyebben lehet kijutni, viszont a Gödöllőre érkezők ösztönözve legyenek az elkerülő utak használatára. Ezáltal a városon átmenő forgalom csökkenésére lehet számítani.

Szintén ezen prioritáson belül kell kezelni a jelenleg még nem szilárd burkolatú utak problémáját. Meg kell vizsgálni, mely utakat lehet alternatív burkolattal ellátni (pl. térkő, meszes alapú betonozás stb.).

A prioritáshoz tartozó intézkedéseknek kell kezelni a gyalogos-alközpontok, zöldfolyosók kialakítását, városi kerékpárút-hálózat és lovasút-hálózat megépítését.

A prioritás része a tömegközlekedés megújulása: a villamos és iránytaxi kérdése, valamint a térségi tömegközlekedés fejlesztése.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

1.1. városi úthálózat fejlesztése

1.2. városi alternatív közlekedés fejlesztése: gyalogos-, kerékpáros és tömegközlekedés

1.3. kistérségbe irányuló közlekedési kapcsolatok fejlesztése

2. Városkép-fejlesztési prioritás

Átfogó cél

Gödöllő város építészeti látképének javítása, közösségi tereinek fejlesztése.

Specifikus célok

- Panellakások rehabilitációja.
- Új művésztelep kialakítása a hagyományok és használhatóság mentén.
- Városi közösségi terek fejlesztése.

A prioritás indoklása

Gödöllő városnak több olyan területe van, amely nem illik bele a városképbe. Ezen épületek egy részét szerkezetileg nem lehet megváltoztatni, azonban bizonyos átalakításokkal élhetőbbé tehetők. A kreatív panelrekonstrukció keretében a panellakások élhetőségét javítani lehet.

A nagy hagyományokkal rendelkező művésztelep kialakítása időszerű feladattá vált, amellyel Gödöllő tovább növelheti kulturális vonzerejét.

Szintén a városképhez tartoznak a parkok, amelyek rehabilitálása, közösségi térré való alakítása, a közösségi terek felújítása nemcsak a városképet javítja, de hozzájárul a lakosság életminőségének javításához is. A közösségi terek egyik legfontosabbja, a főtér újjáépítése kiemelt feladat.

A prioritás leírása

A városképfejlesztési prioritás szorosan kapcsolódik a többi prioritáshoz is, azonban vannak olyan intézkedési, amelyek azoktól eltérnek. A város egyik komoly problémája a városképbe nem illeszkedő panelépületek felújítása. Ennek több módja ismert, amelyek közül a városnak egy újfajta szemléletű módszert kellene választani.

A közösségi terek kialakítása a lakosság és az ideérkező vendégek számára fontos: olyan helyszíneket kell teremteni, ahol közös élményeket lehet szerezni és ezt olyan környezetben, amely felüdüléssel tölti el az embereket.

A művésztelep kialakítása egy régi hagyomány folytatása: olyan terület kialakítása, amelyen közösségi házak, alkotóházak és a kapcsolódó infrastruktúra kerül kiépítésre, és feleleveníti azokat a hagyományokat, amelyek a századfordulón jellemezték Gödöllő városát.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

- 2.1. kreatív panelrekonstrukció
- 2.2. új művésztelep kialakítása
- 2.3. parkrehabilitáció
- 2.4. főtér-program

3. Kultúra, sport és idegenforgalom fejlesztése prioritás

Átfogó cél

Gödöllő város vonzerejének növelése a minőségi idegenforgalom, a kulturális események és intézmények, valamint a sportlehetőségek bővítése által.

Specifikus célok

- Kulturális intézmények fejlesztése, kulturális események számának növelése.
- Sportlétesítmények fejlesztése a sportturizmus kínálatának bővítése érdekében.
- Kastély és konferenciaturizmus lehetőségeinek kihasználása.
- Rekreációs turizmus kínálatának erősítése.
- Lovassporthoz kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatás fejlesztése.

A prioritás indoklása

Gödöllő Magyarország egyik legszebb földrajzi adottságokkal rendelkező települése. A kedvező földrajzi adottságokhoz kapcsolódik Budapest közelsége, amely méretéből adódóan nagy arányban képviselheti magát a turisták körében, valamint a fő közlekedési útvonalak mentén való elhelyezkedése. A földrajzi adottságok mellett a kulturális és népművészeti hagyományok, az épített és természeti örökség is komoly vonzerőt jelent.

A fenti előnyök kihasználása azonban nem minden esetben megfelelő. Gödöllő nem használja ki többek között a lovasturizmus, a kastélyturizmus és a rekreációs turizmus nyújtotta lehetőségeket. Szintén lehetősége lenne több kulturális rendezvény szervezésére.

A másik komoly hiányosság a természetközeli sportok által nyújtott lehetőségek nem megfelelő kiaknázása. A város környéki természetben a tájfutásnak, a kerékpározásnak és egyéb természetben üzhető sportoknak komoly vonzereje lehet mind a lakosság, mind a vendégek körében.

A prioritás leírása

A prioritást megvalósító intézkedések fő célja, hogy Gödöllő egy olyan, kulturális és aktív kikapcsolódást egyaránt kínáló hely legyen, amely természeti és kulturális értékeit felhasználva egyik fontos célállomása lesz a hazai és külföldi turistáknak.

A város jelenleg nem használja ki megfelelően a lovashagyományait, a természethez közeli sportolási lehetőségeit. Cél, hogy olyan sportlétesítmények és sportolási lehetőségek jelenjenek meg a város kínálatában, amelyek a helyi adottságokat tükrözik: lovaglás, tájfutás, szabadtéren üzhető tömegsportok, a vízhez köthető mozgásformák.

Az operatív programban ezért kiemelt szerepet kap a kapcsolódó infrastruktúra és kínálat fejlesztése, amellyel Gödöllő kevésbé elterjedt szolgáltatásokat tud az ideérkezők és a helyiek

számára nyújtani. Ez pedig komoly versenyelőnye lehet a városnak a vendégekért folyó erős küzdelemben.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

- 3.1. kulturális programok
- 3.2. sportlétesítmények felújítása, építése
- 3.3. lovassport és -turizmus fejlesztése
- 3.4. kastély és konferencia-turizmus fejlesztése
- 3.5. rekreációs turizmus fejlesztése
- 3.6. sportturizmus fejlesztése

4. Szociális, egészségügyi és oktatási intézmények és ellátások fejlesztése prioritás

Átfogó cél

Gödöllő és térsége lakossága intézményi ellátottságának növelése és a munkához jutás lehetőségének támogatása.

Specifikus célok

- Ellátórendszer fejlesztése.
- Kistérségi vezető szerep erősítése.
- Hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiacra történő visszatérésének segítése.

A prioritás indoklása

Gödöllő városa meghatározza a kistérség szerkezetét, ellátását és munkaerőpiacát. Ugyanez a dominancia érvényes az egészségügyi, szociális és oktatási intézményekkel való ellátottságra is. Ezen okok miatt célszerű e szolgáltatások erősítése és kapacitásának bővítése annak érdekében, hogy ne csak Gödöllő, hanem az egész kistérség számára valódi központ legyen.

A másik fontos kérdés és probléma a hátrányos helyzetű emberek munkanélküliségének kezelése. Ma a legtöbb nő szülés után nem tud a munkaerőpiacra azonnal visszatérni és gondot okoz, hogy két gyermek vállalása közötti időben dolgozzon. Legalább ekkora probléma a nem megfelelő képzettségű emberek elhelyezkedése.

A prioritás leírása

A prioritás két fő célra fókuszál: a kistérségi vezető szerep erősítésére az ellátórendszer fejlesztése által, valamint a hátrányos helyzetű csoportok munkanélküliségének hatékony kezelésére.

A kistérségi vezető szerepet csak akkor tudja erősíteni a város, ha megfelelő intézményekkel és szolgáltatásokkal rendelkezik. Ezért az oktatás, egészségügy és gondozás területén infrastrukturális beruházásokra van szükség.

A hátrányos helyzetű csoportok számára a képzés és az alternatív foglalkoztatás jelent megoldást. Meg kell teremteni a részmunkaidős- és távfoglalkoztatás lehetőségét.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

- 4.1 szociális intézményrendszer javítása
- 4.2. egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- 4.3. oktatási infrastruktúra fejlesztése
- 4.4. munkanélküliség megelőzése képzés segítségével
- 4.5. építmény-rehabilitáció

5. Helyi gazdaság és tudományos élet fejlesztése prioritás

Átfogó cél

Vállalkozások letelepedésének és alakulásának elősegítése az idegenforgalomban és a magas tudástőkét igénylő ágazatokban.

Specifikus célok

- Idegenforgalomból élő vállalkozások számának növelése, a vendéglátás minőségének javítása.
- Tudásintenzív vállalkozások letelepedésének elősegítése.
- Város és egyetem kapcsolatának erősítése.

A prioritás indoklása

Gödöllő városában a vállalkozásfejlesztés számára a továbbfejlődés útja kétirányú lehet. Az egyik szerint a minőségi szolgáltatásokat felvonultató turisztikai vállalkozások elterjedését kell szorgalmazni. Ez a szemlélet elsősorban a helyi vállalkozásokat támogatja.

A másik oldalról Gödöllőnek ki kell használni az egyetem kapacitását, kutatói bázisát. Ezt leghasznosabban úgy teheti, ha olyan vállalkozások települnek le Gödöllőn, amelyek az egyetemi tudásbázist használni tudják.

A prioritás leírása

Minden településnek érdeke, hogy jól működő vállalkozási legyenek. Kiemelten fontos ez olyan esetben, amikor a város idegenforgalomra, vendéglátásra és szolgáltatásra komoly

hangsúlyt helyez. A városnak két irányba kell a vállalkozásfejlesztési elképzeléseket terelni: egyrészt erősíteni kell az olyan, helyi háttérrel rendelkező kisvállalkozásokat, amelyek az idegenforgalom kapcsán az ideérkező vendégek számára szolgáltatást nyújtanak. Ezen vállalkozások jellemzően családi, vagy kisebb vállalkozási formában működnek és néhány embernek adnak munkát. Az idegenforgalom bővülésével azonban várhatóan ezen a területen munkaerőigény lép fel, amelyet pótolni kell.

A város másik fontos kitörési pontja az egyetem tudására építő kutató-fejlesztő vállalkozások. Ők a jól képzett munkaerőt várják el a térségtől, amit az egyetem meg is ad. Meg kell találni a lehetőséget, hogy a város és az egyetem összefogásának eredményeként tudásintenzív vállalkozások telepedjenek le.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

5.1. idegenforgalmi vállalkozások fejlesztése

5.2. magas tudástőkét, elsősorban biotechnológiát erősítő cégek letelepedése az egyetemmel együttműködve

5.3. város és egyetem együttműködésének erősítése

6. Ökováros, környezetbarát városüzemeltetési prioritás

Átfogó cél

A városüzemeltetés megoldása saját erőforrások biztosításával.

Specifikus célok

- Az országos szolgáltatási rendszerektől való függetlenség megteremtése alternatív energiahordozók felhasználásával.
- Városi vízbázis-védelem megoldása.

A prioritás indoklása

Gödöllőnek jó természeti adottságai vannak ahhoz, hogy saját maga lássa el elektromos árammal és ivóvízzel a települést. Az országos rendszertől való függetlenség mellett számos érv szól, és meg kell említeni: megfelelő gazdálkodás mellett a városnak bevétele lesz a szolgáltatásból, azaz nemhogy önfenntartó, de nyereségtermelő tevékenység lesz belőle.

A prioritás leírása

A prioritás két célra fókuszál: az alternatív energiahordozók felhasználására és a városi vízbázis védelmére, kezelésére. Az alternatív energiák felhasználása társul Gödöllő környezetének megóvásához, ami az idegenforgalmi elképzelések miatt fontos cél. Az ivóvízbázis védelme nagyon sok településen probléma: Gödöllőn sem teljesen megoldott, ezért támogatni kell olyan programokat, amelyek ezt biztosítják.

A prioritáshoz kapcsolódó intézkedések

- 6.1. alternatív energia-felhasználás a városüzemeltetésben
- 6.2. városi vízbázis-kezelés

Intézkedésekhez kapcsolódó projektötletek felsorolása

1. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése.

1.1. városi úthálózat fejlesztése

- haránt irányú útvonalak fejlesztése
- elkerülő utakra való jutás megtervezése (forgalomszervezés), központba irányuló forgalom ütemezett csökkentése, új parkolási rend ütemezett kialakítása
- alternatív burkolatok építése a mellékutcákban

1.2. városi alternatív közlekedés fejlesztése: gyalogos-, kerékpáros és tömegközlekedés

- alternatív forgalomcsillapítású mellékutcák kialakítása
- gyalogos város-alközpontok
- belvárosi gyalogosövezet
- zöldfolyosók
- városi kerékpárút-hálózat
- városi lovastúra-útvonalak
- gödöllői villamos
- gödöllői iránytaxi

1.3. kistérségbe irányuló közlekedési kapcsolatok fejlesztése

- munkás- és iskolabuszok kistérségi célú alkalmazása

2. Építmény-rehabilitáció.

- 2.1. kreatív panelrekonstrukció
- 2.2. új művésztelep kialakítása
- 2.3. parkrehabilitáció
- 2.4. főtér-program

3. Kultúra, sport és idegenforgalom fejlesztése.

3.1. kulturális programok

- őszi kulturális fesztivál
- nyári szabadtéri rendezvények

- szecessziós múzeum

3.2. sportlétesítmények felújítása, építése

- Hajós Alfréd Iskolaprojekt
- természetközeli sportok erősítése
- tömegsport erősítése
- szabadidősportok erősítése a városon kívül
- sport- és jégcsarnok, uszoda
- görkorcsolyapálya és tinédzser sportok
- golfpálya

3.3. lovassport és -turizmus fejlesztése

- P+P gödöllői lovasiskola
- lovaspóló-pálya

3.4. kastély és konferencia-turizmus fejlesztése

3.5. rekreációs turizmus fejlesztése

- Babati tórendszer rekonstrukciója
- Isaszegi tórendszer fejlesztése
- téli sportok

3.6. sportturizmus fejlesztése

- sportrepülés
- hegyi kerékpározás
- hegyi motorozás
- tájfutás
- edzőtáboroztatás

4. Szociális, egészségügyi és oktatási intézmények és ellátások fejlesztése.

4.1. szociális intézményrendszer javítása

- nyugdíjasotthon felújítása
- akadálymentesítés rendszerré szervezése a városi közlekedésben

4.2. egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

- kistérségi vezető szerep erősítése

4.3. oktatási infrastruktúra fejlesztése

- kistérségi vezető szerep erősítése (gimi, zeneiskola)

4.4. munkanélküliség megelőzése képzés segítségével

- roma foglalkoztatási program fejlesztése
- nők reintegrációjának erősítése
- részmunkaidős- és távmunka fejlesztése

5. Helyi gazdaság és tudományos élet fejlesztése.

5.1. idegenforgalmi vállalkozások fejlesztése

5.2. magas tudástőkét, elsősorban biotechnológiát erősítő cégek letelepedése az egyetemmel együttműködve

5.3. város és egyetem együttműködésének erősítése

- ökopolisz kialakítása egyetemi részvétellel
- Babati-tó felújítása

6. „Ökováros” környezetbarát városüzemeltetés.

6.1. ökopolisz mintaváros: alternatív energia-felhasználás a városüzemeltetésben

- biomassa-termelés és -felhasználás a távhőszolgáltatásban

6.2. városi vízbázis-kezelés

- Rákospatak rehabilitációja
- geotermikus energia felhasználása a távhőszolgáltatásban
- háztartási és utcaszintű ciszterna építése

Összefoglaló táblázat a projektekről

1. rész

1. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése	2. Városkép	3. Idegenforgalom	4. Ellátórendszerek	5. Gazdaság fejlesztése	6. Ökováros
1.1.városi úthálózat -haránt irányú útvonalak fejlesztése -elkerülő utakra való jutás megtervezése -alternatív burkolatok építése	2.1. kreatív panelrekonstrukció	3.1. Kulturális programok -Őszi kulturális fesztivál -Nyári szabadtéri rendezvények -szecessziós múzeum	4.1. Szociális intézményrendszer javítása -nyugdíjasotthon felújítása -akadálymentesítés rendszerre szervezése	5.1. Idegenforgalmi vállalkozások fejlesztése	6.1. Ökopolisz mintaváros -biomassza termelés és felhasználás
1.2 alternatív közlekedés -alternatív forgalomcsillapítású mellékutcák kialakítása -gyalogos város- alközpontok -belvárosi gyalogosövezet -zöldfolyosók -városi kerékpárút- hálózat -városi lovastúra- útvonalak -gödöllői villamos -gödöllői iránytaxi	2.2. új művésztelep kialakítása	3.2. Sportlétesítmények felújítása, építése -Hajós-projekt -Természetközeli sportok erősítése -Tömegsport erősítése -Szabadidősportok erősítése -Görkorcsolyapálya és tinédzser sportok -Golfpálya	4.2. Egészségügyi ellátórendszer fejlesztése -kistérségi vezető szerep erősítése	5.2. Magas tudástőkét, elsősorban biotechnológiát erősítő cégek letelepedése az egyetemmel együttműködve	6.2. Városi vízbázis-kezelés -Rákos-patak rehabilitációja -geotermikus energia felhasználása -háztartási és utcaszintű ciszterna építése

Összefoglaló táblázat a projektekről 2. rész.

1. Közlekedési kapcsolatok fejlesztése	2. Városkép	3. Idegenforgalom	4. Ellátórendszerek	5. Gazdaság fejlesztése	6. Ököváros
1.3 kistérségi közlekedés -munkásbuszok kistérségi célú alkalmazása	2.3. parkrehabilitáció	3.3. Lovassport és -turizmus -P+P gödöllői lovasiskola -lovaspólópálya	4.3. Oktatási infrastruktúra fejlesztése -kistérségi vezető szerep erősítése	5.3 Város és egyetem -ökopolisz kialakítása -Babati-tó felújítása	
	2.4. főtér-program	3.4. Kastély és konferencia-turizmus fejlesztése	4.4. Munkanélküliség megelőzése -roma foglalkoztatás -nők reintegrációjának erősítése -részmunkaidős- és távmunka fejlesztése		
		3.5. Rekreatív turizmus -Babati tórendszer rekonstrukciója -Isaszegi tórendszer -téli sportok			
		3.6. Sportturizmus fejlesztése -sportrepülés -hegyi kerékpározás -hegyi motorozás -tájfutás -edzőtáboroztatás			

Projektek főbb paraméterei

A projektjavaslatok elfogadása után maguk a projektek adják a város fejlesztési koncepciójának megvalósítási kereteit. A projektek elfogadása egy többlépcsős egyeztetési folyamat eredménye lesz, amelynek első része a projektötletek konkretizálása és a Képviselő Testület általi elfogadása.

A városi projektek kidolgozásának főbb paraméterei a következők:

- projekt neve
- intézkedés száma
- projektgazda
- projekt megvalósításának tervezett ideje
- projekt költsége (millió Ft)
- finanszírozás forrása

Vezérprojektek

A megvalósítás vezérprojektjei:

- városközpont: Főtér-Főutca-Fórum
 - közlekedés: M31-es út – elkerülő út – belső közlekedés (HÉV, közösségi közlekedés.)
 - tudás: oktatás – egyetem – ipari park (high-tech)
 - kultúra: oktatás – művészetek – vallás
 - termálprogram
 - idegenforgalom: kastély – termál – szabadidő (sport)
 - energiaprogram
 - szomszédságok
-
- Főtér-Főutca-Fórum projekt. A Szabadság út és tér csomópontjában a közúti forgalom és az aszfaltmező fokozatos csökkentése, az elkerülő út, M31-es út megvalósításával párhuzamosan. Távlati célként kitűzhető a csomópont felszíni gépjárműmentességének megvalósítása, ami különleges adottságú tér kialakítását tenné lehetővé.
 - Közlekedés szerkezeti javítása: HÉV-vágányok kérdése (vályúba fektetnék, föld alá bújtatnák, a központban lenne a végállomás, városi villamosvonallá alakítás, stb.), amelynek a megoldását hosszú távú koncepció alapján szükséges elkezdni, belső haránt utak létesítése, közösségi közlekedés javítása, buszpályaudvar új helyének kialakítása.
 - Tudásipar: egyetem és gazdasági szereplők együttműködésére alapozva.
 - Kultúra, művelődés = kastély, színház, szecesszió, vallás.
 - Termálprogram megvalósítása.

- Szomszédságok, utca- és övezeti közösségek létrehozása, amely elsősorban közösség-szervezési feladat. A városi otthonosság és közélet lakóhely-közelében megvalósítását foglalja magában.
- Új rekreációs és szabadidős tevékenységek, létesítmények: lovas- és tájsportok, sportcsarnok, uszoda, jégpálya, sportrepülőter, golf, edzőtáborok. Állandó rendezvények, versenyek, pl. öttusa, lovaglás, tájsportok, kerékpár, edzőtáborozás.
- Energia-program = megújuló források hasznosítása: termál (fűtés, energia), energiaerdő (biomassza), hulladékfeldolgozás, nap-, szélenergia. Biogáz-program: a meglévő szennyvízülepítők átalakítása elektromos áram- és metángáz-termelés céljából; távhő kinyerése a hulladék elégetéséből. Zöldenergia-program: a kerítés menti zöldfelületek növelése a por lekötése céljából. A térségünkben a rossz termőhelyi adottságú területeken a biomassza hasznosításának jók a feltételei, továbbá a térségben a termálvíz energetikai célú hasznosítására jó lehetőségek vannak.

Belváros megújítása

Gödöllő belvárosa Európában egyedülálló adottságokkal rendelkezik, a lehetőségek mind a turizmus, mind pedig a helyi lakosság kiszolgálása szempontjából kiemelkedőek. Ezen kiváló adottságok három fő tényezője: a kastély, az egyetemváros és a mai belváros (Szabadság tér). A három nagy jelentőségű helyszín eltérő adottságokkal rendelkezik.

A Kastély napjainkban elsősorban a kulturális turizmus egyik fő célpontja, a Belváros a maga polgári miliójával, a kis területre koncentrált számos szolgáltatással (polgármesteri hivatal, múzeumok, piac, vendéglátás, egészségügy, stb.) és szerteágazó művészeti hagyományaival, az Egyetemváros pedig a szűken vett oktatási lehetőségeken túl infrastruktúrájával, látványosságaival és nem utolsósorban a hallgatók és oktatók tömegéből álló, igényes közönséggel járulhat hozzá a város sikerességéhez.

Gödöllő szűkebben vett magja lényegében egy útkereszteződés, a kelet-nyugati és az észak-déli regionális utak találkozási pontja. A város rekreációra és szolgáltatások bővítésére alapozó fejlődésének záloga a belváros átjárhatóságának megteremtése, a három városrész komparatív előnyeinek érvényre juttatása lehet. Ennek elérése érdekében szükség van a belvárosias terület meghatározására.

Meglátásunk szerint ennek körülbelül a Körösfői Kriesch Aladár utcától a kastélyig, illetve a Művelődési Házig és a piacig kell terjednie, miközben szükség van az egyetemvárossal kiépítendő, a jelenleginél intenzívebb kerékpárutas, gyalogos- és tömegközlekedési kapcsolat kialakítására is. A belvárosként meghatározott területen egyrészt biztosítani kell a minél könnyebb gyalogos átjárhatóságot, másrészt pedig (támogatással, kedvezményekkel) a turisztikai/rekreációs célú szolgáltatások megtelepedését, gyarapodását.

A konkrét projektjavaslatok összegyűjtése egy későbbi dokumentum, az intézkedési terv része lesz, előzetesen mégis felvetjük, hogy a következő projektjavaslatokat életképesnek, elfogadhatónak tartjuk:

- Gödöllői Szecesszió Múzeum létrehozása.
- Gödöllői Művésztelep idegenforgalmi attrakcióvá emelése.

- A „Rézgombos” körüli belvárosi panel építésű épületek rehabilitációja, földszinti szolgáltató létesítmények kialakítása/homlokzati rekonstrukciója.
- Az Alsó- és Felső-park rehabilitációja, ezen belül a Hattyús-tó rekonstrukciója.
- Termálfürdő és sportközpont kialakítása.
- Gyógyturizmust segítő egészségügyi szolgáltatások megjelenése a belvárosban.

A központi tér posztmodern szemléletű forgalmi rendjének kialakítása, ezen belül:

- Az Ady Endre sétány lezárása, forgalom-racionalizálás, parkolók kialakítása (ez része a tervezett közlekedési koncepciónak).
- A 3-as út közúti sávjainak szűkítése, hosszú távon másfél sávós, csillapított forgalmú út kialakítása, nem vetve el azt a távlati célt, hogy a felszín teljesen gyalogos legyen.
- A HÉV-probléma megoldása: vályúba vagy föld alá süllyesztése, vagy lezárása a Szabadság térnél. Utóbbi esetben – a vágányok megtartása mellett – villamosvonal alakítható ki a vasútállomásig. Megjegyezzük, hogy a HÉV-probléma tágabb összefüggésben is felmerült a fővárosnál („metrósítás”, gyorsvasúttá fejlesztés).
- Belváros-egyetem iránytaxirend kialakítása.
- Városi-egyetemvárosi kerékpárút-hálózat kiépítése.
- A belvárost is érintő lovastúra-útvonalak, kastélykerti lovas-megállóhely kialakítással.

Városfejlesztési feladatok, eszközök

A hosszú távú városfejlesztési célok megvalósítását gazdasági, önkormányzati, területi és infrastrukturális, valamint létesítményi vonatkozások szerint tárgyaljuk.

Megjegyezzük, hogy a következőkben megfogalmazottak nagyszabású és 10-15 évre előrettekintő programot foglalnak magukban, tekintettel a térség attraktív adottságaira. Egyfajta teljességre törekvő, kombinálható lehetőség- és projektkínálatot mutatunk be.

Önkormányzati eszközök, feladatok

Információs rendszer kialakítása. Alapvető fontosságú az egységes információs rendszer létrehozása a helyi értékek, adatok, tervek, információk gyűjtésére, tárolására, mely segítséget nyújt a település- és kistérségi szintű fejlesztésekhez. A térinformatikai alapú rendszer tartalmazna egy teljes körű, piaci értéken alapuló ingatlan-értékkatasztert, amelyhez szervesen kapcsolódna a város és környékének adat-, illetve információs bankja. Ez hivatalon belül is megoldható a Földhivatallal, Illetékhivatallal történő együttműködés keretében, külső szakértők bevonásával.

Értékre és élményre alapozott idegenforgalmi fejlesztés. A kapcsolatépítésre, kommunikációra épülő városfejlesztési koncepció idegenforgalmi vonzata: konferenciaturizmus, rendszeres szellemi-kulturális rendezvények szervezése (továbbképzés, tanfolyamok, kiállítások), egészség-turizmus (termál-, gyógy-, wellness-turizmus, sport), szórakoztatás (élmény- és tematikus programok).

Kooperáció, ezen belül

- Az egyetem szellemi potenciáljának, kapcsolati tőkéjének kiaknázása. A város és az egyetem fejlesztési céljainak egyeztetése, integrálása elsőrendű közös érdek. A diákok, oktatók és kapcsolataik hasznosítása, aktivitásuk felkeltése és tudásuk

bevonása a városi feladatok megoldásába, jelenlétük tartósítása a városi kulturális és közéletben, illetőleg a városi cégek munkájába történő bekapcsolódás segítése (fórum, posztgraduális képzések, tréningek, közös munka és kutatás).

- Virilisták klubjának létrehozása. A városi, különösen a nagy, nemzetközi cégek vezetőinek, kvalifikált szakembereinek bevonása a városfejlesztés feladatainak a megoldásába és bekapcsolása a szellemi-kulturális közéletbe. A nagyobb léptékű döntések előtt fel kell kérni a fő adózókat a véleményalkotásra és emellett állandó fórumot kell létrehozni a vitatkozásra, a kötetlen véleménycserére. A tökevonzás elősegítése érdekében közösen kellene fellépni külső piacokon, szakkiállításokon, bemutatókon.
- Gödöllői szellemiség, lokálpatriotizmus erősítése. Szükség van közös szakmai fórumok és civil szalonok létrehozására az együttműködés, a közös gondolkodás és cselekvés felpozícióba kerülésének érdekében, amely túlmutatna a kulturális eszmecserén és kiterjedne a városi gazdasági, szolgáltatási, infrastruktúra-fejlesztési és idegenforgalmi tevékenységek véleményalkotására is. Ki kellene alakítani továbbá a Gödöllőről elszármazottak, korábban itt diákoskodók, dolgozók között a kapcsolatfelvételt és beindítani közös tevékenységek szervezését.
- Régiók, kistérségek közötti együttműködés szervezése. Együttműködés kialakítása a kistérséggel, a régió nagyobb városaival.
- Együttműködés a hazai és nemzetközi (EU-s) pályázatokon való részvételeken a kistérségi, régiós partnerekkel a források, támogatások előteremtése érdekében, hogy a városfejlesztési célok és a tökevonzás megvalósíthatók legyenek.
- Kis- és középvállalkozások alakulásának pénzügyi eszközökkel történő ösztönzése, adminisztratív eljárások hatékonyságának javítása.

Ingatlanpolitika. Az építési telkek szükségességéből eredően bővíteni szükséges a telekkínálatot a meglévő önkormányzati tulajdonú és a településrendezési tervekben lakóházas beépítésű területek kialakításával, magasabb árfekvésű telkek értékesítése céljából. Az ingatlankínálat bővítése elősegítheti az árak stagnálását, relatíve megkönnyítve a vagyonos, kvalifikált népesség megtartását, illetőleg vonzását. Hosszú távra kidolgozott ingatlangazdálkodási stratégia szükséges, amely a város és a környező települések ingatlanpiaci trendjeinek az elemzésén alapul. Fontos cél a nagy cégek vezető munkatársai, kvalifikált szakemberei letelepedési szándékának felkeltése, lakókörnyezeti (életminőség) igényük kielégítésén keresztül.

Rehabilitáció a belső városrészekben. A város belső területeit meg kell tisztítani az oda nem illő funkcióktól, hogy átadják a helyüket a színvonalas lakossági, üzleti, kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatásoknak. Ehhez növelni szükséges a gyalogos-övezeteket, meg kell oldani a parkolási gondokat. EU-források bevonásával megoldható gazdaságosan a belvárosi (Dózsa György úti) három magasház rekonstrukciója, helyükön exkluzív belvárosi lakások és üzletek, vendéglátóhelyek létesítésével.

Városfejlesztési csoport (menedzser- vagy programiroda) felállítása. A csoport a polgármesteri hivatalon belül jönne létre. Az iroda feladata a városfejlesztés szabályozásának elkészítése és gyakorlati végrehajtása, annak ütemezése, a megvalósításhoz szükséges gazdálkodási és pénzügyi-szervezeti lépések kidolgozása, a városi marketing-politika kialakítása, a képviselőtestületi előterjesztések megalapozása és monitoring-rendszer kiépítése, amellyel folyamatosan kontrollálhatóvá válik a megvalósítás folyamata. A városfejlesztési iroda működtetné a térinformatikai rendszert. Az iroda egyeztető, szervező és

információs tevékenységet folytatna a kis- és középvállalkozások segítése céljából, például az elérhető hazai és nemzetközi források, hitelek, kamattámogatások naprakész nyilvántartásával, folyamatos tájékoztatással, a pályázatok elkészítéséhez nyújtott segítséggel.

Városfejlesztési gazdasági társaság létrehozása. Az önkormányzati érdekeltségű ingatlanhasznosítás lebonyolítására, az ingatlanpiacban rejlő lehetőségek kiaknázására kiválóan alkalmas egy erre specializálódott városfejlesztési gazdasági társaság.

Városmarketing. A városmarketingnek a befektetők, a nagy adózók (virilisták), az idegenforgalom vonzása szempontjából egyre nagyobb a jelentősége. A tevékenység alatt a következőket értjük: a városi és környékbeli adottságok, befektetési előnyök népszerűsítése, kiadványok eljuttatása a potenciális partnerekhez, konferenciák rendezése, üzleti „partnerkereső” programok szervezése stb. A kiadványoknak be kell mutatniuk a város területi, demográfiai, kulturális, szakképzettségi, informatikai és más jellemzőit, a gazdasági, az adózási, az ügyintézési feltételeket, a lakhatási és munkavállalási körülményeket. Kínálati ajánlatcsomagot kell összeállítani, amellyel orientálni lehet a potenciális befektetőket.

Fejlesztési szabályozás

- Preferenciák: iparűzési adó, költségvetés tartalékai, eszközei; területvásárlás, közterület-szépítés, kooperáció a gazdasági szervezetekkel).
- Fejlesztés-gazdaságossági számítások készítése. A városfejlesztés szempontjából jelentős akcióterületek pénzügyi háttérének elemzése, az egyes rendezési és fejlesztési projektek „pénzesítése”, a hasznosításból eredő bevételek felhasználási, visszaforgatási változatainak kidolgozása.
- Utcaközösségek kezdeményezéseinek támogatása (virágosításnál, burkolatrendezésnél minden forinthez még egy forint, főtér közéleti funkcióját támogató tevékenységek kedvezményesítése stb.) vagyongazdálkodás.
- Városüzemeltetés: energia (megújuló).
- Uniós források bevonása.

Fő célok: a helyi gazdaság bővülésének elősegítése, a városfejlesztés koncepciózus megvalósítása, mindebben a magán- és közszféra bevonása a feladatok megvalósításába, együttműködésük hatékony biztosítása, együttműködés a kistérséggel. Ebben a folyamatban kiemelt, koncepcionális cél az *ökövárossá* válás, amely a térséggel együtt *ökorégió*vá alakulhat. Az öko-elvnek. A környezettudatos és a helyi adottságokkal való ökonomikus felfogásnak érvényesülnie kell a városfejlesztés és a városműködtetés minden területén.

Az agglomerációs települések komoly versenytársai lesznek Gödöllőnek a tudásiparban, az idegenforgalomban, az egészséggazdaság egyes ágazataiban. Elébe kell menni az eseményeknek, ezért kínálatvezérelt, kezdeményezőképes településpolitikára van szükség, hogy a folyamatokat az önkormányzat kézben tudja tartani.

Cél: ökövárossá válás, idővel modellértékű városmenedzselés megvalósítása

Feladat:

- Gödöllő ökövárossá válásának tematikus és projekt-kidolgozása azzal az igénnyel, hogy a szemlélet beépüljön a hivatal és a polgárok mindennapi gondolkodásába.
- Forrásfeltárás, különös tekintettel a saját energiabázis megteremtése, illetőleg a pazarló gazdálkodás kiküszöbölése érdekében.

Cél: a helyi gazdaság kiépülésének elősegítése, távlatban Gödöllő térségi szellemi központtá fejlesztése.

Feladatok:

- Gödöllő térségi szellemi központtá fejlesztésének tematikus és projekt-kidolgozása.
- Települési adópolitika kidolgozása közép- és hosszú távra, a helyi adók rendszerének (mértékek, kedvezmények stb.) újragondolásával.
- Települési vagyon- és ezen belül ingatlanpolitikai stratégia kidolgozása hosszú távra (értékesítés, adózás, vétel). Ennek a település és a környező települések ingatlanpiaci trendjeinek az elemzésén kell alapulnia. A stratégia nemcsak az önkormányzati tulajdonú ingatlanokra, hanem az egész település ingatlanaira is vonatkozik. A stratégiának tartalmaznia kell egy „vagyonteremtő vagyon”-elvet követő vagyongazdálkodási koncepciót, amely elsősorban az ingatlanállomány értékének a megőrzésére és fokozatos bővítésére, ingatlanvásárlásra (pl. közterület-fejlesztésre, stratégiai helyzetű ingatlanok megszerzésére), a befolyt bevételek fejlesztésbe történő visszaforgatására irányul. Az önkormányzatnak a saját ingatlan-portfólióját a piaci szerepvállalásra tekintettel szükséges kialakítania. Emellett a településrendezés eszköztárát tudatosan kellene használni, mert a nem önkormányzati fejlesztésekre csak így gyakorolhat hatást.
- Gazdaságfejlesztés-szabályozási kritériumok kidolgozása, gazdaságossági számítások készítése az ingatlangazdálkodás optimalizálása érdekében. A városfejlesztés szempontjából jelentős akcióterületek pénzügyi háttérének elemzése, az egyes rendezési és fejlesztési projektek „pénzesítése”, a hasznosításból eredő bevételek felhasználási, visszaforgatási változatainak kidolgozása.
- Idegenforgalmi fejlesztési koncepció kidolgozása. Ennek ki kell terjednie a hétvégi, a szabadidős, a sport- és más rekreációs turizmusra. A tudásra és együttműködésre épülő városfejlesztési koncepció speciális idegenforgalmi ágazata a konferencia-turizmus, a rendszeres szellemi-kulturális rendezvények szervezése (továbbképzés, tanfolyamok, kiállítások, fesztiválok stb.).
- Városfejlesztési gazdasági társaság létrehozásának megfontolása. Az önkormányzati érdekeltségű ingatlanhasznosítás lebonyolítására, az ingatlanpiacban rejlő lehetőségek kiaknázására kiválóan alkalmas az erre specializálódott városfejlesztési gazdasági társaság működtetése.
- Térképrendszerrel ellátott települési adatbázis, értékkataszter létrehozása, amely naprakészen figyeli az ingatlanpiaccal kapcsolatos folyamatokat Gödöllőn, a kistérségben, az agglomerációban, és az országban.

Cél: a magán- és közszféra bevonása a feladatok megvalósításába, együttműködésük hatékony biztosítása.

Feladatok:

- A köz- és a magánszféra együttműködése (PPP) helyi elvének és gyakorlatának kidolgozása.
- Településmarketing-koncepció és befektetői kínálati ajánlatcsomagok készítése, amelyekkel orientálni lehet a potenciális befektetőket. A településmarketingnek a befektetők, a jó adózók, az idegenforgalom vonzása szempontjából egyre nagyobb a jelentősége. Településmarketing-tevékenység alatt a következőket értjük: a települési és környékbeli adottságok, befektetési előnyök népszerűsítése, kiadványok eljuttatása a potenciális partnerekhez, konferenciák rendezése, rendszeres üzleti „partnerkereső” programok szervezése stb. A kiadványoknak be kell mutatniuk a település területi, demográfiai, kulturális, szakképzettségi és más jellemzőit, a gazdasági, az adózási, az ügyintézési feltételeket, egyéb lakhatási és munkavállalási körülményeket. A marketingtevékenység során össze kell állítani egy befektetői kínálati ajánlatcsomagot, amellyel orientálni lehet a potenciális befektetőket.
- Településmenedzser-funkció létesítése státusszal (önkormányzaton belül), vagy megbízási szerződéssel. A településmenedzser koordinálná a városfejlesztési koncepció megvalósítását, folyamatosan keresné és bekapcsolná a hazai és nemzetközi (uniós) fejlesztési forrásokat a településfejlesztésbe. Feladata lenne a város belső rendjének („házi rend”) kialakítása és működtetése, a közélet szervezése, kapcsolattartás szakmai és üzleti körökkel, a potenciális befektetők, fejlesztők kiválasztása, megkeresése. Ebben ki kell használni a Gödöllőn működő nagy cégeket (pl. Sony, Lear), mivel azok a város valódi és állandó reklámhordozói. A funkcióhoz tartozó létszám megállapítása feladatfüggő.

Cél: a helyi lakosság és civil szervezetek bekapcsolása a városfejlesztés folyamatába, a gödöllői identitás erősítése.

Feladatok:

- Aktív településfejlesztő lokálpatrióta klub létrehozása szakemberek, politikusok, vállalatvezetők, befolyásos közéleti személyiségek, civil szervezetek részvételével, amely érdekérvényesítő szerepet tölt be a település fejlesztésében, a betelepülő tőkeerő és az ingatlanfejlesztések moderálásában.
- A kvalifikált lakosság megőrzésének, újak vonzásának programja. Szempontok:
- lakó- és életkörülmények javítása az infrastrukturális, az egészségügyi és a szociális ellátás színvonalának emelésével,
- lokálpatriotizmus erősítése a lakosság, a fiatalok, az üzleti életben és a közintézményekben dolgozók körében (például: klubok, kávéházak, állandó fórumok létrehozása, kulturális programok, bálók, bankettek támogatása),
- nagy cégek vezetői, kiemelt alkalmazottai letelepedési szándékának felkeltése,
- kis- és középvállalkozások alakulásának pénzügyi eszközökkel történő ösztönzése, adminisztratív eljárások hatékonyságának javítása.
- Gödöllői identitás erősítése, Gödöllő-stílus kialakítása, hagyományteremtés. Eszközök: egységes formakincs (pl. utcabútorok, javasolt kerítésformák, házépítési, -felújítási minták), meglévő rendezvények rendszeressé tétele és hírverése, igazítása más programokhoz, Gödöllő Alapítvány a tehetséges emberek támogatására, események, programok szervezése a fiatalok számára stb.

Cél: együttműködés a kistérségi településekkel, részvétel a projektekben.

Feladatok:

- Együttműködés kialakítása a kistérség településeivel, hogy egymásra épülő, kiegészítő programokat és szolgáltatásokat lehessen kifejleszteni.
- Eminens érdek a szellemi erők, vállalkozások és kapcsolataik hasznosítása, tudásuk bevonása a feladatok megoldásába, jelenlétük tartósítása a település kulturális és gazdasági közéletében.
- Együttműködés a hazai és nemzetközi pályázatokon a térségi településekkel, más partnerekkel a források, támogatások előteremtése érdekében, hogy a fejlesztési célok és a tökegvonzás megvalósítható legyen.
- Területi és infrastrukturális aspektusok.

Cél: a lakossági életkörülmények városi kereteinek javítása, a városfejlesztést szolgáló területek kiválasztása, megszerzése, „projektesítése”.

Feladatok:

- Városi területek vásárlása, közterületek bevonása a városfejlesztésbe. Javasoljuk, hogy az önkormányzat a rendelkezésre álló pénz függvényében vásároljon fel külterületi földeket, és folytatni kell a belterületen belül a területvásárlást a közterek bővítése, illetve az ingatlanvagyon értékőrzése érdekében, például bérlakások építésével. A földvásárlás stratégiai célja, hogy az önkormányzat a városfejlesztésben kevésbé legyen kiszolgáltatott a spekulatív földvásárlások és külterületi fejlesztések miatt. Aki birtokban van, az kezdeményezni tud és hatékonyan hárítani. A vásárlás lehet PPP-elvű is, vagyis a magán- és közszféra együttműködésére épülő.
- Belvárosban az üzletek, szolgáltatások pozicionálása (funkció, hely, ütemezés).
- Lakásmobilitás, lakáscsere lehetőségének biztosítása annak érdekében, hogy a családméretetek változásával ne kelljen elhagyni a várost. Ez különösen a fiatalok önállóvá, családalapítóvá válásával fog élesen felmerülni. Különböző méretű bérlakások építése javasolt önkormányzati vagy vállalkozókkal közös projektben (PPP). A fiatalok megtartásának fontos eszköze a lakásmobilitás megteremtése. A szám és a helyszínek meghatározása a szerkezeti és a városfejlesztési menedzseriroda és a lokálpatrióta körrel együtt, lobby-tevékenység kifejtése a térségi együttműködés megvalósítása keretében az M31-es bekötőút megépítése és az átmenő forgalom csökkentésének mielőbbi megoldása érdekében.
- Felújítás, korszerűsítés. Belváros területeinek rendezése, amelyeket meg kell tisztítani az oda nem illő funkcióktól, hogy átadják a helyüket a színvonalas lakossági, üzleti, kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatásoknak. Ehhez növelni szükséges a gyalogos-övezeteket, meg kell oldani a parkolási gondokat.
- Közlekedési rendszer fejlesztése (M31, elkerülő, haránt utak) az átmenő és belső forgalom megoldása, tömegközlekedés javítása, közterületek fejlesztése, járdaépítési program, útszegélyek rendezése, pormentesítés, kerékpárutak létesítése érdekében.
- Légvezetékek föld alá bújtatása.

Létesítmények

Cél: a városfejlesztési feladatok létesítményi gondjainak megoldása.

Feladatok:

- Sportcsarnok, műjégpálya (jégcsarnok) és uszoda megépítésére és fenntartására a PPP-megoldás, a magántőkével való kooperáció javasolt.
- Felmerült már évekkal ezelőtt a polgármesteri hivatal előtti terület beépítése. A gondolatot támogatjuk, mivel a hivatal jelenlegi épülete előtt a tér és az újjáépített volt községháza léptékéhez és hangulatához illő új, 1-2 emeletes épület méltó térfalat képezhetne, új arculatot adva a város központi terének. Az épülethez iroda-, vendéglátó (pl. „Városháza Söröző”), információs, internetező, bemutatótermi funkció illik. Az épület megvalósítása a volt községháza mintájára történhetne, vagy valamely más tevékenység kompenzációjaként kapná meg a vállalkozó, pl. a tér alatti mélyparkoló megépítéséért.

Fejlesztési „apróságok”

Javaslatot teszünk kisebb-nagyobb fejlesztési feladatok megoldására, ötletek bevezetésére, amelyek nem feltétlenül igényelnek nagy költségráfordítást, koncepciókészítést, mégis jelentős mértékben javíthatják a városképet, a közéletet és a polgárok közérzetét.

- Főtér-főutca program: emblematis közterületté kell fejleszteni (ld. vezérprojektek c. fejezetet).
- Egységes burkolat kialakítása, az úttestek és a kerítések közötti oszlopok virágosítása, tájékoztató táblák elhelyezése, zöldfelület ápolása, lényegében a poros utak felszámolása a kertvárosias részeken.
- Értékmintatervek készítése, motívum-kincs-tárral (pl. háztervek, díszítőelemek, utcabútorok, cégtábla, kertkapu, kerítés, előkert, anyag- és növényhasználat).
- Egyedi jellegzetességek, fókuszban lévő épületek, közterületek kiemelt kezelése, karakteresítése, pozitív épületek népszerűsítése.
- Helyi jelentőségű építmények védelme.
- Mesterek, építészek, szolgáltatók ajánlólistája.
- Polgármesterlánc bevezetése, amely a funkció megbecsülését, tekintélyét növelné, egyben a ciklusokon keresztüli folytonosság felvállalását segítené elő jelképes formában.
- Díjak bevezetése: város legszebb utcája, kapuja, virágoskertje, közösségi díj azok érdemei elismeréséül, akik sokat tettek egy-egy városi ügy megoldásában.
- Városkapuknál, oszlopokon információs és cégtáblák elhelyezése.
- Nem dohányzó város: a dohányzás tiltása közterületeken, közintézményekben és ennek nyilvános megjelenítése.
- Virágos város mozgalom.
- Kis bolti hálózat kialakulásának elősegítése, házhoz szállítás bevezetése (friss tej, pékáru, zöldség-gyümölcs, cukrászati készítmények stb.).
- Reggeliző-kávézó helyek (szalonok) létesítésének támogatása.
- Internetes kapcsolat létesítése az önkormányzat, az intézmények és a polgárok között.